النبر محمد الملك رجمة للعالمين والمعالمين وا

මුහම්මද් නබ් (සල්) තුමාණෝ

ඉමාම් මුහම්මද් අල් - හුරෙසනි

النبر محمد الله المين

ලෝක පුජාවට දයාවක්

මුහම්මද් නබි (සල්) තුමාණෝ

ඉමාම් මුතම්මද අල් - හුලෙසනි

Era of Appearance Foundation مؤسسة عصر الظمــور

www.thohor.com الطبعة الأولى

1433 هـ 2012 م

මාතෘකාව ලෝක පුජාවට දයාවක් - මුතමීමද් නබී (සල්) තුමාගණා

කතෘ ඉමාම් මුතම්මද් අල් - හුගෙසනි

හැඳින්වීම

කාලින අවශඅතාවයන් ලෙස පැවති මුහම්මද් නබ් (සල්) තුමාගේ ජිවින ඉතිහාසය පිළිබඳ ගුන්ථයක් ලිවීමේ කාර්යය ආයතුල්ලා ඉමාම් මුහම්මද් ෂිරාසිz විසින් සිදු කරන ලදී. ඔහු විසින් නබ් (සල්) තුමාගේ ඉගැන්වීම්, අනුගමනය කළ පුතිපත්තින්, ගැටළුකාරී අවස්ථාවන් වලදී ඒවා නිරාකරණය කළ අයුරු ඉතාමත් මැනවින් විශ්ලේෂණය කර රවනා කර ඇත. එමෙන්ම මෙම ගුන්ථය තුළින් මිනිසුන්ගේ ජිවිත වෙනස්වීම කෙරෙහි නබ් (සල්) තුමාගේ කියා කලාපය බලපැ ආකාරය මැනවින් විදාරණය කරයි.

පටුන

පළමුවන පරිච්ඡේදය

ශුද්ධ වූ මුහම්මද් නබ් (සල්) තුමාගේ ජිවන වරිතාපදානය	1
ළමාවිය	2
තාරුණුෂ හා වැඩිහිටි අවධිය	5
මුහම්මද් නබ් (සල්) තුමාන්ගේ දූත මෙහෙවරෙහි ආරම්භය	7
දුත මෙහෙවරෙහි අනුනාදය	9
දුනයාණන් හා ඔහුගේ මෙහෙවර අකර්මණය වීම	10
වධහිංසන එක් අදියරක අවසානය හා තවකෙක ආරම්භය	14
අල්ලාත්ගේ සුබ්තානතආලාගේ දූතයාණන්ගේ සංකුමණය	15
ඵතුමා මදිනාවට සම්පුාප්ත වීම	18
පළමු මුස්ලිම් පුජාව	21
මක්කම නිදහස් කර ගැනීම	22
පරමාදර්ශි ඉස්ලාම් විනය	26
ඉතා වැදගත් සිදුවීම් දෙකක්	28
දෙවන පරිච්ඡේදය	
මුහම්මද් නබ් (සල්) තුමාණන්ගේ උත්කෘෂ්ට ගුණාංග	34
 පොදු ජනතාව සමඟ නබ්තුමාගේ ගනුදෙනු	35
තෙවන පරිච්ඡේදය	
ගැටුම්කාරී වාතාවරණයන් තුළ මුහම්මද් නබ් (සල්) තුමා	
අනුගමනය කළ කියාමාර්ග	40
වීරුද්ධවාදීන් සමඟ කටයුතු කිරීම	43
යුද්ධෝපායන් හා සටන් මෙහෙයවීම	44
යුද්ධයේ සිරකරුවන්	45
විධහිංසා හා අංගපේදනය තම තහනම් වීම	46
උදාරත්වය	47
සතුරන් මිතුර බවට පත්වීම	48
හුලෛ බියා සාම ගිවිසුම	49
රාජපය තුළ රැකවරණය ලබාදීම	50
සුදු කොඩි රැගෙන යාම	51

දෝහින්ට සමාව දීම	52
මක්කාවට ඇතුල්වීම මත්තෙන් (පෙර)	53
ඉස්ලාමිය ජයගුහණය	54
ක:බාවේ හාරකාරත්වය	56
පරසතුරන්ට සමාව දීම	57
ෂාතකයන්ට සමාව දීම	58
මුහමිමද් නබි (සල්) තුමාගේ ඉගැන්වීම අත්හැරිම	59
සිව්වන පරිච්ඡේදය	
මුහම්මද් නබ් (සල්) තුමාගේ සමාජ පුතිපත්තින්	61
ආණ්ඩුකරණය	63
කාරුණිකබව	64
ඉවසිමේ ගුණය	65
තහරශිලිබව	66
යුදෙවිවන් සමඟ	67
අන්අය සතුටු කිරිම	68
ජිවත්වීම සඳහා ඉපැයිම	69
සතපවන්තයෙකු බව	70
නිහතමානිබව	71
විශ්වාසවන්තයෙකි	72
අසම සමවූවෙකි	73
පස්වන පරිචිඡේදය	
මුහමිමද් නබි (සල්) තුමා ගැන පුකාශිත අද,හස්	74
ක්ට්මුන (සව්ල්(නැඳීම ප්පාලේද නක (සල) තුමා ගැන පුසාශන අද්යාස	74 75
කුපුමක (පපුලි) කැඳීම යහපත් ආචාරධර්ම	76
දයාව දයාව	70 77
දැක්ව දෙවියන් පිළිබඳ බිය භක්තිය	77 78
දේපයන් පළකදේ කය ගක්නය මහන්සි වී ඉපැයීම	78 79
උපදේශනය උපදේශනය	80
ඉවසිම	81
වදන් මිනිමුතු වදා	82
සයවන පරිච්ඡේදය	
බටහිර වින්තකයින්ගේ දැක්මට අනුව මුහම්මද් නබ් (සල්) තුමා කවරෙක්ද?	84

1

මුළු විශ්වයටම දයාව දැක්වීම වස් මොහු යැවූ සේක.

ශුද්ධවූ අල් කුර්ආනය : නබ්වරු (21) : 107

ලෝකයේ මුළු මිනිස් පුජාවට යහමග පෙන්වීමටත්, සුහාරංචි හා අනතුරු හැඟවීමටත් මොහු යැවූ සේක.

ශුද්ධවු අල් කුර්ආනය. ෂෙබා (34) : 28

ශුද්ධවූ මුතම්මද් (සල්) අලෛතිවසල්ලම් තුමාණන්ගේ පීවන චරිතාපදානය

අබිදුල් මුත්තලිබිගේ පුත් අබිදුල්ලා නම්වු අතර ඔහුගේ පුතණුවන් ලෙස මුහම්මද් (සල්) අලෛතිවසල්ලම් තුමාණෝ කි.ව. 570 රබි 1 මස 17 වන සිකුරාදා දිනක උපත ලැබිය. මෙතුමාගේ සියා "භාෂිම්" නැමැත්තාගේ පුතණුවන් වූ අතර, ඔවුන්ගේ මුතුන්මිත්තන් ලෙස නබි ඉස්මායිල් (සල්) හා නබි ඉඩාහිමි (සල්) තුමාණන් දක්වා ඉතිහාසගත වේ.

වංගවත් මධපස්ථ පවුලක උපත ලැබූ නබි මුහම්මද් (සල්) තුමාණන් වංශ කථාවේ දැක්වෙන පරිදි පිය උරුමය, "බනි හාෂිම්" වංශයට අයත් "කුරෛයිෂ්" ගෝතුයෙහි පුධාන තනතුරු දැරු නායකත්වයට අදාළ විය.

නබි මුහම්මද් (සල්) තුමාණන්ගේ දූත මෙහෙවර ඇරඹුණේ කි.ව. 610 "රජාබි" මස 27 වන දිනය. ඒ, එතුමාට දිවසමය අනාවරණය ලැබිමත් සමඟය. එදින සිට වසර 23 ක කාලවකවානුවක විටින් විට ශුද්ධ වූ අල් කුර්ආනය අවස්ථානුකුලව කුම කුමයෙන් පහළ කරන ලදී.

ශුද්ධ වූ නබි මුහමිමද් (සල්) තුමාණෝ ආහාර (විෂ යෙදූ) අනුභව කිරිම නිසා කි.ව. 630 "සෆර්" මස 28 වන දින (හිප්රි 11) ස්වර්ගස්ථ වූ සේක.

ශුද්ධවූ නබි මුහම්මද් (සල්) තුමාණෝ "කුරෛයිෂ්" ගෝතුයේ ඇතැම් කුමන්තුණකරුවන්ගේ මරණීය තර්ජන වලින් මිදිමට මක්කම සිට මදිනා නුවර බලා සංකුමණය කිරීම ඇරඹීමත් සමඟම ඉස්ලාමීය දින දර්ශනය පටන්ගැනේ. එය කි.ව. 622 දි සිදු විය.

ශුද්ධවූ මුතම්මද් (සල්) අලෛතිව සල්ලම් තුමාණන්ගේ ළමා විය

අබ්දුල් මුත්තලිෆ්ගේ පුතණුවන් වූත්, ශුද්ධවූ නබ් මුහම්මද් (සල්) තුමාණන්ගේ පියාණන්වූත් "අබ්දුල්ලා" එම පවුලේ පිරිමි දරුවන් අතරෙන් වඩාත් දැහැම්වූත්, නිහතමානිවූත් දරුවා වූ බව පුකටය. එනමුදු ශුද්ධවූ නබ් මුහම්මද් (සල්) තුමාණෝ තම මවූ කුසෙහි පිළිසිඳ ගෙන සිටි අවස්ථාවේම අබ්දුල්ලා මෙලොවින් සමුගත්තේය. ඔහු මෙලොවින් සමුගනිද්දි පවුලට ඉතිරිව තිබූනේ ඔටුවන් 5 දෙනෙකු හා "බරකා" නමැති මෙහෙකාරියයි. මෙම මෙහෙකාරිය "ඕම් අයිමන්" නමින් හැඳින්වූ අතර නබ් තුමාණන්ගේ උපතින් පසු එතුමාගේ බිළිඳු විය හාරකාරත්වය පැවරුණේ ඇයටය. "අබ්දුල්ලා" අවංක විශ්වාසවන්තයෙකු වූ අතර, ඒක දේවවාදය තදින් විශ්වාස කළ අයෙකු විය. අබ්දුල්ලාගේ වියෝවෙන් පසු නබ්තුමාණන්ගේ සියා වූ අබ්දල්

මුත්තලිබ් නබ් නායක තුමාණන්ගේ හාරකාරයා විය. අබ්දුල් මුත්තලිබ් "කුරෙයිෂ්" ගෝතික නායකයෙකු වූ අතර, ඉඹාහිමි අලෛතිවසල්ලාමි තුමාගේ අනුගාමියෙකුව ඒක දේවවාදය විශ්වාස කළ අයෙකු විය. අබ්දුල්ලාගේ සහෝදරයෙකු වූ "අබුතාලිබ්" ද එවැනීම පුද්ගලයෙකු විය. අබ්දුල් මුත්තලිබ් හැම විටකම ගිවිසුම් වලට අනුකුලව අවංකව යටහත්භාවයෙන් කටයුතු කළ අතර, හැම කටයුත්තකදීම තම විත්ත ධෛර්යයට එකඟව කටයුතු කිරීම පුතිපත්තියක් කර ගෙන තිබූනි. ඔහූ දුගි ජනතාව පීය කළ අතර, වන්දනාකරුවන්ට බෙහෙවින් උපකාරි කළේය. කදු මුදුන් වල ජිවත් වූ සිවූපාවුන්ට හා පක්ෂින්ට පවා ආහාර ලබා දුන් බවටද ඔහු පුවලිතය. දූර්භික්ෂ කාලයෙහි දුගි ජනතාවට ආහාරපාන සැපයූ අතර, වැරදිකරුවන් හික්මවිම ගැනද මොහූ පුසිද්ධය.

නබ් (සල්) තුමාණන්ගේ මව "ආමිනා" විය. ඇගේ පියා "වහබ්" නම් වූ අතර, "අබු මනාෆ්" ඇයගේ සීයා විය. "කිලාග්" අබු මනාෆ් ගේ පියාය. "ආමිනා" තුමියද ඒක දේවවාදය විශ්වාස කළ අයෙකි. නබ් (සල්) තුමාණන්ගේ උපතින් පසු ආමිනා තුමිය පහත දැක්වෙන පරිදි පකාශයක් කළ බව සඳහන්ය. "මම මගේ බිළිඳාගේ උපතින් පසු ඔහු බිම දිගා කර තැබූ අවස්ථාවේ ඔහු තම දෙඅත් ආධාරයෙන් තම සිරස ඔසවා මහා අහස් තලය දෙස නෙත් යොමු කර බැලු අවස්ථාවේ දේව හක්තියක් දිස්වූ සේක. එවිට අදaශනමාන කට හඬක් මගේ සවනේ රැඳුණි. එනම් "මානව වර්ගයාගේ අති උත්තම ශේෂ්ඨතම පුද්ගලයා දැන් උපත ලබා සිටී. "මූහම්වේ" යනුවෙන් ඔහු නම් කරන්න" යනුවෙන් ඉන් කියවුණි.

ආමිනා තුමිය වහාම අබිදුල් මුත්තාලිබ් කැඳවූ අතර, ඔහු පැමිණි විට ඇය "විස්මතුරු පිරිමි දරුවකු දැන් උපත ලබා ඇත" යැයි පවසා ඇය විසින් එම බිළිඳා අබිදුල් මුත්තාලිබ් වෙත හාර දෙන ලදි.

අබිදුල් මුත්තාලිබ් එම දරුවා රැගෙන ශුද්ධ වූ කෘඛා දෙවි මැදුරට ඇතුල් වී අල්ලාහ් දෙවියන් වෙනුවෙන් යාඥා කළ සේක. ඉන් අනතුරුව දෙවි මැදුරෙන් පිටවූ ඔහු බිළිඳා මවට හාරදී "මුහමිමද්" යනුවෙන් නම් කළ බව සඳහන්ය. මුහම්මද් (සල්) තුමාණන්ගේ මව වු ආමිනා තුමිය මියයන විට එතුමාගේ වයස අවුරුදු හතක් හෝ සම්පූර්ණ වි නොතිබිණි. මවගේ ඇවැමෙන් පසු එතුමාගේ හාරකාරත්වය එතුමාගේ සියා වූ "අබ්දුල් මුත්තාලිබ්" වෙත පැවරිණි. ශුද්ධවූ නබ් (සල්) තුමාණන්ගේ අනාගත මෙහෙවර ගැන මනා හැඟිමක් තිබූ "අබ්දුල් මුත්තාලිබ්" තමාගේම දරුවනට වඩා වැඩි සැලකිල්ලක් එතුමා කෙරෙහි දැක්වීය. වරෙක "මෙඩිලා" වංශික පිරිසක් මක්කම නගරයට පැමිණි විටෙකදි නබ් (සල්) තුමාණන් දැක ඔහු ගැන පැහැදි අබ්දුල් මුත්තාලිබ් මුණ ගැසි මෙසේ සඳහන් කර ඇත. "අප මෙතෙක් කල් මෙතරම් සැදැහැවත් දරුවෙකු දැක නැත. ඔහුව හොඳින් රැක බලා ගන්න" යන්නයි.

ඉන් අනතුරුව අබිදුල් මුත්තාලිබ් තම පූත් වූ "අබුතාලිබ්" අමතා එම ඉල්ලිම එලෙසම ඉටු කිරීමට වගබලා ගත යුතු බව කියා සිටියේය. මූහම්මද් (සල්) තුමාට වයස අවුරුදු අටෙහිදි අබිදුල් මුත්තාලිබ් මිය ගිය අතර, අබුතාලිබ් විසින් නබ් තුමාණන්ගේ භාරකාරත්වය භාර ගනු ලැබීය.

අබුතාලිබ් ද "බනි හාෂිම්" වංගයේ කුරෛයිෂ් ගෝතුක නායකයෙකු විය. ඵතැන් සිට ඔහු අල්ලාහ් සුබිහානතාලාගේ දූතයාණන් වූ නබ් මුහම්මද් (සල්) තුමාණන් පසුපස හැම විටකම විශේෂයෙන්ම ඵතුමාට බාහිර තර්ජන තිබූ අවස්ථා වලදි නොසැලි ආරක්ෂාව සැපයූ අතර, ඵතුමාගේ අවසානය දක්වාම උපරිම සහයෝගය ලබා දුනි.

ශුද්ධ වූ කඃබා වූකලි දේව නිවස්නය සංකේතවත් කරමින් දේව නියමයක් මූල් කරගෙන "ආදම්" නබි තුමාණන් විසින් මෙකි වතුරසාකාර නිර්මාණය ජනාවාස කළ නොහැකි මිටියාවතක ඉදි කරන ලද්දකි. මෙම නිර්මාණය සමඟම ශුද්ධ වූ මක්කම නගරය බිහි වුණි.

"කුරෛයිෂ්" වූ කලි විවිධ වංශිකයින් සහ ගෝතුක සමූහයකගේ ඵකතුවක් වූ අතර, ඔවුන් අතර ලේ පදාති සම්බන්ධකම් ඇත්තවුන් වූහ.

ශුද්ධවූ නබ් (සල්) තුමාණන්ගේ තාරුණ¤ය තා වැඩිතිටි අවධිය

කුමකුමයෙන් තාරුණයයට පිය නැගු නබි මුහම්මද් (සල්) තුමාණන් තම අවංකභාවය හා නිහතමානිකම තහවූරු කිරීම හේතුවෙන් හැම දෙනාගේම ජනාදරයට පත් වූ අතර, "අස් සාදික්" (සතයවන්ත වූ) හා "අල් අමින්" (විශ්වාසනිය) යන පටබැඳි නාමයන්ගෙන් ඔහුව අමතනු ලැබිය.

තරුණයෙකු ලෙස නබි (සල්) තුමාණන් හට තම මාමා වූ "අබුතාලිබ්" සමහ වෙළඳාම සඳහා සිරියාවට නිතරම වාරිකා කිරීමට සිදු විය. නබි තුමාණෝ දොළොස් වියෙහි පසුවූ එවන් අවස්ථාවක ඔහු තම මාමා සමඟ ඉතා දුරස්ථ පුදේශයක් වූ "බස්රා" නගරයට පැමිණියේය. බස්රාවේදි "ජෝර්ජස්" නමි වූ කතෝලික පූජකවරයෙකු නබි (සල්) තුමාණන් හඳුනාගෙන ඔහුගේ අත අල්ලා මෙසේ පැවසූ සේක.

"මොහු වන්නාවූ මුළු ලොවටම පුධානියාය. දෙවියන් වහන්සේ විසින් මුළු ලෝක පුජාවට දයාව දැක්වීමෙහි ලා ඔහු මේ කාර්යය සඳහා එවනු ලැබ ඇත". මේ වදන් ඇසූ අබූතාලිබ්, පූජකවරයා එසේ දන්නේ කෙසේ දැයි විමසිය. එයට පිළිතුරු දුන් පූජකවරයා කියා සිටියේ එවකට නබ් මුහමිමද් (සල්) තුමාණන්ගේ පැමිණීම ගැන පොතපතෙහි සඳහන්ව ඇති බවය. තවද නබ් තුමාණන්ගේ ආරකෂාව ගැන බිය පළකල පූජකවරයා නබ් තුමා කැටුව නැවත පිටත්වන ලෙසට අවවාද කළේය.

තරුණයෙකු ලෙස වෙළඳාමෙහි නියැලූනු මුහම්මද් නබි (සල්) තුමා මක්කම සහ ඩැමැස්කස් අතර තම වෙළඳ කටයුතු කරගෙන ගිය අතර, තම නිහතමානි බව නිසා ඉතා කිර්තියට පත්විය. නබි තුමාගේ වගතුග හා කිර්තිමත්හාවය ගැන විමසූ "කුරෙයිෂ්" ගෝතික උදාර කාන්තාවක් වූ "කදිජා" තුමිය තම වහපාර කටයුතු වලට නබි මුහම්මද් (සල්) තුමා අනුයුක්ත කරගෙන වතුමා මක්කම හා ඩැමැස්කස් නගරවල කටයුතු හාර දුන්නාය. ඉන් අනතුරුව මුහම්මද් තුමාගේ වැඩ කටයුතු ගැන විපරමින් සිටීමට තම මෙහෙකරුවෙකු වූ "මයිසාරා" නැමැත්තා පත්කර වතුමාගේ වැඩ පිළිවෙල ගැන තමාට දැනුම් දෙන ලෙස

උපදෙස් ලබා දුන්නාය. මුහමිමද් තුමාගේ වහාපාරික වැඩ පිළිවෙල හා ලබාදුන් ආදායම සමඟ එතුමාගේ නිහතමානි බව ගැන පැහැදුනු "කදිජා" තුමිය තම සියළුම වහාපාර කටයුතු සම්පූර්ණයෙන්ම මුහම්මද් තුමාට හාර කරනු ලැබිය.

කුරෙයිෂ් ගෝතික පුභුවරුන්ගෙන් කදිජා තුමියට විවාහ යෝජනා කිහිපයක්ම ලැබුණද ඒ සියල්ලම පුතිකෙෂ්ප කර අවිවාහකව සිටි එතුමිය පසු කලෙක අන් අයෙකු මාර්ගයෙන් නබ් මුහමිමද් තුමාට විවාහ යෝජනාවක් ඉදිරිපත් කළ බව කියැවේ. සමහර ඉතිහාසඥයින් පවසන පරිදි මෙම දෙපළ කි.ව. 595 දි විවාහ වන විට දෙදෙනාම වයස අවුරුදු 25 හි පසු වූ බවයි.

මුහම්මද් නබි (සල්) තුමාට දව "කදිජා" තුමියට දරුවන් තිදෙනෙකු බිහි විය. දෙදෙනෙක් පුතුන් වූ අතර, ඔවුන් "අල් කාසිම්" හා "අබුදල්ලා" නම් විය. දියණිය "ෆාතිමා" නම් විය. පුතුන් දෙදෙනාම මක්කමෙහි උපත ලැබූ අතර, අල් කාසිමි පුතු, නබ් (සල්) තුමාණන්ගේ වෙනත් ගුණවාවකයෙකුවු අබු අල් කාසිම් උපත ලද පුදේශයෙහිම බිහි විය. මේ හැර මුහම්මද් නබ් (සල්) තුමාට දාව නිදහස් මිසර කිුස්තියානි නිකායේ ස්වදේශීය කිතුනුවෙකු වු "මේරි" නැමැත්තියට "ඉබාහිම්" නම් වු පිරිමි ද රුවෙකු මදිනාවෙහි බිහිවු අතර, ඔහු මදිනාවෙහි අවුරුද්දක් හා මාස 10 ක් පමණක් ජීවත් වූ බව සැළයි. අනික් පිරිමි ද,රුවන් දෙදෙනාම ඉතා අඩ වයසින් මිය ගියහ. නබි තුමාගේ එකම දියණිය ව ෆාතිමා, අබුතාලිබි ගේ පුතණුවන්වූ "ඉමාම් අලි" විවාන කර ගත් අතර, ඉමාම් හසන්, ඉමාම් හසෙයින්, මොහසන් නම් පිරිමි ද,රුවන් තිදෙ,නෙකු හා සෛනබ් හා උම්මුකුල්සුම් නම් දියණියන් දෙදෙනෙකු බිහි කළාය. නබ් මුහම්මද් (සල්) තුමාණන් නිතරම පැවසු වදනක් වූයේ එකල පැවති කරිරු සමාජයට එරෙහිව කටයුතු කළද නොකළද හසන් හා හුසෙයින් මතු කලකදී, ඉමාම්වරුන් බවට පත්වන වගයි. තවද, නබි මුහම්මද් (සල්) තුමාණන්ගේ අවසාන ජීවන කාලය දක්වාම ජිවත්ව සිටි එකම කිට්ටුම ලේ පොතියා ෆාතිමා තුමිය වුවාය.

අබුතාලිබි හා ඔහුගේ බිරිඳ වු "ෆාතිමා බින්ත් අසාද්" දෙපළට

දව "අලි" තුමා කිු.ව. 600 දි උපත ලැබුවේ ආශ්වර්යමත් සංසිද්ධියක් මුල් කරගෙනය. විස්තර විවාරකයින් කිහිප දෙනෙකු හා පුරාවෘත්තයෙහි පැවසෙන පරිදි "අලි" තුමාගේ මව "අලි" තුමාව බිහි කිරීමට අධික විලිරුදාව පවතින අවස්ථාවේ ශුද්ධ වූ කඃබාවට පැමිණ තම විලිරුදාවට සහනයක් සලසා දෙන ලෙසට දෙවියන් වහන්සේට යාඳො කරමින් කන්නලවි කළාය. මෙසේ ඇය දෙවියන් අයැද සිටි අවස්ථාවේ ශුද්ධ වූ කඃබාවේ දකුණු පස බිත්තියක් බිඳි වෙන්වි ගිය අතර ඇය එම විවරයෙන් ශුද්ධ වූ කෘඛාව තුලට පිවිස ඇත. ඇය එතුලට පිවිසීමෙන් අනතුරුව එම බිත්තිය නැවත හාවි යථා තත්ත්වයට පැමිණි බව සඳහන්ය. මෙම ආශ්වර්යමත් දර්ශනය තම දෙනෙත් වලින් දුටු අවට රුස්ව සිටි පිරිස ද "ෆාතිමා බින්ත් අසාද්" මාතාව පසුපසින්ම ශුද්ධ වූ ක:ඛාව තුලට ඇතුල් වීමට උත්සාහ දැරු අතර එය අසාර්ථක වී ඇත. පසුව ඔවුන් කෑබාවේ දොරටුවෙන් ඇතුල් වීමට උත්සාහ කළද දොරගුල් විවෘත කිරීමට නොහැකිව කිසිවෙකුටත් කඃඛාවට ඇතුල්විමට නොහැකි වී ඇත. පුරාවෘත්තයෙහි සඳහන් පරිදි ඉන් දින තුනකට පසුව "ෆාතිමා බින්ත් අසාද්" මාතාව තම බිළිඳා වූ "අලි" ළදරුවා සමඟ ශුද්ධ වූ කඃඛාව තුළට ඇතුල් වුවාසේම පිටවු බවත් සඳහන්ය.

"අලි" බිළිඳු ශුද්ධ වූ නබි මුහම්මද් (සල්) තුමාණන්ගේ විශේෂ සැලකිල්ලට භාජනය වූ අතර, දරුවා ඇති දැඩි කිරීම හා ඔහුට අධනපනය ලබාදිම කෙරෙහි වතුමාගේ විශේෂ සැලකිල්ල යොමුවිය.

පසු කලෙක "අලි" තුමා ශුද්ධ වූ නබ් මුහම්මද් (සල්) තුමාණන්ගේ වඩාත්ම උත්සුක අනුගාම්කයා වූ අතර, නබ් තුමා විසින් දිවෘමය පණිවිඩය මානව වර්ගයාට ලබාදිමේ දුත මෙහෙවර කටයුතු වලදි මුහුණ පෑමට සිදුවූ විවිධ දුෂ්කර අවස්ථාවලදි හැම විටෙකම එතුමාට සහාය දක්වා ඇත.

නබි මුහම්මද් (සල්) තුමාණන්ගේ දූහ මෙහෙවරෙහි කටයුතුවල ආරම්භය

ශුද්ධ වූ නබි මුහම්මද් (සල්) තුමාණන්ගේ දූත මෙහෙවර

කටයුතු වල ආරම්භයේ සිටම එතුමා වැඩි කාලයක් ගත කළේ යාඤාවෙන් එකම දෙවියන් පිදිමේ කටයුතු වල නිරත වීමෙනි. එතුමා මේ සඳහා තෝරා ගත්තේ මක්කම නගරයට නුදුරුව පිහිටි "අල් නූර්" කන්දෙහි "හිරා" නම්වූ ගුහාවය. කි.ව. 610 දි නබ් තුමා තම හතළිස් වන වියේදි "හිරා" ගුහාවෙහි දැඩි හක්තියකින් යාඥා කටයුතුවල නිරතව සිටියදි පළමුවන දිවෘමය අනාවරණය පහළ වීය.

("අයිමිත කරුණාවන්තයාවූද, අපරිමිත දයාවන්තයාවූද අපගේ මැවූමිකරුවූ අල්ලාත් සුබිතානතආලා නමින් අරඹමි. මිනිසා මවන ලද්දේ කැටියකිනි. අති උතුම් ශුේෂ්ඨවත් මැවූමිකරු මනුෂෘ වර්ගයාට නොදන්නා දේ දැනුවත් කළ සේක") (සුරා අලත් : 1-5)

ශුද්ධ වූ නබ් මුහම්මද් (සල්) තුමාණෝ තමා ලද දිවසමය පණිවිඩය "අල්" තුමාට හා "කදිජා" තුමියට දැනුම් දුන්නෝය. මෙය සවන් වැකුණු විගසම මෙම දෙපළ කිසිම පැකිලිමකින් තොරව පණිවිඩය පිළිගත්න.

කාන්තාවන් අතරින් "කදිජා" තුමිය මෙම දේව පණිවිඩය පිළිගත් පුටම කාන්තාව වූ අතර, අල්ලාහ් සුබිහානතආලාගේ දූතයාණන් සමඟ යාඥා කළ පුටම කාන්තාවද වූවාය. නබ් තුමාට අසමසම සහයෝගයක් දුන් "කදිජා" තුමිය තම මුළු සේසතම අල්ලාහ්ගේ නාමයෙන් මෙම උදර සේවයට කැප කළාය. "කදිජා" තුමිය, නබ් මුහම්මද් (සල්) තුමා විවාහ කරගත් පුටම කාන්තාව වූ අතර, ඇගේ අවසානය දක්වාම අන් කාන්තාවක් හා විවාහ නොවිය. "කදිජා" තුමිය, හැමවිටෙකම නබ් තුමාගේ විශ්වාසය දිනා ගත් අතර, වරෙක "පිබ්රිල්" දේවදූතයාණෝ නබ් මුහම්මද් (සල්) තුමා අමතා මෙසේ පකාශ කළ සේක. "දෙවියන් වහන්සේ විසින් ඔහුගේ ආශිංසන හා ආශීර්වාදය "කදිජා" තුමිය වෙත පළකල බව ඇයට දැනුම් දෙන ලෙසට මා හට නියෝග කර ඇත. තවද "කදිජා" තුමියගේ උදර සේවය අගැයිමක් ලෙස "ෆදක්" නමැති බිමි පුදේශය ඇගේ දියණිය වන ෆාතිමා තුමියට පවරන ලෙස ද දැනුම් දෙන ලදි.

ෆදක් බිම් කොටස මදිනා නගරයේ "තබුක්" නැමැති ඓතිහාසික

පුදේශයේ කොටසකි.

දිවසමය අනාවරණයෙන් පසුව නබ් මුතම්මද් (සල්) තුමාණෝ රහසිගතව තම පුචාරක කටයුතු වල නියැලි සිටි අතර ඉතා සුළු පිරිසක් පමණක් මුල් අදියරයේදි එතුමාට එකතු විය. වසර තුනක් පුරාම මෙම තත්ත්වය පැවතිණි. නබ් තුමාගේ පුධානත්වයෙන් සමූහ සලාතයන් පැවැත්වෙන සැම අවස්ථාවන්හිදීම "කදිජා" තුමිය හා "අලි" තුමා ඵ් අතර විය.

මෙම තුන් වසරට පසුව අල්ලාත් සුබිතානතආලාගේ නියමය පරිදි ඉස්ලාමීය දේව පණිවිඩය පුසිද්ධව පුවලිත කිරීම ආරමින කරන ලදි. අල්ලාහ් සුබිහානතආලා නබි මුහම්මද් (සල්) තුමාණන්ට දන් උපදෙස් වුයේ තමාගේම වංශයෙන් පටන් ගෙන තමාගේ සහෝදර ජනතාව හොඳින් දැනුවත් කළ යුතු වගයි. මෙය අරමුණු කරගෙන නබි මුහම්මද් (සල්) තුමාණන් විසින් "බනි-හාෂිමි" ගෝතුික නායකයින් හා වැඩිනිටියන් හට හෝජන සංගුහයකට ඇරයුම් කරන ලදි. මෙම හෝජන සංගුහයට සහභාගි ව පිරිස හතලිනක් විය. හෝජන සංගුහයෙන් අනතුරුව අමුත්තන් ඇමතු නබි තුමා ඔවුන්ට ඉස්ලාමි ධර්මය වැළඳ ගන්නා ලෙස ඇරයුම් කොට තමාගේ දුත මෙහෙවරට හැකි පමණින් සහයෝගය දෙන ලෙසත් තමාගේ අනුගාමිකයින් බවට පත්වන ලෙසත් එසේ එක්වන්නන්ට මතු දිනෙකදි තමාගේ අනුපුාප්තිකයා විය හැකි බවටත් පහදා දුන්නේය. ඒ අවස්ථාවේ මෙය "විකාරයක්" යැයි පවසා අලි තුමා හැර අන් සියල්ලෝම මෙම ඉල්ලිම එකහෙළාම පුතිකෙෂ්ප කළහ. තවද නබ් තුමා පරිභාසයටද පත් කළ එම පිරිස "අබුතාලිබ්" දෙස හැරී "ඔබගේ පුතුන් ඔබගේ අණදෙන නිලධාරී වනු ඇත. ඔබ ඔහුට කිකරු විය යුතුයි" යනුවෙන්ද පැවසුන. එනමුදු නබි තුමාගේ දුත මෙහෙවර එතැනින් නොනැවති සුළු පිරිසක් වු අනුගාමිකයින් සමඟ ඉදිරියට පිය නැගුණි.

නබ් තුමාගේ දූත මෙතෙවරති අනුනාදය

දූත මෙහෙවරහි කිුිියාත්මකවීමත් සමගම කුම කුමයෙන් අනුගාමිකයින් සංඛ**නව වැඩි වීමට පටන් ගැනු**ණි. මේ ගැන සැලකිලිමත් වූ කුරෛයිෂ් ගෝතුික නායකයෝ හා වැඩිහිටියෝ අවධානයෙන් නබි තුමාගේ විශ්වාසනිය මාමා වූ "අබුතාලිබ්" මාර්ගයෙන් නබි තුමාට පණිවිඩයක් යවමින් තමා දැනට පුචාරය කරන අලූත් දහම වහාම නතර කරන ලෙසත්, එසේ කරන්නේ නම් ඵ් වෙනුවට ඔහු ඉල්ලන ඕනෑම දෙයක් ලබා දීමට කැප වන බවත් දන්වා සිටියහ.

"ඔබට අවශ්‍ය ධනය නම් ඇති තරමක් ධනය දෙන්නෙමු. ඔබට අවශ්‍ය කාන්තාවන් නම් අරාබියෙහි වෙසෙන රුමත්ම කාන්තාවන් සරණ පාවා දෙන්නෙමු. ඔබට අවශ්‍ය තනතුරු හා තානාන්තර නම් ඔබව අපගේ රජාණන් බවට පත් කරන්නෙමු." යන කුරෙයිෂ් ගෝතුක නායකයින්ගේ මෙම පණිවිඩය අබුතාලිබ් විසින් නබි මුහම්දේ (සල්) තුමාණන්ට සැල කළ විටදි එතුමා මෙලෙස පිළිතුරු දුන් සේක. "අල්ලාහ් සුබිහානතආලා නමින් දිවූරා පවසන්නෙමි. ඔවුහු මගේ දකුණතෙහි හිරුත් වමතෙහි සඳුත් තැබුවද ඔවුන්ගේ අපේක්ෂාව මම ඉටු නොකරන්නෙමි. මාගේ මේ දුත මෙහෙවරෙහි වෙනසක් විය හැක්කේ අල්ලාහ් සුබිහානතආලාගේ අභිමතය පරිදි හෝ මේ කියාවලිය අතරතුරේදි මා ජිවිතක්ෂයට පත් වූවහොත් පමණි". එසේ කියමින් ඵතුමා වැළපෙමින් එතැනින් නික්ම යන්නට පියවර මැන්නේය. ඵවිට අබුතාලිබි ඔහු අමතා, "පුත" නවතින්න! ඔබට අවශ්‍ය ඕනෑම දෙයක් පවසන්න. අල්ලාහ්ගේ නාමයෙන් මම කිසි විටෙක හෝ ඔබව ඔවුන්ට හාර නොදෙන්නෙම්." යැයි පවසුහ.

නබ් තුමා පුවාරය කරන අලූත් දහම හා වතුමාගේ ස්ථාවරත්වය වටහා ගත් කුරෙයිෂ් ගෝතිකයෝ එතැන් පටන්ම පුසිද්ධියේම අලූත් දහමට හා එතුමාට වරෙහිව එදිරිවාදිකම් ඇරඹුහ. "කදිජා" තුමිය තම සියළු වත්කමින් මෙන්ම හැකි සැම අයුරකින්ම නබ් තුමාට තමාගේ සහයෝගය දැක්වූවාය. මේ වකවානුවේදී නබ් තුමාට හා එතුමාගේ අනුගාමිකයින්ට ව්රුද්ධව නොහික්මුණු එදිරිවාදිකම් තව තවත් වැඩි වන්නට විය.

අල්ලාත් සුබ්තානතආලාගේ දූහයාණන් තා ඔහුගේ මෙතෙවර අකර්මණෳය කිරීම

තම ගෝතුිකයින් ඉස්ලාමි ධර්මය වැළඳ අල්ලාහ්

සුබ්හානතආලාගේ දුතයාණන් අනුගමනය කිරීම ගැන උරණ වූ කුරෙයිෂ් ගෝතික නායකයින් එක්රැස් වී ඔවුන්ට විරුද්ධව කටයුතු කිරීමට කුමන්තුණය කරන්නට විය. එක් එක් ගෝතිකයින් තම වංශිකයින් අතරින් පිරිසක් තෝරාගත් අතර, ඉස්ලාම් ධර්මය වැළඳගෙන නබ් (සල්) තුමාණන් අනුගමනය කරන්නවුන් හඳුනාගෙන ඔවුන්ට කායිකව හා මානසිකව වධ හිංසා පමුණුවමින් ඔවුන්ව ඉස්ලාමි ධර්මයෙන් බැහැර කිරීමට බලපැම් කිරීමේ කර්තවෘය මොවුන්ට පැවරිණි. මේ සිද්ධින් ගැන විපරමින් සිටි අඛතාලිඛි, නබ් තුමාට ආරක්ෂාව සලසන අතරතුර, කුරෛයිෂ්වරුන් විසින් "හාෂීම්" ගේ හා "අබ්දල් මුත්තලිබ්" ගේ පුතුන්ට කරන ලද කායික හා මානසික වධ හිංසා ගැනද අවධානය යොමු කළේය. අබුතාලිබ් විසින් "හාෂිමි" හා "අබ්දල් මුත්තලිබ්" දෙ.පල අමතා ඔවුන් තම පුතුණුවන් රැක බලා ගන්නා සේම නබ් තුමාවද රැක ගන්නා ලෙස ඉල්ලිමක් කළේය. මොවුන් දෙ.පළ මෙයට එකහෙලාම එකඟ වුවද, අබුතාලිබ්ගේ සහෝදරයා වු "අබුලහබ්" හා ඔහුගේ පුත්තු නබ් තුමාට විරුද්ධව කුමන්තුණ පාසම්කයින්ට එකතු වි නබ් මුහම්මද් (සල්) තුමාණන්ට එරෙහිව කටයුතු කළහ.

තත්ත්වය මෙසේ තිබියදි නබ් මුහම්මද් (සල්) තුමා මරණයට පත් කළ යුතු බව කුරෙයිෂ්වරු පුසිද්ධියේම තිරණය කළහ. මේ පණිවිඩය ලද විගසම අබුතාලිබ් විසින් නබ් මුහම්මද් (සල්) තුමා සහ හාෂිමි හා අබ්දුල් මුත්තලිබ් දෙපළගේ පුතුන් ද තම හාරයට ගෙන කුමන්තුණකරුවන්ගෙන් බැහැරව ආරකෂාව සපයන ලදි.

කුරෙයිෂ්වරුන් විසින් නබ් මූහම්මද් (සල්) තුමාණන්ට හා ඔහුගේ අනුගාමිකයින්ට එරෙහිව සමාජමය, ආර්ථිකමය හා දේශපාලනමය වශයෙන්ද බාධක පමුණුවන ලදි. මෙම අනුගාමිකයින් සමඟ කුමන හෝ සැබැඳියාවක් පැවැත්වීමට. හාණ්ඩ ගනුදෙනු කිරීමට, විවාහ වීමට, හිතවත්බවක් දැක්වීමට හෝ උපකාර කිරීමට මක්කා වැසියන්ට සම්පූර්ණයෙන්ම තහනම් විය. සාම සාකව්ජාවක් ගැන කථා නොකරන ලෙසත් ඔවුන් ගැන අනුකම්පා නොකරන ලෙසත් මක්කා වැසියන්ට දැනුම් දී තිබුණි. මෙලෙස කුරෙයිෂ්වරුන්ගේ එකම අහිපාය වූයේ මූහම්මද් නබ් තුමා මරණයට පත් කිරීමයි.

කුරෛයිෂ්වරුන් ඒකමතිකව නබි මුහම්මද් (සල්) තුමාණන් මරණයට පත් කල යුතු බව තිරණය කළ අතර, එය ලේඛණ ගතකරන ලදි. මෙම ලේඛණය කඃබාව ඇතුළත එල්ලා තිබුණු අතර, එක් අයෙකු මෙම ලේඛණය සිය අතෙහි ලියා තැබිය. පසු කලෙක ඔහු අංශභාග රෝගයට ගොදුරුව ඔත්පල වූ බව සැලයි.

අබුතාලිබිගේ උපදෙස් පරිදි නබ් මුහම්මද් (සල්) තුමාණන් ඇතුළු ඔහුගේ අනුගාමිකයෝ හා "භාෂිම්" වංශ පිරිවර අබුතාලිබ්ට අයත් පුදේශයක් වූ "ෂෙයි බ් අබුතාලිබ්" නම් එළිමහන් කඳවුරට සංකුමණය කළහ. විටින් විට මෙම සංකුමණිකයින්ට සහාය දැක්වුවන්ගෙන් ආධාර ලැබුණද එය පුමාණවත් නොවූයෙන්, කල්යත්ම තත්ත්වය ඉතා බැරුරුම් අතට පත් විය. වසර තුනක් තිස්සේ අන්ත දුක්ඛිත ජිවන රටාවක් ගතකළ මෙම පිරිස අවසානයේ අන්ත දූර්භිකෂ තත්ත්වයට ද පත් විය. සාගතයෙන් පෙළුණ දරුවන්ගේ විලාප හඬ රැවි දෙන්නට විය. මේ අතර ඉස්ලාම් ධර්මය වැළඳගත් එහෙත් මෙම පුදේශයට ඇතුල් නොවූ බැතිමතුන්හටද කුරෙයිෂ්වරුන්ගෙන් නොයෙකුත් තාඩන පීඩන වලට ගොදුරු වීමටද සිදුව තිබුණි. මෙම බලපෑම් වැඩිවෙත්ම මුස්ලිම් බැතිමතුන් බොහෝ සේ සැලූණහ.

තවත් ආරංචි මාර්ග වල සඳහන් පරිදි අබුතාලිබ්ගේ පුත් "අලි" තුමා වෙස්වළාගෙන තම පුදේශයෙන් පිටත්වී ආහාරපාන සොයාගෙන ඵ්වා තම කරපිට තබාගෙන නැවතත් තම වාසස්ථානයට පැමිණ ඵම ආහාර සියල්ලන් අතර බෙදා දුන් බව සැලවේ.

දිනක් තමා ලද දිවු අමය අනාවරණයක් ගැන සඳහන් කළ නබ් මුතම්මද් (සල්) තුමාණෝ තම මාමාවූ අබුතාලිබ් අමතා එහි මෙසේ සඳහන් වූ බව පුකාශ කළ සේක. "කුරෛයිෂ්වරුන් විසින් කඃඛාවේ එල්ලා තැබු ඒ කුමන්තුණකාරී ලේඛණය විනාශ කිරීම සඳහා අල්ලාහ් සුබිහානතආලා විසින් ලි පණුවන් එවා ඇත. මොවුන් මේ වනවිටත් අල්ලාහ් සුබිහානතආලාගේ නම හැර අන් සැම අකුරක්ම විනාශ කර දමා ඇත". මේ වදන් ඇසූ අබුතාලිබ්, නබ් තුමා අමතා "ඔබ මෙතෙක් කල් කිසිම විටෙක බොරුවක් කියා නොමැත" යැයි පැවසිය. ඉන් පසුව අබුතාලිබ්, අබිදුල් මුත්තලිබ්ගේ වංශ ගෝතික පිරිසක් ද කැටුව කඃඛා පුදේශයට පිවිසි අතර, එම අවස්ථාවේ එම පුදේශය කුරෙයිෂ්වරුන්ගෙන් පිරි තිබුණි. කුරෙයිෂ්වරුන් ඇමතු අබුතාලිබ් "ඔබලා හා අප අතර තිබෙන පුශ්නය සමථයකට පත් කිරීමට යම් විශේෂ සිද්ධියක් මුල් වී ඇත. එම නිසා ලියැවිල්ල රැගෙන එන්න" යැයි පැවසිය.

ඊට පිළිතුරු දුන් කුරෛයිෂ්වරු මෙසේ පැවසූන. "ඔබගේ මුල් මතය පුතිකෙෂ්ප කර අප හා එක් වීමට දැන් කාලය එළැඹ ඇත. එක පුද්ගලයෙකු විසින් ඔබ හා අප අතර බෙදුම්වාදය ඇති කර ඇත. ඔහු නිසාම ඔබ ඔබේ පිරිස අන්තරායකාර තත්ත්වයකට පත් කර ඇත".

මෙයට පිළිතුරු වශයෙන් අබුතාලිබ් ද මෙසේ පැවසිය. "දෙපාර්ශවයටම සාධාරණව මම පුකාශයක් කිරීමට කැමැත්තෙමි. මගේ බැණා වන මුහමිමද් කිසි දිනක මට බොරු කියා නොමැත. ඔහු පවසන අන්දමට අල්ලාත් සුබිහානතආලා ඔහුව ඔබගේ ලියැවිල්ලෙන් ඇත් කොට ඇත. ඔබලාගේ වෛරය හා දෝහිකම ඉස්මතු කරන එම ලියැවිල්ල අල්ලාත්ගේ ශුද්ධ නාමය හැර අන් සියළු අකුරු දැන් මැකි ගොස් හමාරය. ඔහු කියූ පරිදි සිද්ධිය සතෘ නම් අප ඔහුව කිසි විටෙක ඔබලාට හාර නොදෙන්නෙමු. ඔබලාට ඔහුව ලබා ගත හැක්කේ අපි සියළු දෙනා මරා දැමීමෙන් පසුවය. එසේම ඔහු පැවසුවේ බොරුවක් නම් අපි ඔහුව ඔබ වෙත හාර දෙන්නෙමු. ඔහුව මරා දැමීම හෝ ජීවිත දානය දීම තිරණය කළ යුත්තේ ඔබලාමය".

මෙයට එකසා වූ කුරෛයිෂ්වරු, ඉක්බිතිව එම ලියැවිල්ල ගෙන්වා පරිකෂා කිරිමේදි මුහම්මද් තුමාගේ අනාවැකිය නිවැරදි බව පැහැදිලි විය. එනමුදු තවත් බොහෝ පිරිසක් තම පෝඩාකාරි හා හිතුවක්කාර මතයෙහිම එල්බ ගෙන මෙය අබුතාලිබිගේ සගයාගේ (මුහම්මද් තුමාගේ) මායාවක් බවට වෝදනා කළහ.

ඒ අතරතුරේදී මෙම ලියැවිල්ල සකස් කිරීමට පුරෝගාමී වූ කිහිප දෙනෙකු විසින්ම මෙම ලියැවිල්ල ඉරා දමන ලදී.

වධ තිංසා එක් අදියරයක අවසානය හා හවෙකක ආරම්භය

අබුතාලිබ්ගේ මෙම මුණ ගැසීමෙන් පසු හාෂිම් වංශිකයිනට යම් ආකාරයක ආරකෂාවක් හා නිදහසක් ලැබුණු අතර, පොදුවේ රැස්වීමට ඔවුනට අවකාශ ලැබිණ. මෙය නබ් මුහම්මද් (සල්) තුමා නබ්ත්වය ලබා වසර දහයකට පසුව එනම් කි.ව. 620 දී සිදුවිය.

එනමුදු මෙම සාමකාම් තත්ත්වය පැවතුණේ මාස හයක පමණ කෙටි කාලයකි. මේ අවධියේදි අබූතාලිබ් මරණයට පත් වූ අතර, ඔහුගේ මරණින් දින තුනකට පසුව කදිජා තුම්යද මියගිය බව සඳහන් වේ. නබ් මුහම්මද් (සල්) තුමා මේ ගැන අධිකව ශෝක වූ අතර, මෙම වර්ෂය එතුමා විසින් ශෝක වර්ෂය ලෙස හැඳින්විය.

නබ් තුමාට ඉතාමත් සම්පව සිටි මේ දෙපළගේ ඇවෑම නබ් තුමාට බලවත් කම්පනයක් ගෙන දුන් අතර, අබූතාලිබ්ගේ වියෝව කුරෛයිෂ්වරුන්ට නම් ඉමහත් අස්වැසිල්ලක් විය. අබූතාලිබ් ජිවත්ව සිටියදි ඔහු විසින් කුරෛයිෂ්වරුන්ට තම සිමාවට ඇතුල්වීම කෙරෙහි යම් කොන්දේසි පනවා තිබූ අතර, අබූතාලිබ් ගත් ඇතැම් ආරක්ෂාකාරී කිුියාමාර්ග නබ් තුමා දැනුවත්ව නොසිටියෙන් අබූතාලිබ්ගේ මරණය කුරෛයිෂ්වරුන්ගේ කුඩ අවශ්‍යතා ඉටු කර ගැනීමට මහත් රුකුලක් විය.

අබූතාලිබිගේ මරණින් පසු නබ් තුමා ඇතුළු එතුමාගේ අනූගාමිකයින්ට කුරෙයිෂ්වරුන්ගේ විලිබිය නැති තාඩන පිඩන වලට මුහුණ දීමට සිදුවිය. වරෙක නබ් මුහම්මද් (සල්) තුමා ශුද්ධ වූ කඃබාවට යාබදව තම යාඥා කටයුතුවල නිරතව සිටියදි පිළිම වඳින්නෙකු විසින් ඉතා සාහසික අන්දමින් එතුමාගේ ගෙල සිරකර මරණයට පත් කිරීමට තැත් කරන ලදි. කුරෙයිෂ්වරුන් විසින් නබ් මූහම්මද් (සල්) තුමා වෙත අපදුවන විසි කරවිමට අනුවණ පුද්ගලයින් යොදා ගැණිනි. ඔවුන් ලවා නබ් තුමාගේ නිවසෙහි දොර පාමුල කැලි කසල, අපදුවන, කටුවැල් ආදි අනවශන දැ දැම්මට කටයුතු කරන ලදී. "උමෛයා ඉබින් කලාෆ්" නැමැත්තා නබ් තුමාගේ මුහුණ රතුවන තෙක්ම නින්දා සහගත අපවාද කිමට පුරුදුව සිටි අතර, නබ් තුමා ඒ සියල්ලටම ඉතා ඉවසිලිවන්තව

නිහඬව සිටියේය.

අනුවණ පුද්ගලයින් විසින් නබි තුමා වෙත කැලි කසල හෝ අපදුවෘ විසිකරන අවස්ථාවන් හිදි එතුමා එලෙසින්ම තම නිවසට පා තබන අතර, ෆාතිමා තුමිය විසින් හඬා වැළපෙමින් එතුමා පිරිසිදු කරන කල්හි එතුමා ෆාතිමා තුමිය අමතා "වැළපෙන්න එපා දුව, අල්ලාහ් සුබිහානතආලා ඔබගේ පියාව ආරකෂා කරනු ඇත" යනුවෙන් පවසන්නේ යැයි සඳහන්ව ඇත.

අබුතාලිබ් ජිවත්ව සිටියදි කුරෙයිෂ්වරුන්හට තමන් වහන්සේට අනතුරක් කිරීමට නොහැකි වූ බව නබ් මූහම්මද් (සල්) තුමා පවසා ඇත.

"කහබ්" නැමැත්තා පවසන පරිදි වරෙක ඔහු නබ් මුහම්මද් (සල්) තුමා ශුද්ධ වූ කෑබාව සෙවනෙහි හාන්සි වී සිටියදි (බහු දේව අයැඳින්නන් බහුලව සිටි කාල වකවානුවක) නබ් තුමා අමතා "නබ් තුමනි, ඔබ තුමා අල්ලාහ් සුබ්හානතආලාට ආයාවනය නොකරන්නේදැ"යි විමසිය. එවිට නබ් තුමාගේ මුහුණ රතු වූ අතර, උන් වහන්සේ නැගිට මෙසේ පිළිතුරු දුනි. "ඔබට පෙර පැමිණි ඇතැමුන්ද බොහෝ තාඩන වධ හිංසා වලට ලක් වුණි. යකඩ කුරු මගින් ඔවුන්ගේ සම පසාරු කරගෙන ඇටකටු පැදෙන තුරුම ඔවුන් වධ හිංසා වලට ගොදුරු කෙරිණි. එනමුදු ඔවුන්ව දැහැමෙන් බැහැර කිරීමට නොහැකි විය. සැකයකින් තොරව කිසියම් කෙනෙකුට "ෂනා" සිට "හදරල් මවුත්" දක්වා ගමන් කිරීමට හැකිවන තෙක්ම අල්ලාහ් සුබ්හානතආලා මෙම කර්තවන ඉටු කරන සේක! එහෙත් සැම විටම වෘකයා තම ගොදුර වන බැටළුවා දෙස බලා සිටීම ගැන බිය විය යුතු නැත!"

අල්ලාත් සුබ්තානතආලාගේ දුතයාණන්ගේ සංකුමණය

කුරෙයිෂ්වරු සහ ඔවුන්ට සහාය දක්වන්නෝ සාකවිජා කොට මුහම්මද් (සල්) තුමා සදහටම මෙලොවින් තුරන් කර ඔහු පුවාරය කරන ද,හම වහාම නතර කළ යුතු බවට ඒකමතිකව තීරණය කළහ. මෙය එක්

කෙනෙකුට පමණක් පැවරුවහොත් එකල ගෞරවයට පාතුව නබි තුමාගේ ගෝතුය වූ "ඛනි හාෂිම්" ගෝතුයෙන් ඵම තැනැත්තාට මහත් පුතිවිපාක වලට මුහුණු පෑමට සිදුවිය හැකි බව ඔවුන්ට පෙනි ගියෙන්. වයට විකල්පයක් වශයෙන් ගෝතු හතළිහක් තෝරා එක් එක් ගෝතයෙන් එම ගෝතයේ හොඳම රණවිරුවා බැගින් ගෙන හතළිහකින් සමන්විත කණ්ඩායමක් සෑදිම පළමුවෙන්ම සිදු කරන ලදි. එම කණ්ඩායම මුහම්මද් නබ් තුමාගේ නිවසට ගොස් උන් වහන්සේ මරා දැමීමට යෙදෙන අවස්ථාවේ කණ්ඩායමේ හතළිස් දෙනාගේම අඩුම වශයෙන් එක් කඩු පහරකට හෝ මුහම්මද් නබි තුමා ගොදුරු විය යුතු ඛව තිරණය විය. කුරෛයිෂ්වරුන්ගේ අදහස වූයේ එවන් අවස්ථාවකදි "ඛනි භාෂිම්" ගෝතුිකයින් හට මුහම්මද් නබි තුමා මැරිමේ චෝදනාව එක් ගෝතුයකට පමණක් එල්ල කළ නොහැකි වන බවත්, නොඑසේ නම් ඔවුන් ගෝතු හතළිහටම වෝදනාව එල්ල කොට කිසියම් කිුයාවලියකට සදනම් විය යතු බවත්ය. කුරෛයිෂ්වරුන්ගේ මතය වුයේ "බනි හාෂිමි" ගෝතුයට මෙය මහත් අසිරු කාර්යයක් වන බවයි. මෙවන් තත්ත්වයකදී ඔවුන්ට පළිගැනිමේ අවස්ථාවක්ද උද නොවනු ඇතැයි ඔවන විශ්වාස කළහ.

අල්ලාහ් සුබ්හානතආලාගේ දේව නියමයක් අනුව නබ් (සල්) තුමාට වහාම "යතුිබ්" නගරයට පිවිසෙන ලෙස නියම කෙරිණි. "යතුිබ්" නගරය පසු කලෙක "මදිනත් අල් රසුල්" හෙවත් දූතයාණන්ගේ නගරය යනුවෙන්ද දැන් "මදිනා" යනුවෙන්ද හැඳින්වේ.

කු.ව. 622 දි, එනම් ඉස්ලාම් ධර්මය වැළඳ ගන්නා ලෙස ජනයාගෙන් ආයාවනය කර දහතුන් වසරකට පසුව අල්ලාහ් සුබිහානතආලාගේ දූතයාණන් එලෙස මක්කම නගරය අතහැර මදිනා නගරය බලා පිටත් වූයේය. මූහම්මද් තුමා අබුතාලිබිගේ පුත් "අලි" තුමා අමතා කරුණු කිහිපයක් මුල් කර ගෙන එය විසඳිම සඳහා තමා සමඟම සිටින ලෙස ඉල්ලා සිටියේය. එම අවස්ථාවේදි අලි තුමා සතුරෝ රැවටීමේ උපකුමයක් ලෙස එදින රාතුියෙහි නබ් තුමාගේ නිදි යහනෙහි නිදා ගැනීමට ස්වෙවිජාවෙන්ම ඉදිරිපත් විය. මේ සැලසුමෙන් පසුව මුහම්මද් තුමා රහසින්ම නිවසින් පිටව ගිය අතර, එදින රාතුයේ සතුරන් විසින් නිවස වටලා මුහමිමද් තුමා මරණයට පත් කිරීමේ අදහසින් එහි කඩා වැදුනු විට මුහමිමද් තුමා එහි නොමැති බවත් ඒ වෙනුවට "අලි" තුමා ඒ නිදි යහනේ වැතිරී සිටින බවත් වටහා ගත්හ.

එදින රාතුියෙහි මුහම්මද් තුමා මක්කම නගරයෙන් පිටත්ව යද්දි අතරමගදි අබුබකර් තුමා මුණ ගැසිණි. එම රාති කාලයෙහි මුහම්මද් තුමා කොහේ යන්නේ දැයි අබුබකර් තුමා විමසීය. සතෘ වසන් නොකළ මුහම්මද් තුමා තම ආරකෂාව සඳහා මදිනාවට පලා යන බව දැනුම් දුන් අතර, තමා සමග එක් වන ලෙසද ඉල්ලා සිටියේය. අබුබකර් තුමා එක හෙළාම එයට එකඟවිය.

කුරෙයිෂ්වරුන් විසින් මුහම්මද් තුමා ෂාතනය කිරීමට පත් කළ හතළිහකින් සමන්විත කණ්ඩායමද පසුදින උදැසන පළපුරුදු මඟ පෙන්වන්නෙකු සමඟ මුහම්මද් තුමා ලුහුබැඳීමේ අරමුණින් මක්කමෙන් ගමන් ඇරඹීය. මඟ පෙන්වන්නා විසින් මෙම කණ්ඩායම මක්කම නගරයෙන් සැතපුම් පහක් පමණ දුරින් පිහිටි "තවිර්" නම් ගුහාව වෙත කැඳවා ගෙන යන ලදි. මුනම්මද් තුමා සහ අබුබකර් තුමා ඵතුළ සිටි නමුදු මෙම කණ්ඩායම ගුහාව තුළට ඵළැඹීමට තිරණය නොකළේ දිවඅමය මැදිහත් විමකින් ගුහාවට ඇතුළුවන විවරය වැසෙන පරිදි විශාල මකුළු දැලක් විහිදවා, ඒ අසලම පරෙවි කැදැල්ලක්ද ඉදිකර තිබුණු බැවිණි. මේ විශ්මයජනක සිද්ධියෙන් පෙන්නුම් කෙරුවේ කවරෙකු හෝ ගුහාව තුළට පිවිසි නොමැති බවයි. ආකුමණිකයින් ගුහාව තුළට පිවිසිමට උත්සාහ නොගත්තේද මේ දර්ශනය නිසාම බව නිසැකය.

මුතම්මද් තුමා අල්ලා ගැනීමේ මෙම උත්සාහය නිෂ්ඵල විමෙන් පසුව කුරෙයිෂ්වරුන් විසින් නිවේදනයක් නිකුත් කරමින් මුතම්මද් තුමා අත්අඩංගුවට ගන්නා තැනැත්තෙකුට හෝ ඔහු ඉන්නා ස්ථානයක් ගැන නිසි තොරතුරක් සපයන්නෙකුට ඔටුවන් සිය දෙනෙකු තැගි කෙරෙන බව දන්වා සිටින ලදී.

නබ් මුහම්මද් (සල්) තුමා රබ් මස 1 වන දින මක්කම නගරයෙන් පිටව ගිය අතර, රබි මස12 වන සඳුද දිනක මක්කම නගරයට කිලෝ ම්ටර් 400 ක් උතුරින් මදිනා නගර පරිශුයට ඇතුළු විය.

මේ අතර, අලි ඉබින් අබුතාලිබි වෙත තවත් වැදගත් පැවරුමක් විය. එනම් නබ් මුහම්මද් (සල්) තුමා වෙත මක්කා වාසින් හාරදි තිබූ යම් යම් හාණ්ඩ හා වටිනා දැ ආපසු නියම හිමිකරුවන්ට ලබා දිමයි. ඒ අතර නබ් තුමාගේ විරුද්ධවාදින් විසින් හාර දුන් හාණ්ඩ ද විය. ඔවුහු පසුව නබ් මුහම්මද් (සල්) තුමාගේ විරුද්ධවාදින්වුවද ඔවුන් සාමානඅයෙන් දුර බැහැර ගමන්වල යෙදෙන්නට සිදුවූ අවස්ථා වලදි ඔවුන්ගේ වටිනා ඔඩු බාහිරාදිය තම හොඳම හිතවාදින් වෙත හෝ හාර නොදි නබ් තුමාට හාරදි යාමට පුරුදුව සිටියහ. එමෙන්ම එවකට නබ් මුහම්මද් (සල්) තුමා "මුහම්මද් අල් අමින්" (විශ්වාසනිය) යන පටබැඳි නාමයෙන්ද හඳුන්වනු ලැබිය. නබ් මුහම්මද් (සල්) තුමාගේ ඉල්ලිම පරිදි අලි තුමා ඒ සියළුම ඔඩු බාහිරාදිය හිමිකරුවන් වෙත හාර දෙන ලදි. ඒ හිමිකරුවන් අතර නබ් තුමාගේ විරුද්ධවාදින්ද විය.

නබි මුහම්මද් (සල්) තුමා හාරයේ තිබූ මෙම බඩු සියල්ල නියම හිමිකරුවන් අතර බෙද දිමෙන් අනතුරුව අලි තුමා ශුද්ධ වූ කඃබාවේ වහලය උඩට නැඟ රැස්ව සිටි පිරිස දෙස බලා හඬ නඟමින් මෙසේ ඇමතිය. "ඔබ අතර කිසිවෙකු හෝ මුහම්මද් වෙත කිසියම් භාණ්ඩයක් ආරක්ෂාව සඳහා හාරදි එය මෙතෙක් ලැබි නොමැති නම් හෝ කිසියම් ගනුදෙනුවක් මත ඔබට යමක් ඔහුගෙන් ලැබිය යුතු වන්නේ නම් කරුණාකර ඉදිරියට පැමිණෙන්න". එහෙත් පිරිස අතරින් කිසිවෙකු හෝ ඉදිරියට නොපැමිණියහ.

මක්කමෙහි වූ මෙම කර්තවසයන් සියල්ල ඉටු කිරිමෙන් අනතුරුව අලි තුමා තම මැණියන් වූ ෆාතිමා බින් අසාද්, නබි තුමාගේ දියණිය වූ ෆාතිමා හා සුබෙයිර්ගේ දියණිය වූ ෆාතිමාද සමඟ "යතුබි" බලා පිටත් විය.

අල්ලාත් සුබ්තානතආලාගේ දූතයාණෝ මදිනාවට සම්පුාප්ත වීම

මක්කම සිට මදිනා නගරය කරා මූහම්මද් නබි තුමාගේ සංකුමණයේ ආරංචිය ලද මදිනාවායි මුස්ලිම් ජනතාව එතුමාගේ පැමිණිම බලාපොරොත්තුවෙන් හැමදිනකම අලූයම සිට මධපත්නය දක්වා මදිනාව අවට "ලාවා" තැන්නෙහි නැවති එතුමා එනතෙක් බලා සිටියත.

දිනෙක මෙම පිරිස නබි තුමා බලාපොරොත්තුවෙන් සිට මධ හතනයේ ආපසු තම නිවෙස් කරා යමින් සිටියදි බලකොටුවක සිටි යුදෙවි ජාතිකයෙකු මධ හතන අවිවෙහි දිලිසෙමින් ගමන් කරමින් සිටි මුහම්මද් නබි තුමා දුටුවේය. එසැනින් පිරිවර දෙසට හැරුණු ඔහු ඔවුන් අමතා මහ හඬින් මෙසේ කිය. "මුස්ලිම්වරුනි, ඔබ බලාපොරොත්තුවෙන් සිටි ඔබලාගේ ස්වාමියා දැන් පැමිණ ඇත".

ව් පුවත ඇසූ මුස්ලිම්වරු වහාම අල්ලාහ් සුබ්හානතආලාගේ දුතයාණෝ පිළිගැනීමට "ලාවා" පිටියෙහි මුදුනට ගමන් කළහ. නබ් මුහම්මද් (සල්) තුමාණෝ මේ අතර තුර "අම්ර් ඉබින් අවුෆ්" ගෝතිකයින් සමඟ "කුබා" පෙදෙස දක්වා ගමන් කර නැවතුණහ. නබ් (සල්) තුමාණෝ අසලට පැමිණි මුස්ලිම්වරුන් "අල්ලාහු අක්බර්" (අල්ලාත් අති යුෂ්ඨය) යනුවෙන් මහ හඬින් උදෙන්ග පාඨ කිහ. නබ් මුහම්මද් (සල්) තුමාණෝ දින තුනක් .කුබා" පෙදෙසෙහි නැවති සිටියේ "අලි" තුමාගේ පැමිණීම අපේස්මාවෙනි. අලි තුමා නොමැතිව මදිනා නගරයට පිවිසිමට නබ් තුමා අකමැති විය.

අලි තුමාගේ පැමිණීමෙන් පසු නබි (සල්) තුමා තවත් දිනක් හෝ දෙකක් "අම්ර් ඉබින් අවුෆ්" ගෝතුකයින් සමඟ කුබාවෙහි නැවති සිටි අතර, එම ස්ථානයේ "මස්පිදයක්" (මුස්ලිම් දේවස්ථානයක්) ද ගොඩනඟන ලදි. මෙම මස්පිදය මුස්ලිම් යුගයේ බිහි වූ පළමුවැන්න ලෙස පිළිගැනේ.

එම සිකුරාදා දිනයෙහි "කුබා" මස්පිදයට ඇතුල් වූ මුහම්මද් (සල්) තුමාණෝ ධර්ම දේශනාවකින් අනතුරුව සිකුරාදා සමූහ ජුම්මා නැමදුම පැවැත්වූ සේක. මෙම සිකුරාදා දේව නැමදුමද ඉස්ලාමයේ පළමුවන ජුම්මා සමූහ නැමදුම ලෙස ඉතිහාස ගත විය. මුහම්මද් නබි තුමා ජෙරුසලම් නගරයට මුහුණලා දේව නැමදුම මෙහෙය වූ අතර, ඔහු පසු පස මුස්ලිමි බැතිමතුහු සිය දෙනෙක් යාඥාවට සහභාගි වූහ. මෙම දේව මෙහෙයෙන් පසුව නබි මුහමිමද් (සල්) තුමාණෝ අලි තුමා හා පිරිවර මුස්ලිමි බැතිමතුන් සමභ මදිනා නගරය බලා පිටත් වූහ.

නබ් තුමා සහ පිරිස මදිනා නගරයට පැමිණිමෙන් පසු මදිනාවාසි මුස්ලිම් ජනතාව අල්ලාත් සුබිතානතආලාගේ දූතයාණන්ට තම නිවසෙහි පදිංචි වී සිටින්නැයි ඉල්ලිම් කළහ. සියළු දෙනාගේම ඉල්ලිම් ඉටු කළ නොහැකි නිසා ඔවුන් ඇමතු නබ් තුමා මෙසේ පැවසීය. "මාගේ මේ ඔටුදෙන ගමන් කරන අතරතුරදි ඇය කිසියම් තැනෙක නවතින්නේද එම ස්ථානයට මුහුණලා තිබෙන තැන මගේ නිවහන වනු ඇත. නියමය අනුව ඔටුදෙන එය ඉටු කරන්නිය." පසුව නබ් තුමා ඔටුදෙන මත නැඟි ගමන් ඇරඹූ අතර, නබ් තුමා සඳහන් කළ පරිදිම වක් නිවසක් ඉදිරිපිට ඔටුදෙන නැවතුණි. එය "අබු අයියුබ්" නමැති ඉතාමත් දිළිඳු මදිනාවාසි බැතිමතෙකුගේ නිවස විය.

එසැණින්ම අබු අයියුබි, නබි මුතම්මද් (සල්) තුමාණන්ගේ බඩු බාහිරාදිය තම නිවස තුළට ගෙන ගියේය.

අබු අයියුබ්ගේ මව අන්ධ කාන්තාවක් වූ අතර, නබි තුමාගේ පැමිණීමෙන් අනතුරුව ඇය සංවේගයෙන් යුතුව "අල්ලාහ් සුබ්හානතආලාගේ දූතයාණන් හා අප ස්වාමියා වන නබි මුහමිමද් (සල්) තුමාණෝ මගේ දෙනෙතින් දැකිය හැකි වන්නේ නම්" යැයි පැවසුවාය. මේ අවස්ථාවේදි නබි මුහමිමද් (සල්) තුමා "අල්ලාත් සුබිහානතආලා අයැදිමින් ඇය වෙනුවෙන් ආයාවනාවක් කළ සේක. එම අවස්ථාවේ ඇගේ දෙනෙත් වලට පෙනිම ලැබුණ බව වාර්තා වේ. මෙය නබි මුහමිමද් (සල්) තුමා මදිනා නගරයට පැමිණිමෙන් පසුව කළ පුටම හාස්කම බව පුවලිතය. නබි තුමා මදිනා නගරයට පැමිණිමෙන් වීය. එක් මදිනා වැසියෙකු පසුව කළ පුකාශය අනුව නබි මුහමිමද් (සල්) තුමා මදිනාවට පැමිණි දිනය එකල මදිනාවාසිහු ඉතාමත්ම පිතියෙන් සැමරු දිනය මූ අතර, එතුමා අභාවපාප්ත වූ දිනය ඉතාම ශෝවනිය මෙන්ම අඳුරුම දිනය විය.

පළමු මුස්ලිම් පුජාව

ඉස්ලාම් ධර්මය වැළඳ ගැනීමෙන් පසුව මක්කම සිට මදිනා නගරය දක්වා සංකුමණය වු මුස්ලිම් බැතිමතුන් හා ඉස්ලාම් ධර්මය වැළඳගත් මදිනාවාසින් මුල් කරගෙන නබ් මුහම්මද් (සුල්) තුමාණුන්ගේ පුධානත්වයෙන් මුල්ම මුස්ලිම් පුජාව බිහි වු බව පිළිගත හැකිය. නබි මුහම්මද් (සල්) තුමාගේ මෙම ආදර්ගමත් කුියාදමය තුළින් මදිනා නගරයෙහි හා ඒ අවට විවිධ ගෝතිකයින් හා සමුහයන් අතර තිබු මත භේද බොහෝ දුරට දුරු වි සාමය උද වූයේය. නබ් මුහම්මද් (සල්) තුමා මදිනා නගරයට පැමිණීමට පෙර එහි වු විවිධ ගෝතිුකයින් අතර, නි්රන්තරයෙන් ගැටමි ඇතිවන්නාව කළහකාරි වාතාවරණයක්ව පැවතිණි. නබි තුමාගේ පැමිණිමෙන් කෙටි කලකට පසුව එතුමා විසින් මෙම වාතාවරණය සම්පර්ණයෙන් වෙනස් කළ අතර, එකි ගෝබුකයින් අතර, තිරසාර සාමයක් ගොඩනැඟි ඔවුනොවුන් අතර යහපත් සබැඳියාවක් ගොඩනැඟිනි. ඒ සමඟම ඉතාමත්ම දිළිඳු ජිවන රටාවක් ගත කළ එම වැසියෝ තම ගෝතුිකයින් හා මුස්ලිමිවරුන් අතර, සැම දෙයක්ම බෙදා හදා ගැනිමට පුරුදු වූහ. මදිනා නගරය, මක්කම නගරයේ සිට කිලෝ මිටර් 400 ක් පමණ දුරින් වූ නිසා මුස්ලිමි බැතිමතුන් කිසියම් සරකුෂිතභාවයකටද පත් වුයේ වැඩි වශයෙන් ව කුරෛයිෂ්වරු විසුයේ දුර බැහැරවු මක්කම නගරයේ වු බැවිනි.

එනමුදු කුරෛයිෂ්වරු හා ඔවුන්ගේ මිතු සන්ධානවායිනූ තම දැඩි අදහස් අත් නොහැර මදිනාවාසි මුස්ලිම් ජනයා විටින් විට පෙර සුදානමක් නෙැමැති ගැටුම් වලට කෙසේ හෝ පොළඹවා ගත්හ. මෙම ගැටුම්වලදි සතුරු හමුදා හා ඔවුන්ගේ මිතුසන්ධාන මිනිස්බල ශක්තිය මෙන්ම ආයුධ වලින්ද මුස්ලිම්වරුන්ට වඩා ඉදිරියෙන් සිටියහ. උදහරණයක් වශයෙන් "බදර්" සටනේදි (මුස්ලිම්වරුන් හා කුරෙයිෂ්වරුන් අතර මුල්ම සටන) මුස්ලිම්වරුන්ගේ හමුදා ශක්තිය හටයින් 313 ක්ද, ඔටුවන් 70 ක්ද, අශ්වයින් දෙදෙනෙක්ද විය. සතුරු බලඇණිය හටයින් එක් දහසක්ද, ඔටුවන් 700 ක්ද, අශ්වයින් 100කින්ද සමන්විත විය.

උගු ගැටුම් ගණනාවකින් පසු මුස්ලිම්වරුන් හා කුරෛයිෂ්වරුන් අතර "හුදෙයිබියා" හිදි සාම ගිවීසුම අත්සන් කෙරුණු අතර, ඉන් පසු එදිරිවාදිකම් නතර වුණි. මෙම "හුදෙයිබියා" ගිවීසුම අත්සන් කරන ලද්දේ හිප්රි 6 වන වසරේ 11 වන මාසයේදීය. මෙම "හුදෙයිබියා" ගිවීසුම කුරෙයිෂ්වරු හා සන්ධාන ගෝතුවලට වඩාත් වාසිදයක වීම හේතුකොට ගෙන නබ් (සල්) තුමාගේ හිතවත් අනුගාමිකයෝ මෙය "අසාධාරණ හා පිළිගත නොහැකි" ගිවීසුමක් ලෙස නබ්තුමා වෙත තම අපුසාදය පළ කර සිටියන. එහෙත් පසුකලෙක මෙම ගිවිසුමෙන් වැඩි වාසි මුස්ලිම්වරුන්ට ලැබීම නිසා නබ් (සල්) තුමාට එල්ල වූ වෝදනාව පදනම් රහිත වූ අතර, එතුමාගේ විනිශ්වය හා තිරණය නිවැරදි බවත්, පුඥාවන්ත හා දුරදර්ශි බවත් තහවුරු වීය.

මක්කම නිදහස් කර ගැනීම

"හුදෙයිබියා" ගිවීසුම අත්සන් කිරීමෙන් අනතුරුව වසර දෙකක් අැතුලත දී පැවතුණ සාමකාමී වාතාවරණය හා ආරක්ෂිතභාවය කුරෙයිෂ්වරුන්ගේ දැඩි කණස්සල්ලට හේතුවක් විය. එහෙත් උතුරු අරාබියේ (වර්තමානයේ ජෝර්දනය) "මුත්තා" සටනේදි මුස්ලිම්වරුන් ලද පරාජය හා පසුබෑම කුරෙයිෂ්වරුන්ගේ දිරි ගැන්වීම නැවතත් වැඩි කළ අතර, මෙය මුල්කර ගෙන ඔවුහු නබ් මූහම්මද් (සල්) තුමා සමඟ ඇති කරගත් හුදෙයිබියා ගිවිසුම කඩකර එදිරිවාදිකම් ඇරඹූහ. කුරෙයිෂ්වරුන් විසින් තම සන්ධාන ගෝතුකයින්ට අවි ආයුධ සපයා ඔවුන් ලවා මුස්ලිම්වරුන්ට පක්ෂ සන්ධාන කණ්ඩායම් වලට රාති කාලයෙහි පුහාරවලට ලක් කරවීමෙන් හුදෙයිබියා ගිවිසුම කඩ කරන ලදි.

තිප්රි 8 වන වර්ෂයේදි රමලාන් මස එක් සිකුරාද දිනයක නබි මුහමිමද් (සල්) තුමා මදිනා නගරයෙන් පිටත් විය. එතුමා වීසින් දස දහසක් පමණ වූ තම මුස්ලිමි හමුදාව හා අසරුවන් හාරසියයක් තමා කැටුව ගෙන යන ලදි.

අල්ලාත් සුබ්තානතආලාගේ දූතයාණන්ගේ මෙම ගමන එක්

දිනෙක සන්ධනවක මක්කම නගරයෙහි මුදුණෙහි පිහිටි "මාර් අල් දත්රාන්" පුදේශයෙන් නැවතුණි. එහිදි තම හමුදාව සමඟ ස්ථානගත වූ මුහම්මද් (සල්) තුමා විසින් තම පිටිවරට ගිනි මැල ගොඩවල් දසදහසකට වඩා දල්වන ලෙස උපදෙස් දෙන ලදි. කොයි මොහොතේ හෝ මුස්ලිම්වරුන්ගෙන් පුහාරයක් එල්ලවෙතැයි කුරෛයිෂ්වරුන් අතර තිබූ තද සැලකිල්ල හේතුවෙන් නබි තුමාගේ මෙම සංකුමණය ඉතාම රහසිගතව සිදු කෙරෙන්නක් විය.

පසුදින නබි (සල්) තුමාගේ පරම සතුරෙකු වූ අබු සුෆියාන් නමැත්තා තවකෙකු අමතා මෙසේ වීමසිය. "මා කිසි දිනෙක ඊයේ රාතුියේ දැල්වූ තරමි ගිනිමැළ හෝ කඳවුරු දැක නැත. මේ ගිනිමැල හා ආරංවි කුමක් විය හැකිද?" මෙයට පිළිතුරු දුන් සගයා කියා සිටියේ "අල්ලාහ් සුබිහානතආලාගේ දූතයාණන් දැන් මෙහි පැමිණ ඇත. ඔබට මුහුණ දිය නොහැකි තරමේ දසදහසකින් යුත් මුස්ලිම් හමුදාවක් පැමිණ ඇත".

අබු සුෆියාන් ඔහු අමතා "දැන් කුමක් කළ යුතු දැ"යි වීමසිය. ඊට පිළිතුරු දුන් සගයා කියා සිටියේ "අල්ලාහ්ගේ නාමයෙන් ඔහු ඔබව පරාජය කර ඔබව හිස ගසා දමනු ඇත. එම නිසා මෙම බූරුවා (කොටළුවා) මත නැඟ මා සමඟින් එන්න. මම අල්ලාහ් ගේ දූතයාණන් බැහැ දැක ඔබට සමාව ලබා දීමට කටයුතු කරන්නෙම්". අබු සුෆියාන් එයට එකඟ වී කොටළුවා මත නැඟ නබි තුමා බැහැදැකිමට ගියේය. මේ ගැන මෙසේ සඳහන් වේ. අල් ඉබින් අබූතාලිබ් විසින් අබූ සුෆියාන් ඉබින් අල් හාරික් අමතා "ඔබ දැන් අල්ලාභ්ගේ දූතයාණන් වෙත ගොස් ඔහු බැහැදැක යුසුෆ් (අලෛ) තුමාට ඔහුගේ සහෝදරවරුන්ට කියු දේ කියන්න" යැයි කිවේය. (අල්ලාහුතආලා විසින් අප අතරින් ඔබට වැඩි මනාපයක් දක්වා ඇත. නිසැකවම අපි පාපතරයන් වී සිටියෙමු.)

අබු සුෆියාන් නබිතුමාණන් බැහැදුටු අවස්ථාවේ ඵතුමා මෙසේ පැවසීය. "අද දින ඔබට අපුසාදයක් හෝ නින්දවක් නොවේවා! අල්ලාහ් සුබිහානතආලා ඔබට කමා කරනු ඇත. සමාව දෙන්නන් හා දයාව දක්වන්නන් අතර අල්ලාහ් සුබිහාන තආලා අති ශේෂ්ඨය".

යුසුෆ් අලෛ තුමා -

ශුද්ධ වූ කුර්ආනය (12) : 91

ශුද්ධ වූ කුර්ආනය (12) : 92

මුස්ලිම්වරුන්ගේ සටන් පාධයක් ඔසවමින් සිටි "සාද් බින් ඉබාද" නැමැත්තා අබූ සුෆියාන් පසුකර යමින් සිටියදි ඔහුට ඇසෙන සේ මෙසේ කිය. "අද දින ෂාතන දිනයක් වනු ඇත. සියළුම ස්තු්හු අද දින සිර හාරයට ගැනෙනු ඇත". මේ වදන් ඇසූ අබූ සුෆියාන් කිසිවෙකුටවත් මේ බව නොකියා මොහොතක් රැඳි සිට තමා පසු කරමින් යන අල්ලාහ්ගේ දූතයාණන් අමතා "සාද් බින් ඉබාද පැවසුවේ කිමෙක්ද යන්න දන්නේ දැ"යි විමසිය.

අල්ලාත් සුබිතානතආලාගේ දූතයාණන් පිළිතුරු දෙමින් සාද් බින් ඉබාද කි දෙය පුතිඵල රහිත බව පැවසිය. ඒ සමඟම පණිවිඩයක් යවමින් සාද් බින් ඉබාද ගෙන් ඵම සටන් පාධය ගෙන අලි තුමා වෙත හාරදි ඔබ සැම ඉතා කාරුණිකව ඇතුළු විය යුතු බව දන්වා සිටියේය. අලි තුමා සටන් පාධය අතට ගෙන පුසිද්ධියේ මෙසේ පුකාශ කළේය. "අද දින සමාව දිමේ දිනයයි. අද දින ගෞරවය ආරක්ෂා කිරීමේ දිනයයි".

අල්ලාත් සුබිතානතආලාගේ දූතයාණන් අබූ සුෆියාන් අමතා, "අබූ සුෆියාන් ඔබ දැන් මක්කම නගරය බලා පිටත් වන්න. සරණාගත රැකවරණය ගැන ඔවුන් දැනගත යුතුයි" යැයි පැවසීය.

අල්ලාත් සුබිතානතආලාගේ දූතයාණන් මක්කම නගරයට ඇතුළු වන අවස්ථාවේ එතුමාගේ මාමා වූ අබූතාලිබිගේ සොහොනට යාබදව නබි තුමා වෙනුවෙන් කුඩාරමක් ඉදි කර තිබුණි. එතුමා තම නිවසට තෝ තම අනුගාමිකයින්ගේ නිවෙස් වලට තෝ ඇතුල්වීම පුතිකෙෂ්ප කළේ බනුදේවවාදින් විසින් දඬුවමක් වශයෙන් එම නිවෙස් තා දේපල ඔවුන් සතු කරගෙන තිබිම හේතුවෙනි.

අල්ලාත් සුබිතානතආලාගේ දූතයාණන් ඉන් පසුව එම කුඩාරමෙහි මඳ විවේකයක් ගෙන ස්නානය කිරීමෙන් අනතුරුව තම ඔටුවා පිට නැගි ශුද්ධ වූ මස්ජිදය දෙසට ගමන් කළහ. එතුමා ඉදිරිපසින්ද, පසුපසින්ද, දෙපසින්ද වටකරගත් එම මුස්ලිම් බැතිමතුන් එතුමා අනුගමනය කරමින් "අල්ලාහු අක්බර්" (අල්ලාහ් අති ශේෂ්ඨය) යන වචන පාරායනය කරමින් ගමන් කළහ. (සතු වළි දැක්වුනු අතර, මුසාව දිරාපත් වේ. ස්වතාවයෙන්ම මුසාව විනාශ වන සුළුය.)

(අල් කුර්ආනය - ඊශුායල දේශය - 17 : 81)

මුස්ලිම්වරුන්ගේ මෙම වචන මක්කම නගරය තුළ දෝංකාර දුන් අතර ශුද්ධ වූ මස්ජිදයට නබ් මුහම්මද් (සල්) තුමා ඇතුළු වන තෙක්ම මෙම වදන් රැව්දුණි. කඃබා මස්ජිදයට ඇතුළුවීමෙන් පසු එතුමා වීසින් මස්ජිදයේ කෙළවරක පිහිටි කළුගල සිඹින ලදි. පසුව ඔටුවා මත නැතුණු මුහම්මද් තුමා පිත්තක් අතැතිව මස්පිදය වටා ගමන් කළේය.

ශුද්ධ කෑමා මස්පිදය වටා වන්දනාමාන කරනු ලැබූ පිළිම 360 ක් තිබුණු අතර, නබ් මුහමිමද් (සල්) තුමා පහත සඳහන් වැකි කියමින් තම අතැති පිත්තෙන් එම පිළිම වලට පහර දුනි. (සතෳය එළි දැක්වූ අතර, මුසාව දිරාපත් වේ. එමෙන්ම මුසාව දිරාපත් වෙමින් පවති. සතෳය එළි දැක්වූ අතර, මුසාව යළි පුාණවත් නොවේ. එමෙන්ම යලි එළි නොදැක්වේ.) ශුද්ධ වූ අල් කුර්ආනය - ෂිඛා 34 : 49. මෙම සිද්ධියෙන් එම පිළිම බීමට පෙරුළුණි. උස් මට්ටමක තිබූ පිළිම පෙරළීම සඳහා නබ් මුහමිමද් (සල්) තුමා, අලි තුමාව තම උරහිස මත නංවා එම කාර්යය ඉටු කළේය.

මෙම සිද්ධියත් සමඟ වන්දනාමාන වලින් බුහුමන් ලැබූ පිළිම යුගයක් යළි යථා තත්ත්වයට ගෙන ඒමට නොහැකි වන සේ අවසන් වී මක්කම නගරය නිදහස් කෙරුණි. පිළිම වඳින්නන්ගේ පුධාන නගරය වූ මක්කම ජයගුහණය කර නිදහස් කර ගැනීම නබි මුහමිමද් (සල්) තුමා අතින් සිදුවූයේ කිසිදු ලේ වැගිරීමකින් තොරවය.

මක්කම නගරය ජයගුහණය කළ නමුදු තම උපන් ස්ථානය වූ මෙම මක්කම නගරය තම වාසස්ථානය කර ගැනීමට මුහමිමද් (සල්) තුමා ඉදිරිපත් නොවීය. දින 15 ක් පමණ එතුමා මක්කම නගරයේ නතර වී සිටියේ පාලන කටයුතු එකලස් කර ගැනීමටය. ඉන් පසුව එතුමා වීසින් 21 හැවිරීදි "එතාබ් ඉබින් උසයිද්" නමැති අය මක්කම නගරයේ පාලකවරයා වශයෙන් පත් කොට මදිනා නගරය බලා පිටත් වීය.

පරමාදර්ශී ඉස්ලාමීය විනය

මුල් කල සිටම නබ් මුහමිමද් (සල්) තුමා කුමකුමයෙන් ඉස්ලාමීය පාලනාධිකරණයක් හා ජිවන රටාවක් ගොඩනැඟිය. මුල් අදියරයේදී මදිනාවාසි මුස්ලිමි ජාතිකයින් හට විටින් විට කුරෛයිෂ්වරුන් හා ඔවුන්ගේ සන්ධාන ගෝතිකයින්ගේ පුහාර වලට මුහුණ දීමට සිදු වු නිසා ඔවුන් සමඟ නිරන්තරයෙන් සටන් වැදීමට සිදුවිය. මේ හැම අවස්ථාවකම නබ් මුහම්මද් (සල්) තුමා මුස්ලිම්වරුන්ට යුද්ධය හා සාමය පවතින අවස්ථාවලදී මුහුණ දීමට සාරධර්ම හා විනය පද්ධතියක් පෙන්වා දුන්නේය. එමෙන්ම පෞද්ගලික හා සදවාරාත්මක ගුණාංග ඇති කිරීමට උත්සාහ ගැනීම, සමාජමය, දේශපාලනමය හා පොදු ආදයම් පුතිපත්ති සම්බන්ධව කටයුතු කිරීම ගැනද මඟපෙන්විය.

දේශපාලන පෙරමුණෙන් නබි මුහම්මද් (සල්) තුමා මුස්ලිම් පූජාව වෙත නියෝග කර තිබුනේ හැකි තරමක් එදිරිවාදිකම් හා යුද්ධමය කටයුතු වලින් වැළකි සිටීමත් එවන් තිරණයක් ගත යුතු වන්නේ අනිවාර්යයෙන්ම අන් විකල්පයක් නොමැති වූ විට පමණක් බවය. නබි මුහම්මද් (සල්) තුමා මදිනාවෙහි ගත කල දස වසර තුල සටන් කිහිපයක්ම සිදු වූ අතර, එම කාලය තුලදි මෙම සටන් වලින් 800 කට අධික පිරිසක් මියගිය බව හෙළිවේ. මෙය දෙපාර්ශවයෙන්ම මියගිය සංඛනාවයි. නබි මුහම්මද් (සල්) තුමා තම හමුදාවන්ට උපදෙස් දෙමින් කියා සිටියේ කිසි විටෙක ගෙවල් විනාශ නොකරන ලෙසත්, කොල්ලකැම් වලින් හා පලතුරු ඵල දරණ ගස් කපා දැමීමෙන් වළකින ලෙසත්ය. සෙබළු අසිපත පාවිච්චි කළ යුතුව තිබුනේ දරුණුම අවස්ථාවලදී පමණි. එමෙන්ම නබි තුමා විසින් හමුදවේ ඉහල නිළධාරීන්ගේ ඇතැම් වැරදි කියාකාරකම් නිසා ඔවුන්ව දැඩි දෝෂාරෝපණයට ලක් කර ඔවුන් නිවැරදි කළේය.

නබ් තුමාගේ තවත් සමාජමය හා දේශපාලනමය පුතිපත්තියක් වූයේ "ගොඩබිම් අයත් වන්නේ අල්ලාහ් සුබිහානතආලාට හා එය සංවර්ධනය කරන්නවුන්ටය" යන හැඟිම කෙමෙන් කාවැද්ද වීමයි. නබ් මූහම්මද් (සල්) තුමාගේ මෙම සංකල්පය රටෙහි සංවර්ධනයට, සමාජමය හා දේශපාලනමය වශයෙන් සැලකියයුතු බලපෑමක් ඇති කළේය. එමෙන්ම එය ආර්ථික සංවර්ධනයක් හා පුනරුදයක් ද ඇති කළේය.

නබිතුමාගේ තවත් සමාජමය හා දේශපාලනමය සංකල්පයක් මත එතුමා පුසිද්ධ පුකාශයක් කරමින් "මම (නබි තුමා) ඔවුන් වෙනුවෙන් වගකිව යුතු බව" යන හැඟිම ලබා දුනි. කිසියමි කෙනෙකු මියගිය වීටෙක ඔවුන්ගේ යැපෙන්නන් තම දෛනික කටයුතු හා ආහාරපාන අගහිඟකම් හේතුවෙන් අසරණ තත්ත්වයකට පත්වී නම් එවන් අය නබි මුහම්මද් තුමා වෙත පැමිණිය යුත්තේ එය එතුමාගේ වගකිමක් වන නිසයි. එලෙසම යම් කෙනෙකු මියගිය වීටෙක ඔහු සතු හැම වස්තු සමිහාරයක්ම හිමිකමිකිමට උරුමවන්නේ ඔහුගේම පවුලේ සාමාජිකයන්ටය. එම වස්තු සියල්ලක්ම ඔවුනට හිමිවන්නේය. උරුමයේ බද්දක් ඉස්ලාමයේ නොමැත. මෙම සංකල්පය තවත් වහප්ත කරමින් එතුමා කියා සිටියේ යම් කෙනෙකු සමාජයට මූලනමය වශයෙන් ණය වී මියගිය අවස්ථාවක එම ණය මුදල පියවීම මූලික වශයෙන් තමාට (නබි තුමාට) පැවරෙන අතර, දෙවනුව ඉස්ලාමිය පළාත් පාලන පුාන්ත නායකයාටද පැවරෙන වගයි.

එතුමාගේ ශාස්තෲමය වනවස්ථාවේ සඳහන් පරිදි ඉස්ලාමිය රාජනයක නොහොත් "දිමිම්" නමින් හැඳින්වුන රාජනයක (දිමිම් යනු "වගකිවයුත්තෝ" යන සාහිතන අරුත් දෙන වචනයකි) වෙසෙන මුස්ලිම් නොවන සෑම පුරවැසියෙකුගේම අයිතිවාසිකම් මෙන්ම සුරකෂිතභාවයද රාජනය සතු වගකිමකි. නබි (සල්) තුමාගේ වදන් පරිදි "කිසියම් කෙනෙකු යමි කිුියාවකින් දිමිම් රිදවන්නේද එය මා (නබි තුමා) රිදවන්නෙක්ද වන්නේය".

නබ් තුමාගේ ශාස්තෲමය වු පවස්ථා නීති හා සාමකාමිව මක්කම නගරය නිදහස් කර ගැනීම හේතුවෙන් මුස්ලිමි නොවන ජනතාවද ඉස්ලාමිය රාජන පාලනය යටතේ පදිංවීවීමට පැමිණීමට උනන්දු කරවීය. එතුළින් ඔවුන්ගේ සහ ඔවුන්ගේ පවුලේ අයවළුන්ගේ ආර්ථික ස්ථාවරහාවය හා සුරකෂිතභාවය තහවුරු වීම හේතුවෙන් ඔවුන් මහත් උදෙන්ගයෙන්, සමූහ වශයෙන් ඉස්ලාමිය රාජන පාලනය යටතේ පදිංචි වීමට පැමිණියහ. ඒ සමඟම ඔවුන් සමුහ වශයෙන් ඉස්ලාමි ධර්මය වැළඳ ගැනීමටද පටන් ගත්හ. මේ වකවානුවේ පහත සඳහන් දිවිතමය අනාවරණය පහළ විය.

අසිමිත කරුණාවන්ත වූද, අපිරිමිත දයාවන්තයා වූද, අල්ලාහ්ගේ නාමයෙන් ඇරඹේ. අල්ලාහ්ගේ පිහිට හා ජයගුහණය දැන් පැමිණ ඇත. අල්ලාහ් සුබිහානතආලාගේ ධර්මය ජනයා සමූහ වශයෙන් වැළඳ ගැනීම අල්ලාහ් දැක ඇත. සියළු දෙනා අල්ලාහ්ට පැසසුම් කරනු මැනව. අල්ලාහ් සැම දෙනාටම සමාව දෙනු ඇත. ඔහු සියළු දෙනාටම අනුකම්පාව දක්වනු ඇත.

(අල් කුර්ආනය - පිහිටවන්නා - 110)

ඉතා වැදගත් සිදුවීම් දෙකක්

ශුද්ධ වූ මදිනා නගරයේදි අල්ලාන් සුබිතානතආලාගේ දූතයාණන් විසින් තම ජීවිත කාලය තුළ ඉටු කළ යුතු ඉතා වැදගත් කාර්යතාර දෙකක් ගැන සඳහන් කළේය. මෙය තමන් වහන්සේගේ ඇවැමෙන් පසු පූජනිය භුම්ය රැක ගැනිමටත් යහමග පෙන්වමින් මුස්ලිමිවරුන්ගේ නායකත්වය දැරීමට ඉතාමත්ම ඉවහල් වන බව දැක්වීමෙන් නබ් මුහම්මද් (සල්) තුමා කියා සිටියේ මෙහි පළමුවැන්න ශුද්ධ වූ අල් කුර්ආනය විශේෂිත පිටපතක් ලෙස (ගුන්ටයක් ලෙස) සම්පාදනය කළයුතු වගයි. දෙවනුව තමාගේ ඇවැමෙන් පසු නායකත්වය පැවරීම හා පාලන කටයුතු හාරදිමය. මේ වැදගත් කාර්යයන් දෙකම අල්ලාහ් සුබිතානතආලාගේ නියමය පරිදිම එතුමා විසින් ඉෂ්ට කරන ලදි.

ගුද්ධ කුර්ආනය

නබි (සල්) තුමා සියළු විධිවිධාන කිුයාවට නැංවූයේ, ශුද්ධ වූ කුර්ආනයේ පිටපතක් වෙළන ලද ගුන්ථයක් ලෙස එළි දැක්වීමටය. නබි මුහමිමද් (සල්) තුමාගේ කාලයේ පටන් අදවන තුරුම මෙම ශුද්ධ වූ ගුන්ටය "මුස්හෆ්" නමින් හැඳින්වේ. අල්ලාහ් සුබ්හානතආලාගේ දුතයාණන් විසින් අබු තාලිබ්ගේ පුත් අල් තුමා පත් කරනු ලැබුයේ ශුද්ධ වූ කුර්ආනය පිළිවෙලට සම්පාදනය කර වෙළන ලද ගුන්ටයක් සේ සැකසිමටයි. අල් තුමාද නබ් මුහමිමද් (සල්) තුමාගේ පූර්ව අධිකෂණය යටතේ මෙම මහතු කර්තවසය නබ් තුමා ජිවත්ව සිටියදීම ඉටු කළේය. අල්ලාහ් සුබිහානතආලාගේ දූතයාණන් විසින් මෙම ශුද්ධ වූ ගුන්ටයේ වැකි පෙළ අල්ලාහ් සුබිහානතආලාගේ නියමය පරිදිම අනුපිළිවෙලින් නියමාකාරව සම්පාදිත බව තහවුරු කර සහතික කිරීමෙන් මුස්තෆ් ගුන්ටය සතස පිටපතක් ලෙස පිළිගැණුනි. සම්පුදායක් වශයෙන් ගත් කල්හි උසස් පෙළේ දේව දූතයාණන් වූ ගේබුයෙල් (පිබ්රිල්) (අලෛ) තුමා අල්ලාහ් සුබිහානතආලාගේ නියමය පරිදි විටින් වීට දිවසමය අනාවරණ වැකි නබ් මුහම්මද් (සල්) තුමා වෙත පිළිගන්වන ලද අවස්ථාවලදී අදල වැකි කුමන සුරාවෙහි කුමන ස්ථානයක ස්ථාපිත කළ යුතු වන්නේද යන වගත් නබ් තුමා වෙත දැනුවත් කරනු ලැබ ඇත.

ඉතිහාසයේ සඳහන් පරිදි නබි මුහම්මද් (සල්) තුමාගේ ජිවිත කාලය තුළ ශුද්ධ වූ කුර්ආනය සම්පාදනය වී ගුන්ථකරණය වීමෙන් පසුව (මුස්තෆ්) මුස්ලිම්චරුන් නබි මුහම්මද් (සල්) තුමාගේ මස්ජිදය වෙත පැමිණ ධර්මාසනයේ තැන්පත් කෙරුණු කුර්ආනයේ හෙවත් මුස්හෆ් ගුන්ථයේ අඩංගු ශුද්ධ වූ ලියැවිලි අනුපිටපත් කර ගැනිමේ කියාවලියෙහි නිරත විය.

ඉතිහාසයේ යම් අවස්ථාවන්හිදි සඳහන් පරිදි ශුද්ධ වූ කුර්ආනය මුලින්ම සම්පාදිත වෙළන ලද ගුන්ථයක් ලෙස පිළිගැනුණේ නබ් මුහම්මද් (සල්) තුමාගේ අවැමෙන් වසර 20කට පසු තුන්වන පාලක "ඔත්මාන් ඉබින් අෆාන්" ගේ පාලන සමයේදි බවය. මෙය සතෂයෙන් තොරවූ අතර, මෙවන් සිද්ධියකට අවධානය යොමු වීමට මුල පිරුණේ අරාබ් වචනයක් වූ "ජාමි" නැමති වචනයෙහි තේරුම වැරදි ලෙස "එකතු කිරීමට" යන අර්ථකථනයක් දිමෙන් ඇතිවූ අනියතභාවයයි. ජාමියන වචනයේ නියම අරුථ වන්නේ "සම්පාදනය" යන්නයි.

ඵම කාල වකවානුවේ මෙම අවිනිශ්විතභාවයට තුඩුදුන් පදනම

වූයේ එවකට අසම්පූර්ණව ඇතැයි සැලකුණ දේවමය අනාවරණ වැකි හා පරිවිපේද වල ඇතැම් වදන් කුමානුකුලව සම්පූර්ණ කර, සම්පූර්ණවූත් ශුද්ධ වූත් කුර්ආන පිටපත් ඇති කර වීමයි. කෙසේ වෙතත් මෙහි වඩාත්ම වැදගත් කරුණ වූයේ මේ කාලවකවානුව තුළ කෙරුණු කිසියම් සංශෝධනයක් වූයේ නම් එය ශුද්ධ වූ කුර්ආනයේ මුල්ම පිටපත සැකසු අලි තුමාගේ සම්පාදිත මුල්ම පිටපතෙහි කරුණු පරාසය ඇතුළත සැකසුණ අතර මේ සියල්ලම එක් රැස් කර ශුද්ධ වූ කුර්ආනය බිහි වූයේ නබ් මුහමිමද් (සල්) තුමාගේ පූර්ව අධිකෂණය යටතේ බව පැහැදිලිව තේරුම් ගත යුතු වේ.

අත්ල් අල්-ඔයිත්

නබ් මුහම්මද් (සල්) තුමාගේ පුධාන වූ දෙවන කර්තවුය වූයේ තම ජීවිත කාලය තුළ තමාගේ ඇවැමෙන් අනුපාප්තිකයා නම්කර පත් කිරිමයි. අල්ලාත් සබ්තානතආලාගේ නියමය පරිදි ශුද්ධ ව කූර්ආනයේ නීති වලට අනකලව නබ් මහම්මද් (සල්) තුමා විසින් මුස්ලිම් වර්ගයා නියෝජනය කිරිම පිණිස සුදුසු අය නම් කරන ලදි. නබ් මුනම්මද් (සල්) තුමා විසින් මේ සඳහා කලිෆ් හෙවත් ඉමාම්වරුන් දෙළොස් දෙනෙක් අනුපිළිවෙලින් නම් කෙරුණු අතර, මේ සම්බන්ධයෙන් අවස්ථා රැසකදි මස්ලිම් ජනතාව දැනුවත් කළේය. මේ යටතේ පත් කරනු ලැබූ පළමු ඉමාම්වරයා වුයේ අඛුතාලිබිගේ පුත් අලි තුමා වු අතර, දෙළොස්වැනියා සේ නම් කෙරුණේ "ඉමාම් මහ්දි." තුමාය. ඉමාම් මහ්දි තුමා අල්ලාත් සුබිහානතආලාගේ නියමය පරිදි අල්ලාහ්ගේ අණ ලැබෙන තුරු මිනිස් වර්ගයාගේ පියවී ඇසට නොපෙනිද, අල්ලාත්ගේ අණ ලැබුණු විටෙක ම්නිස් ඇසට දෘශපමාන වී මෙලොව දේශයන් කුරිරුකමින් හා මානසික පිඩාවන්ගෙන් මුද,වාහරිනු ලබන අතර, එය නොකැළඹුණු, අසිමිත පිතියක්, පුමෝදයක් දෙනු ලබන්නක් බවට හරවනු ඇත. (ශුද්ධ ව කුර්ආනය 33 : 33 හි සඳහන්ව ඇති පරිදි නබ් මුහම්මද් (සල්) තුමා, ඵතුමාගේ දියණිය ෆාතිමා, බැණාවු අලි තුමා හා ආදර්ශමත් නිකැළැල් ඉමාම්වරු එකලොස් දෙනා (අලි තුමා හා ෆාතිමා තුම්යගෙන් පැවත එන්නන්)

යටතන : ඉමාමී මත්දී තුමා මිනියුන් මධ්නයේ ජීවත්වන අතර කිසි කෙනෙකුට එතුමා හඳුනාගත නොහැක. එනමුදු ඉතා සැදැහැවත් තා භක්තිමත් පුද්ගලයින්ට එතුමාව හඳුනාගත හැකිවනයේ එතුමා කියා කරනු ඇත. ඛු.ව. 630 වක් දිනෙක නබි මූහම්මද් (සල්) තුමා හප් වන්දනාව නිම කිරීමෙන් අනතුරුව එතුමා මීය යාමට දින හැත්තැවකට පෙර අල්ලාත් සුබිහානතආලාගේ අණ පරිදි "ගාදිර් කුම්" නමැති ස්ථානයේදි නබි මුහම්මද් (සල්) තුමා විසින් "අල්" තුමා තම අනුපාප්තිකයා ලෙස පත් කරන ලදුව ඒ අවස්ථාවට සහභාගි වූ සියළුම මුස්ලිම් බැතිමතුන් අමතා අලි තුමාට පුණාමය හා අවනතභාවය දක්වන ලෙස ඉල්ලා සිටින ලදි. අලි තුමා විශ්වාසවන්තයින්ගේ අණදෙන නිළධාරියා හා නබි මුහම්මද් (සල්) තුමාගේ ඇවැමෙන් මුස්ලිම්වරුන්ගේ නායකයා ලෙස පත් කරනු ලැබිය. අල්ලාත් සුබිහානතආලාගේ මෙම අනාවරණය ශුද්ධ වූ කුර්ආනයේ මෙසේ සඳහන් වේ.

"දූතයාණෙනි, මෙම අනාවරණය ඔබට ඔබේ ස්වාමියාගෙන් ලැබුණු බව දන්වා සිටින්න. ඔබ මේ වගක් දන්වා නොසිටින්නේ නම් ඔබ ඔබගේ ස්වාමියාගේ පණිවුඩය අන් අයට නොදන්වා සිටින්නේය. අල්ලාහ් සුබ්හානතආලා ඔබව අන් අයගෙන් ආරක්ෂා කරන්නේ නිසැකවම අල්ලාහ් සුබ්හානතආලා මඟ පෙන්වන්නේ විශ්වාස නොකරන අයවළුන්ට නොවන්නේය".

ශුද්ධ වූ කුර්ආනය - පුවරු වනප්තිය 5 : 67

අල්ලාත් සුබිතානතආලාගේ මෙම පණිවිඩය අනාවරණය වීමෙන් පසු අල්ලාත් සුබිතාන තආලාගේ දූතයාණන් මෙසේ පැවසු සේක.

"මම පාලකයෙකු හා නායකයෙකු වූවා සේම "අලි" ද පාලකයෙකු හා නායකයෙකු වන්නේය. යා අල්ලාහ්, අලිට කවුරුන් හෝ සහාය වන්නේද ඔහුට සහාය වනු මැනවි. අලිට කවුරුන් හෝ විරුද්ධවන්නේද ඔහුට විරුද්ධ වනු මැනවි".

පුරාවෘත්තයෙහි සඳහන් පරිදි "ගාදිර් කුමි" ස්ථානයෙහි නබ් මුහම්මද් (සල්) තුමා තමාගේ අනුපාප්තිකයා ලෙස අලි තුමා පත් කිරීමේ නිල මුණ ගැසිම් අවස්ථාවේ දි එයට සහභාගි වු මුළු ජන සංඛපාව (පිරිමි - ගැහැණු) එක් ලසු විසි දහසක් පමණ වූ බවයි.

[&]quot;මුස්තදරක් අල් සාහිතයින්" 3 වන වෙළුම, පිටු 118, 126, 613

[&]quot;අලි මගේ කලීෆා හා අනුපාප්තිකයා වන්නේය" - බ්හාර අල්-අන්වර 5 වන වෙළුම, පිටු 69

ඉතා වැදගත් වූ මෙම සිද්ධිය තහවුරු කිරීමට හා සම්පූර්ණ කිරීමට අල්ලාහ් සුබිහානතආලා මෙම පාඨය අනාවරණය කළේය.

"අද මවිසින් ඔබගේ ධර්මය පරිපූර්ණ කර සම්පූර්ණ කර ඇත. ඉස්ලාම් ධර්මය ඔබගේ ධර්මය ලෙස ඇදහිමට මගේ පිළිසරණය හා අවසරය ලබා දෙන්නෙමි".

ශුද්ධ වූ කුර්ආනය - පූවරු වනප්තිය (5) : 3

නබ් මුහම්මද් (සල්) තුමා, අලි තුමා මුල් කරගෙන "අහ්ල් අල්-බයිත" සම්බන්ධව එනම් තමාට පසුව අනුපිළිවෙලින් පිළිගත යුතුව ඇති අනුපුළුප්තිකයින් සම්බන්ධව අඛණ්ඩව මුස්ලිම් ජනතාව දැනුවත් කළේ තමන් වහන්සේ හා අලි තුමා සතුව කුර්ආනය පිළිබඳව තිබූ වූ තිසුමණ දැනුම පිළිබඳවයි. තම අනුපාප්තිකයා සම්බන්ධව යම් අනුමානයක් තහවුරු කිරීම පිණිස අල්ලාහ් සුබිහානතආලාගේ දූතයාණන් මෙසේ පැවසු සේක.

"මම දැනුමෙහි නගරය නම් එහි දොරටුව "අලි" චන්නේය. එබැවින් යම් කෙනෙකු එම නගරයට ඇතුල් චන්නේද එවිට ඔහු එම දොරටුවෙන් ඇතුල් විය යුතුවේ".

(අල් මුස්තද්රක් අලා අලි-සාහිහයින්

3 වන වෙළුම - පිටු 137 - 138)

ශාස්තෘමය ධර්මයන් හා සම්පුදයන්ට අනුව ශුද්ධ වූ අල්කුර්ආනය හා අභ්ල් අල්-බයිත් යනු දිවඅමය පණිවිඩයේ කිසි විටෙක වෙන් කළ නොහැකි අනුපුරක සංෂටකයන් දෙකක් ලෙස සැලකේ.

නබ් මුහම්මද් (සල්) තුමාණෝ තම ජිවිතයේ අවසන් කාල පරිවිපේදයේ නිතරම පැවසු වැකියක් වූයේ "මම ඔබලා වෙත ඉතා වැදගත් දේවල් දෙකක් තබා යන්නෙමි. එනම් අල්ලාහ් සුබ්හානතආලාගේ ශුද්ධ වූ අල්කුර්ආනය හා මගේ සදාතින්, අභ්ල් අල්- ඛයිත් පරම්පරාවයි".

සාහි අල්-තිර්මිදි - 5 වන වෙළුම - පිටුව 328

නබ් මුහම්මද් (සල්) තුමාණන්ගේ ඇවැමෙන් පසු මුස්ලිම්වරු නබ් මුහම්මද් (සල්) තුමාණන්ට කලින් දුන් පුතිඥාව, එනම් අහ්ල් අල්-බයිත් හි පරිදි එතුමාගේ අනුපාප්තිකයින්ට පූර්ණ සහයෝගයදීම හා අවනත වීම ඉටු නොකළහ. එමෙන්ම අසාර්ථක උත්සාහයන් කිහිපයකින් පසුව කුමන්තුණකරුවන් විසින් අවසානයේදි තම අභිමතය මුදුන් පමුණුවමින් නබ් මුහම්මද් (සල්) තුමාණන්ගේ ආහාරවලට විෂ මිශු කිරීමෙන් එතුමාව මරණයට පත් කරන ලදි. මෙම බේද වාචකයට අල්ලාහ් සුබිහානතආලාගේ අවසාන දූතයාණන්ට මුහුණ පෑමට සිදුවුයේ හිප්රී 11 වසර "සෆර්" මස 28 වනදය. එය කුි.ව. 630 විය.

නබ් මුහම්මද් (සල්) තුමා විසින් දේශයක් හා සංස්කෘතියක් ගොඬ නැඟුවේ ඉතා කෙටි කලෙකදි වූ අතර, ඵම දේශය අනෙකුත් දේශයන් අතර සුවිශේෂ ස්ථානයක් අත් කර ගත්තේය. මුස්ලිම්වරුන් මෙම සුවිශේෂ ස්ථානයට ලඟා වූයේ ඔවුන් නබ් මුහම්මද් (සල්) තුමාගේ ධර්මයට අනුකුලව කටයුතු කිරීම නිසාය.

වනමුදු වර්තමානයෙහි මුස්ලිම්වරුන් අතිශයින්ම විශාල ජනගහණයක් නියෝජනය කළත් දේශයක් වශයෙන් කිර්තිමත් ස්ථානයක නොපවතින බව අනිකුත් දේශයන් හා සැසඳිමෙන් පෙනේ. එයට මූලික හේතුව නම් නබි මුහම්මද් (සල්) තුමාණන්ගේ ඉතා වැදගත් වූ මඟ පෙන්විම් දෙකක් වූ ශුද්ධ වූ අල්කුර්ආනය හා අභ්ල් අල්-බයිත් නිසි ලෙස නොපිළිපැදිමයි. මුස්ලිම්වරු නබි නායක තුමාගේ ධර්මයට අනුකුලව හා වතුමාගේ අනුපාප්තිකයින් අනුගමනය කරන්නේ නමි මානව වර්ගයා නියෝජනය කරන මුස්ලිම් දේශයන් පුමෝදයෙන් හා සමෘද්ධියෙන් පිරි පවතින බව නොඅනුමානය.

2

නබ් මුහම්මද් (සල්) තුමාණන්ගේ උත්කෘෂ්ඨ ගුණාංග

"අරාබියේ අධිපතියාව සිටියද ඔනු තමාගේ පාවහන් හා ගොරෝසු ලෝම රෙදිපිළි පිරිසිදු කර ගත්තේය. බැටළුදෙන ගෙන් කිරි දොවා ගත්තේය. ලිප පිරිසිදු කර ගිනි මොළවා ගත්තේය. රට ඉඳි සහ ජලය ඔහුගේ සාමානෘ ආහාර වේල වූ අතර, කිරි හා මිපැණි සුබෝපහොගි විහරණ ලෙස සැලකිය".

> ජෝන් ඩවෙන්පෝට් - සමමාපනය - මුහම්මද් හා කුර්ආනය -ලන්ඩන් 1869

ආශ්වාසන කල් කුියාව

නබ් මුහම්මද් (සල්) තුමා, අල්ලාහ් සුබ්හාන තආලාගේ අවසාන දූතයාණන්, සදචාරාත්මක ගුණාංග වලින් මනුෂෘ වර්ගයා අතර අති ගුේෂ්ඨ, අගුගනෘ ස්ථානයක පසුවිය. වරෙක අබුතාලිබ්ගේ පුත් ඉමාම් අලි තුමාගෙන් නබ් මුහම්මද් (සල්) තුමාගේ ගුණාංග ගැන විමසු විටෙක වතුමා පැවසුවේ "අල්ලාහ් සුබ්හානතආලා පවා නබ් තුමාගේ ගුණාංග උත්කෘෂ්ඨ ලෙස පැසසුම් කරනු ලද්දේ නම් මා ඒ ගැන තවත් විස්තර කළ යුතද"යන්නයි.

"නිසැකවම උත්කෘෂ්ඨ ගුණාංග ඔබ සතුය" - ශුද්ධ වූ අල්කුර්ආනය (67) : 4

තවත් විටෙක නබ් මුහම්මද් (සල්) තුමාගේ බ්රිඳගෙන් වතුමාගේ ගුණාංග ගැන විමසු අවස්ථාවකදී ඇය පැවසුවේ "අල්ලාහ් සුබ්භානතආලාගේ දූතයාණන්ගේ ගුණාංග කුර්ආනයේ නිරූපණය කර දක්වා ඇති" බවයි. (අල්-මහජා අල්-බයි 4 වෙළුම - පිටු 120)

නබ් මුහම්මද් (සල්) තුමාගේ ශාස්තෲවර සමිපුාප්තියට පෙර වතුමාගේ කුියාදමය අල්ලාහ් සුබිහානතආලාගේ අධීකෂණය යටතේ සිදුවූ අතර, දිවසමය සැලසුමක් අනුව අභිමානය හා ගෞරවය රැකෙන සේ සිදු කෙරිණ.

මෙම දිවසමය සැලසුම විශ්වාසවන්තයින්ගේ අණදෙන නිලධාරි ඉමාමි අලි වෙත ඉඟියෙන් පළ කළ විටෙක අන් කිසිම මුස්ලිම්වරයෙකුට වඩා එතුමාව සමීපව ඇසුරු කල අලි තුමා පැවසුවේ "නබ් තුමා කිරි බොන ළදරු වියෙහිදිම අල්ලාහ් සුබිහානතආලා විසින් එතුමාව දිවා රැ දෙකෙහිම ශේෂ්ඨ දේවතාවන් පිරිවර අතරෙහි රැඳවූයේ සැදැහැවත්බවින් හා දැහැමිබවින් යුත් ජිවන රටාවක් කරා මහ පෙන්වීමටය" යන්නයි.

වාග් වාතුර්යය කුියා මාර්ගය - 192

පොදු ජනතාව සමඟ නබ් තුමාගේ ගනුදෙනු

වරෙක ඉමාම් අලි තුමාගේ පුත් හුසේන් තම පියාගෙන් විමසුවේ අල්ලාහ් සුබිහානතආලාගේ ධර්ම දූතයාණන් (නබ් මුහම්මද් (සල්) තුමා) ගෙතුළ රැඳි සිටියදි තම කාලය ගත කරන අයුරුයි. ඉමාම් අලි පිළිතුරු දෙමින් පැවසුවේ "නබ් මුහම්මද් (සල්) තුමා ගෙතුළ

රැකවරණය පතන අවස්ථාවේදී එම කාලය කොටස් තුනකට බෙදන්නේය. පළමු කොටස අල්ලාහ්තආලාටය. දෙවන කොටස තම පවුලටය. තුන්වන කොටස තමාටය. පසුව තමාට හිම් කොටස දෙකට බෙද) පංගුවක් තමාට වෙන් කර අනෙක තමාට හිතවත් හා මහජනතාවට වෙන් කර ඇත. එම කාලය සම්පුර්ණයෙන්ම ඔවුන්ට වෙන් කර ඇත. මෙම කාලය වෙන් කිරිමේදි නබ් මහම්මද් (සල්) තමාගේ පුතිපත්තිය වූයේ මුස්ලිම්වරුන් අතර සැදැහැවතුන් වෙන්කර හදනා ගැනීමයි. ඔවුන් අතරිනුත් ඉස්ලාමය කෙරෙහි දැක්වූ ලැදියාව අනුව කොටස් කර ඒ පිරිස අතරින් එක් අවශෘතාවයක්. අවශෘතා දෙකක් හා අවශ්නතා කිහිපයක් තිබුණු අය හා අසුන් ගෙන එම අවශ්නතාවයන් ඔවුන්ට හා මුස්ලිම් ජනතාවට කෙසේ බලපාන්නේද යන්න සාකවිපා කොට එම අවශ්යතාවයන් ඉටු කරන ලදි. මෙවන් අවස්ථාවන්තිදි නබ්තුමා පොදුවේ කියු දේශනයක් වුයේ "දැනට මෙහි පැමිණ සිටින්නන් මෙහි නොසිටින අයවළුන්ට මෙම පණිවිඩය දෙන්න. ඔවුනට ඔවුන්ගේ අවශෘතාවයන් මට දැන්විය නොහැකි නම් තවත් කෙනෙකු මාර්ගයෙන් එම පණිවිඩය ලැබෙන්නට සලස්වන්න".

සුභාන් අල් නබ් - පිටුව 14

ඉමාමි හුසේන් තවත් අවස්ථාවක මෙසේ පැවසුවෙිය. "මම මගේ පියාණන්ගෙන් අල්ලාහ් සුබිහානතආලාගේ දූතයාණන් නිවසින් පිටතදි කාලය ගත කරන අයුරු විමසා බැලුවෙම්".

මගේ පියාණන්ගේ පිළිතුර වූයේ .අල්ලාත් සුබිතානතආලාගේ දුතයාණන් තමා සම්බනධ නැති හැම කිුයාවක්ම සඳහන් කරන අවස්ථාවන් හිදි තම දිව ඉතා පරිස්සමින් හසුරුවන්නේය. හැම විටෙකම වතුමා ජනතාව වකමුතු කිරීමට කටයුතු කළ අතර වෙන් කිරීමට කිසිදු උත්සාහයක් ගත්තේ නැත. වංශවත් උදර පූද්ගලයින් හට වතුමා ගෞරවය දැක්වූ අතර, ඔවුන්ට නිසි බලතල ලබා දුනි. විසංවාදය පිළිබඳ ජනතාව දැනුවත් කර අනතුරු ඇඟවිය. වතුමා හැම විටෙකම ජනතාව සමඟම ඉතා පරිස්සමින් හා සූසෙමව කටයුතු කළ අතර, සිනාමුසු මුහුණින් තම උදර ගුණාංග පෙන්නුම් කළේය. ඇතැමි

අවස්ථාවන් වලදී එතුමාට තම සගයින් මුණ නොගැසෙන අතර, සිටින අයගෙන් අන් අයගේ සැප දුක් වීමසා හොඳ දේ කිරීමට ඔවුන් ධෛර්යපමත් කර අයහපත් කියා වලින් වැළකි සිටීමට ඔවුන්ට උපදෙස් දුන්නේය. සමබර මනසකින් යුතුව කටයුතු කළ එතුමා කිසි විටෙක විසඳුම් සොයන අවස්ථාවලදී අන්තයටම නොගියේය. අපරිකෂාකාරීව හෝ කෙනෙකු වැරදි මඟෙහි යන, සිතෙහි බ්යකින් එතුමා කටයුතු නොකළේය. කුමන අවස්ථාවකට හෝ මුහුණ දීමට එතුමා නිතරම සුදනමින් සිටියේය. සතන කරාම එතුමා හැම විටෙකම ගමන් කළේය. සැදැහැවත් පිරිස එතුමා අනුගමනය කළහ. එතුමාගේ මතය අනුව එම පිරිස අතරිනුත් හොඳම අයවළුන් වූයේ හොඳ උපදේශයන් දුන් අය හා හැම අයුරින්ම සහයෝගිතාවය හා සහයෝගය දැක්වූ අයයි".

මකාරිම් අල් - අන්ලාක් - පිටුව 13

ඉමාමි හූසේන් තවත් විටෙක මෙසේ පැවසිය. "මම මගේ පියාණන්ගෙන් නබ් තුමාණන්ගේ රුස්වීම් සම්බන්ධයෙන් විමසුවෙම්". අල්ලාහ් සුබ්හානතආලාගේ දූතයාණන් සහභාගිවන සෑම රුස්වීමකදීම වතුමා අසුන් ගන්නා අවස්ථාවේදිත් නැගි සිටින අවස්ථාවේදිත් නොවරදවාම අල්ලාහ් සුබ්හානතආලා පැසසුම් කරන්නේය. රුස්වීම් වලට සහභාගි වන එතුමා අන් අයට රුස්වීම් අවසන් වන තුරු රුඳි සිටීමට උපදෙස් දුන්නේය. රුස්වීමට සහභාගි වූ සියළු දෙනා එක හා සමානවම සලකා ඔවුන්ගේ මානසික හා විත්ත ධෛර්යනය වැඩුවේය. යම් කෙනෙකු හා කිසියම් කාරණාවක් උදෙසා සාකච්ජා කිරීමේදි එතුමා එයට ඉතා ඉවසීමෙන් සවන් දීමෙන් හැම විටෙකම අන් අය තෘප්තිමත් කළේය. යම් කෙනෙක් එතුමාගෙන් යමක් ඉල්ලු කල්හි එම දෙය ඒ තැනැත්තාට ලබා දෙන අතර, එසේ නොහැකි නමි ඉතා කරුණාවන්ත වවන වලින් පුදනු ලැබීය" යැයි පිළිතුරු වශයෙන් ඔහු කියා සිටියේය.

"එතුමාගේ විවෘත හදවත හා හොඳ ගුණාංග ජනතාවගේ ඉමහත් පුසාදයට පාතු වූ අතර, ඔවුන් එතුමාව පියෙකු තත්ත්වයේ ලා සැලකුහ. නබ් තුමාද එම සෑම පුරවැසියෙකුම එක හා සමානව සැලකුවේය. වතුමාගේ හැම රැස්වීමක්ම කරුණාව, සාධාරණත්වය, ඉවසීම හා විශ්වාසය පාදක කර ගත් ඒවා වූ අතර, ඒ හැම විටෙකම කිසිවෙකු හෝ නොසන්සුන්හාවයකින් පතිවාර නොදැක්වූයෙන් ඒ කිසිවෙකුගේ හෝ ආත්ම ගෞරවය යටපත් නොවිණි. නබ් මූහම්මද් (සල්) තුමාගේ මෙම රැස්වීම් මාලාවේ වඩාත්ම වැදගත් පතිඵලය වූයේ අනෙන්නන සබඳතා තහවුරු වීම, සැදැහැවත්බව හා දේවභක්තිය වනප්ත වීමයි. වැඩිහිටියන්ට ගරු කිරීමත්, බාලයන්ට දයාව හා අනුකම්පාව දැක්වීමත්, අසරණ අයට පිහිටවීමත්, ආගන්තුකයින් ආරක්ෂාකිරීමත් යන ගුණාංගයන් සමාජය තුළ වර්ධනය වීමත් ඇතිවිය".

- ඉබ්ද් - පිටුව 14

ඉමාමි තුසේන් මෙසේද පැවසිය. "මගේ පියා (අලි තුමා) මට මෙසේ පවසා ඇත. අල්ලාහ් සුබ්හානතආලාගේ දූතයාණන් හැම විටෙකම සිනාමුසු මුහුණින් හැම දෙනාම පිළිගත් අතර, එම නිසාම එතුමා කාගේත් පුසාදයට පත් විය.

වතුමා දැඩි හදවතක් ඇත්තෙක් හෝ නොසැලකිලිමත්ව කිුයා කළ පුද්ගලයෙකු හෝ නොවීය. කිසි දිනෙක රළු හඬකින් කථා නොකළේය. අසාධාරණව කිසිවිටෙකත් කටයුතු නොකළේය. කෙනෙකුගේ වැරදි සෙවීම හෝ අපහසුතාවයට පත් කිරීම වතුමාගේ පුතිපත්තිය නොවීය.

එතුමා තමා අකමැති දේවල් මඟහැර සිටියේය. එහෙත් කිසිවෙකුගේ බලාපොරොත්තු කඩ කළේද නැත.

ජනතාව සමඟ කටයුතු කිරීමේදි එතුමා කාරණා තුනකින් වැළකි සිටියේය. අහංකාර (ආඩම්බර) බව, සීමා රහිතව කටයුතු කිරීම හා තමාට අදාළ නොමැති කාරණා සම්බන්ධව ඇඟිලි ගැසීම එම කාරණා තුන වේ.

නබි මුහම්මද් (සල්) තුමා ජනතාව ආමන්තුණය කරන විටෙක ඔවුන් තම හිස පහතට කර අසා සිටියේ හිස මත පක්ෂින් ලැගුම් ගෙන සිටින්නාක් මෙනි. එමෙන්ම නබි තුමා නිහඬ වූ විටෙක පමණක් ඔවුහු කථා කළහ. නබ් තුමා කථා කරන අවස්ථාවන්හිදි ඔවුන් සැම දෙනෙකුම නිහඬව සාවධානව අසා සිටි අතර, එතුමා ඉදිරිපිට එකිනෙකාට තර්කානුකුලව කථා කිරීමෙන් පවා වැලකි සිටියහ. කිසිම විටෙක නබ් තුමා කථා කරන අවස්ථාවන්හිදි ඔවුහු කථා නොකළහ.

3

"ලෝකයට පමණක් නොව තම සතුරාට පවා මුතම්මද් (නබ්) සල් තුමා ආදරය කළේය" ඔහුට හා ඔහුගේ අනුගාමිකයන්ව ඝාතනය කිරීමට උත්සාහ දරා සිරගත වූ 1000 ක් දෙනාව නිදහස් කළේය" "

ලෝඩ් හැඩිලි

ගැටුම්කාරී වාතාවරණයන් තුළ දී මුතම්මද් නබ් (සල්) තුමා අනුගමනය කළ කියාමාර්ග

මුහමිමද් නබ් (සල්) තුමා පසමිතුරුබවය. පුතිවිරෝධතාව, සතුරු ආකල්ප, ආත්මාර්ථකාමිත්වය, ජාතිකත්වය, කල්ලිවාදය, ගුෝතිකවාදය පදනම් කරගෙන මතුවෙන්නා වූ සියළුම ගැටළු යහපත් ආකාරයෙන් එමෙන්ම සියල්ලන්ටම පිළිගත හැකි ආකාරයෙන් විසඳන්නේය. එතුමාට සතුරු වූ බොහෝ පිරිස් පවා එතුමාගේ ධජය යටතට පැමිණියේ එතුමා ගැටළු නිරාකරණය කළ ආකාරය පිළිබඳව තෘප්තිමත් වීමෙනි.

අරාබිය තුළ විවිධ හේතුන් මත බෙදී විසිරී සිටි ගෝතිකයන්ව එකතු

කිරීමට නබ් (සල්) තුමා සමත් විය. මක්කා ජයෙන් පසු ඉස්ලාමය නොවැළඳගත් අයට එතුමා පූර්ව ඉස්ලාමිය අවධියේ තිබූ (ජාතිලියා) වාර්තුවල නිසරු බව පෙන්වා දුන්නේය. දිර්හම් 4 ක මුදලක් දිනපතා ලබා දී ඉතාබ් නැමැත්තාව නගරයේ සිදුවන යහකුියා හා අයහපත් කියා පිළිබඳ සොයා බැලිමට පත් කළේය. ජනතාව මෙනිසා සාමකාමිව කටයුතු කළහ. වසර 20 ක් පුරා ගැටුම්කාරී පැවති සමාජය තුළ හමුදා හෝ අනවශ්‍ය ආරක්ෂක මැදිහත්වීම් වලින් තොරව පවත්වා ගෙන යාමට නබ් (සල්) තුමාගේ උපාය දොනය, කාරුණික බව, ජනහද දිනා ගැනීම මලික විය.

නබි (සල්) තුමා මක්කා වැසියන්ට පැවසූ දෙයක් නම් ඉස්ලාමය පිළිගෙන වයට අනුගත වන්නේ නම් ඔවුන් ඉස්ලාමයට කළ අපහාස, ඔවුන් අතින් ෂාතනය වූවන් ආදිය පිළිබඳව ඔවුන්ට සමාව ලැබෙන බවයි.

නබ් (සල්) තුමාගෙන් "ඔබේ නිවස" කොහේ දැයි විමසූ විට මට "මක්කාවේ නිවසක්" තිබේදැයි පෙරළා පුශ්න කරන්නේය. එහි අරුත එතුමාගේ නිවසෙහි වෙන අය පදිංවි වි සිටීමයි. කිසිවිටකත් ඔවුන්ට නිවසෙන් එළියට ඇද දැමුවේවත්, ඉවත්වෙන ලෙසවත් නොකීවේය. මේ ආකාරයේම කටයුත්තක් ඉමම් අලි ද සිදු කළේය. ඔහු කලිෆා ධූරය දරන කාලයේ පවා තමන්ට හා තම පුතුට අයත් වූ ෆඩාත් හි පිහිටි ඉඩම අත්පත් නොකර ගත්තේය. එහි සිටී අයට සිටීමට ඉඩ දුන්නේය. වස්තුව නොව ජනතාවගේ හදුවත එතුමා දිනාගත්තේය.

වරක් මරණ දඬුවමට යටත් වූ පුද්ගලයෙකු නබ් (සල්) තුමා ඉදිරියට ගෙනා ආවිට පිබ්රිල් (දූතයා) පැමිණ "නබි තුමනි! අල්ලාත් ඔබට සලාමය පුදකරන ලෙස පැවසුවා, එමෙන්ම මෙම පුද්ගලයාගේ උතුම් ගති ගුණ මත ඔහුට සමාව දෙන ලෙස කි විට නබ් (සල්) තුමා එම පුද්ගලයාට සමාව දුන්විට එසේ කරන්නේ ඇයි දැයි එම පුද්ගලයා නබ් තුමාගෙන් ඇයූ විට "අල්ලාත් උතුම් පුද්ගලයන්ට ආදරය කරන්නේය, ඔබ උතුම් අයෙක්, ඔබට සමාව දෙන ලෙස ඔහු මට අණ කළා" යැයි පැවසීය. එම පුද්ගලයා ඉස්ලාමය වැළඳගැනීමට එයම තේතු විය.

නබ් (සල්) තුමා ඒකාධිපතිත්වය, අධිකාරිත්වය, ආඥාදායකත්වය

හාවිතා නොකළේය. (සිසර් මෙන් නොව) ඉස්ලාමය සියල්ලන්ටම සම ස්ථානයක් ලබා දුන්නේය.

ඉස්ලාමිය ආණ්ඩුකරණයේ පහත ලක්ෂණයන් තිබේ:

- 01. සමාජ සාධාරණත්වය අනුව සියළු දෙනා එක සමානය
- 02. මුස්ලිම්වරුන්ගේ භුමි සතුරන්ගෙන් ආරක්ෂා කිරීම
- 03. සියළුම පුදේශවල සිටින්නන්ගේ පිවන තත්ත්වය ඉහළ නැංවීම, ආරක්ෂාව තහවුරු කිරීම, සෞඛ්‍යය, රැකියා, කෘෂි කටයුතු දියුණු කිරීම, සංස්කෘතික, අධ්‍යාපනික, ආර්ථික කටයුතු දියුණු කිරීම ආදියයි.

ඉස්ලාමිය භුමිය තුළ ජිවත් වූ මුස්ලිම්වරුන්ට මෙන්ම මුස්ලිම් නොවන අයට ද ඉහත කි සියළුම අවස්ථා ලැබුණේය. වරක් කාලිද් ඉබ්නු වලිද් ධර්මය පුචාරය කිරීමට ගිය අවස්ථාවේදී සමහර පිරිස් ඉස්ලාමය විවේචනය කිරීම නිසා ඔහු අතින් කිහිපදෙනකු මරණයට පත්විය. මෙය ඇසූ නබි තුමා කම්පාවට පත් වී කාලිද් ඉබ්නු වලිද් පැමිණි විට මේ ගැන විමසිය. ඉස්ලාමය විවේචනය කළ නිසා එවැන්නක් සිදු වූ බව මොහු පැවසූ විට නබි තුමා "ඔබ ඔවුන්ගේ හදවත් කඩා බිඳ ද.මුවා" යැයි පවසා එම මරණ කටයුතු සිදු කිරීමට අවශුන මුදල් දී ඉමාමි අලිව පිටත් කර හැරියේය. එහිදී ඉමාමි අලි එම ජනතාවගේ හිත සනසා, ඔවුන්ගේ බිය පහකර නැවත පැමිණියේය.

සමහර වාර්තාකරුවන්ට අනුව උදායි ඉබිනු හත්තාමි හිජාස්හි සිට සිටියාවට පළා ගියේය. නබි තුමාගේ පාලනයෙන් හිටිහැරවේ යැයි බිය වීම ඊට හේතුවයි. නමුත් ඔහුගේ මිතුරෙකු ඔහුට ලිපියක් ලියමින්, "උදායි, මුහම්මද් නබි (සල්) තුමා දූතයෙකි, රජෙකු නොවේ.... කාරුණිකය, දායාන්විතය, ඉදිරිගාමි වින්තනයෙකි, සාධාරණත්වය අගයයි. එම නිසා නැවත මවි භුමියට පැමිණෙන්නේ යැයි පැවසිය. මිතුරාගේ කිම විශ්වාස කර පැමිණි උදායි නබි (සල්) තුමා රැඳි සිටි මස්පිදය අසළට පැමිණියේය. එහිදී නබි (සල්) තුමා අසලට පැමිණි වයසක කාන්තාවකගේ පුශ්න වලට ඉතා කාරුණිකව පිළිතුරු දෙන ආකාරය දැක තම මිතුරා කි දෙය සතුයෙක් බව වටහා ගත්තේය. නබි (සල්) තුමා අසලට ගොස් තමාව හඳුන්වා දුන්නේය. නබි (සල්) තුමා කාරුණිකව සිනහසි, මෘදු වදන් වලින් ඔහු අමතා එතුමාගේ නිවසට කැඳවාගෙන ගොස් සංගුහ කළේය. මින් පැහැදුණු උදායි ඉස්ලාමය වැළඳ ගත්තේය ඉස්ලාමය වැළඳ ගැනීමට හේතුව කුමක් දැයි ඔහුගේ මිතුරා ඇසූ විට, "නබි (සල්) තුමාගේ යහපත් වර්යාව" යැයි උදායි පැවසීය.

ඉස්ලාමිය ආණ්ඩුකරණය තුළ ඉස්ලාමිය දේශපාලන පක්ෂ, කෘෂිකර්මාන්ත, ආර්ථික, නිෂ්පාදන, ගමනාගමන, අදහස් පුකාශ කිරීම, නිදහසේ රැස්වීම, නිදහස් ඉගැන්වීම, නිදහස් ලිවීම සඳහා ඉඩ පුස්ථා ලබාදි තිබේ. මෙයයි අනෙකුත් ආණ්ඩුකරණ වලට වඩා ඉස්ලාමිය ආණ්ඩුකරණයේ විශේෂත්වය වනුයේ..

විරුද්ධවාදීන් සමඟ කටයුතු කිරීම

අබ්දුල්ලාත් ඉබිනු අබ්බාස් මෙසේ පවසයි. නබ් (සල්) තුමාට සතුරුකම් කරන පිරිස් එකතු වී ඔහු හා වාද කරන්නට සැරසුණන. ඔවුහු "මුහම්මද්, ඔබ අපේ ගෝතුකයන්ට අපහාස කරන්නේය, අපේ දෙව්වරුන්ට අවමන් කරන්නේය, අපගේ සාමූතිකත්වය විනාශ කර දමන්නේය. ඔබට ධනය අවශෘ නම් ඔබව අපි ධනපතියෙකු කරන්නෙමු. එසේ නැතිනම් ඔබව රජෙකු බවට පත් කරන්නෙමු. එසේ නැතිනම් සුරුපි අරාබ් කාන්තාවන් ඔබට සරණ පාවා දෙන්නෙමු.

වවිට නබ් (සල්) තුමා, "ඔබලා පවසන කිසිම දෙයක් මට අවැසි නැත, දෙවියන් දුන් පණිවිඩය, ඔහු පෙන්වා දුන් යහමාර්ගය පැවසිම පමණකි. මගේ අරමුණ වනුයේ... එමෙන්ම ඔබ මෙය පුතික්ෂේප කරන්නේ නම් දෙවියන්ගේ පුතිචාරය කුමක්ද,යි බලා සිටිම්" යැයි පැවසිය.

එවිට ඔවුහු "මුහම්මද්, ඔබේ දෙවියන්ට පවසන්න... ජල උල්පත් නොමැති... කඳු සහිත මේ පුදේශය සමතලා කර ගංගා ගලායන භුම්යක් බවට පත් කරන්නේ යැයි කියා, "එවිට අප ඔබට දෙවියන්ගේ දූතයෙකු යැයි පිළිගනිමු" යැයි කියා පැවසුහ. එවිට නබි (සල්) තුමා "මා පැමිණියේ ආශ්වර්යයන් සිදු කිරිමට නොව දෙවියන් පැවසූ දෙය ඔබට පවසන්න පමණි. ඔබ එය පිළිගන්නේ නම් ඔබේ අනාගතය සුවදායක වනු ඇත. පුතික්ෂේප කරන්නේ නම් දෙවියන්ගේ තිරණයට යටත්වීමට සිදු වෙනු ඇත.

එවිට ඔවුහු එවිට ඔබේ දෙවියන්ගේ දේවදූතයෙකුට මෙහි පැමිණෙන්න කියන්න… ඔහුට කියා උදුුුුන හා රන් හා රිදි ආකර මවන්න" යැයි කිහ. එවිටද මූහම්මද් නබ් (සල්) තුමා පෙරකි පිළිතුරම ලබා දුන්නේය.

නැවත ඔවුහු "එසේනම් අතස අපේ හිස මත පතිත කරන්න" යැයි කිත. එවිට නබි (සල්) තුමා, "අල්ලාහ් සිතුවොත් එය සිදුවෙනු ඇතැයි" පැවසීය.

මෙතිදි නද්ර් ඉබිනු හරීත් ඉබිනු කල්ද් නැගි සිට "කුරෙෂිවරුනි! මුහම්මද් සතුවන්තයෙක්, විශ්වාසවන්තයෙක්... ඔහු ඔබේම අයෙක්. ඔහු මායාකරුවෙකු හෝ කපටියෙකු නොවේ. ඔහු මුලාවි නැත. ඔබයි මුලාවක පැටලි සිටින්නේ" යනුවෙන් පැවසීය.

යුද්ධෝපායන් හා සටන් මෙතෙයවීම

අවම ඹාතන පුමාණයකින් සටන නිමකර ගැනීම එතුමාගේ මූලික අරමුණ විය. සතුරාට මුහුණ දීමට පෙර ඔහු හා ඔහුගේ අනුගාමිකයෝ අල්ලාහ්ගේ පිහිට පතන්නේය. සටනකදි එතුමා ඉදිරියෙන්ම සිට සතුරන්ට මුහුණ දෙන්නේය. සතුරාගේ ළඟින්ම සිටින්නේය.

එමෙන්ම තම අනුගාමිකයන්ට පැවසූ දෑ නම් ගැටුමකදී වගා භුමි විනාශ කිරීම, දේපල විනාශ කිරීම, මහළු අය, කාන්තාවන්, දරුවන් ෂාතනය කිරීමෙන් වැළකි සිටිය යුතු බවයි.

එමෙන්ම මෙතුමා සටන් බිමේදි රහස් සංඥා කුම භාවිතා කළේය. යුද්ධය ජයගත්විට එහි තිබෙන වස්තුන් එහි අයිතිකරුවන්ටම ලබාදුන්නේය. අයිතිකරුවන් නොමැති දැ තම සේනාවට බෙදා දුන්නේය.

බද්ර යුද්ධයේ සිරකරුවන්

බද්ර් යුද්ධයේ සිරකරුවන්ව නබි (සල්) තුමා ඉදිරියට රැගෙන ආ විට "ඔවුන්ට ඉතා යහපත් ආකාරයෙන් සලකන්න" යැයි නබි (සල්) තුමා පැවසිය.

අබූ අසිස් ඉබිනු උමෛර් ඉබිනු හාසිම් එවන් සිරකරුවෙකි. ඔහු කුරෙෂි ධජය රැගෙන ගිය අයෙකි. නබි තුමාගේ අනුගාමිකයෝ ඔහු පැවසූ ආකාරයටම මා හට සැලකුහ. කෙසේදයත් "මට පාන් කන්නට දී ඔවුහු රටඉඳි කැහ." ඔවුන්ට සිටියේ සිමිත ඔටුවන් පුමාණයෙකි. මා ඔටුවා මත වාඩි කරවා ඔවුහු පයින් ගමන් කළෝය. මෙයින් මම පුදුමයට පත් විමි යැයි මොහු පැවසිය.

නබ් (සල්) තුමා බද්ර් යුද්ධයෙන් තම හාරයේ සිටි සිරකරුවන් 70 ට නිදහස ලබාදීමට යමිකිසි මුදලක් ගෙවා නිදහස් වන ලෙසත් එසේ මුදල් නොමැති නම් මදිනා වැසියන්ට අධුත්පනය ලබාදී සිර දඬුවමින් නිදහස් වන ලෙස පැවසිය. මෙවන් දැ නොමැති අයට පවා නිදහස ලබාදුන්නේය.

තම බෑණාට පවා මුදල් ගෙවා නිදහස් වීමට අණ කිරීම

නබ් (සල්) තුමාගේ දියණිය වූ සෛනබ්ගේ සැමියා වූ අබු අල් - අස් ඉබිනු අල් - රාබියාව නිදහස් කර ගැනීම සඳහා සෛනබ් වම නියමිත මුදල ගෙවීම සඳහා ඇගේ මව වූ කදීජා තුමාය ඇයට ලබා දී තිබූ මාලය යැවූවාය. මෙම මාලය දුටූ විට නබ් (සල්) තුමාගේ ඇස්වලට කඳුළු පිරුණි. එවිට නබ් (සල්) තුමා තම අනුගාමිකයන් දෙස හැරි "මා කුමක් කළ යුතු දැයි" ඔවුන්ගෙන් ඇසිය. එවිට ඔවුනු "අල්ලාහ්ගේ දුතයාණෙනි, අප හා අපගේ දේපළ ඔබ සතුවන්නේ යැයි පැවසූහ. එවිට ඔවුන්ට ස්තුති කළ නබ් (සල්) තුමා අබූ අල් අස්ව නිදහස් කර එම මාලය ද දී පිටත් කර හැරියේය. එමෙන්ම නිදහස් අරගලයට එකතු චෙන ලෙස තම දියණියට පණිවිඩයක් දුන්නේය.

මක්කාවට පැමිණි අබූ අල් - අස් නබ් (සල්) තුමාගේ පණිවිඩයට

සෙනබිට දුන්නේය. ඇය මදිනාවට පැමිණෙන අතරමගදි තබ්බාර් ඉබ්නු අල් - අස්වද්ගේ පහරදිමකින් මරණයට පත් වූවාය. ඔහුව මරණයට පත් කරන ලෙස නබ් තුමා අණ කළේය. නමුත් ඔහු සැඟවී සිට මක්කා ජයගුහණයෙන් පහු නබ් (සල්) තුමා ළඟට විත් ඉස්ලාමය වැළඳ ගත්තේය. නබ් (සල්) තුමා ඔහුට සමාව ලබා දුන්නේය.

වධතිංසා තා අංග ජේදනය තතනම් කිරීම

ඉබිනු ඉස්හාක් මෙසේ වාර්තා කරයි. වරක් නබි (සල්) තුමාගේ අනුගාමිකයෙක් "නබි තුමනි, ඔබට අවමන් කරන සුහෛල් ඉබිනු අමිර්ගේ දත් ගලවා දමා, දිව කපා දමම්" යැයි පැවසිය. එවිට නබි (සල්) තුමා "මම "අල්ලාත්ගේ දූතයෙක්මි. වධතිංසා හා අංග පේදනය සිදු නොකරම්". එමෙන්ම "එය අනුමතද නොකරම්" යැයි පැවසිය.

යතපත උදෙසා

බද්ර් යුද්ධයේදී අබූ සුෆියාන්ගේ හන්දලාහ් නැමති පුතු මියගිය අතර අමිර් නැමති පුතු සිරගත විය. මින් කෝපයට පත් අබූ සුෆියාන් කඃබතුල්ලාහ්ව වන්දනාමාන කිරීමට පැමිණි බනි අමීර් ඉබිනු අවිෆ්ව අත් අඩංගුවට ගත්තේය. කුරෙෙෂිවරු නබි තුමාට දී තිබූ පොරොන්දුව එනම් වන්දනාවට පැමිණෙන අයට හිරිහැර නොකිරීම බිඳ වැටුණි. අවිෆ්ව නිදහස් කර ගැනීම සඳහා නබි තුමා අම්ර්ව නිදහස් කර ගැනීම සඳහා නබි තුමා අම්ර්ව නිදහස් කර ගැනීම.

සතුරන් සමඟ සාමය

නබි (සල්) තුමා මදිනාවට ඇතුළු වීමේදි බනු නදිර් ගෝතිකයන් සමඟ ගිවිසුමකට එළැඹුණේය. නමුත් ඔවුහු යුදෙවිවන් සමඟ එක්වි එම ගිවිසුම බිඳ දැමූහ. එමෙන්ම ඔවුහු නබි (සල්) තුමාව ෂාතනය කිරීමට උත්සාහ දැරුහ.

අමීර් ඉබිනු ජහ්ස් නැමැත්තා "මම ඔහුව සාතනය කරන්නෙමි" යැයි ඉදිරිපත් විය. එවිට සලිමි ඉබිනු මුස්කම් නැමැත්තා පැවසූ දෙය නමි, "කිසිවක් නොකරන්න" දෙවියන් වහන්සේ ඔහුව අනිවාර්යයෙන්ම දැනුවත් කරනු ඇතැයි පැවසීය.

නබ් (සල්) තුමා යුදෙවිවන්ට තමන් සිටින නිවාස වලින් ඉවත් වීමට දින දහයක් ලබා දුන්නේය. යුදෙවිවන් ඊට එකඟ නොවූහ. ඉමාමි අලි ඇතුළු පිරිස මදිනාව වට කළහ. දින 21 ක් පුරා මෙම වැටලිම සිදුවිය. "ඔබ නගරයෙන් ඉවත්වන්නේ නම් ඔබේ රුධිරයද ඔබ සතු සම්පත් ද සුරක්ෂිත වනු ඇතැයි පැවසීය." එවිට ඔවුහු තම දරුවන්ද , කාන්තාවන්ද, රැගෙන තමන්ගේ නිවස කඩා බිඳ දමා නගරයෙන් පිටව ගියහ.

උදාරත්වය

නබ් (සල්) තුමා දිනක් ගඟක් අසළ වූ ගසක සෙවණේ වාඩ් වී සිටියේය. ගඟ පිටාර ගලන්නට විය. පිටාර ජලය නබ් (සල්) තුමා හා ඔහුගේ මිතුරා දෙසට ගලන්නට විය. මෙහිදි බහුදේවවාදියෙකු නබ් (සල්) තුමාව ද,ක ඔහුව මරණයට පත් කිරීමට සැරසි කඩුව පපුව මත තබා "ද,න් ඔබේ ජීවිතය තිබෙන්නේ කා අත" ද,යි විමසිය. එවිට නබ් (සල්) තුමා "දෙවියන් හා ඔබේ අතේ" යැයි පැවසිය. ජීබ්රිල් පැමිණ එම පුද්ගලයාට අසු පිටින් ඇඳ බිද ද,මුවෙය. එවිට නබ් (සල්) තුමා කඩුව ගෙන එම පුද්ගලයාගේ පපුව මත තබා "ද,න් ඔබේ ජීවිතය තිබෙන්නේ කා අත" ද,යි විමසිය. "ඔබේ කාරුණිකත්වය හා උදාරත්වය මත" යැයි ඔහු පැවසිය. නබ් (සල්) තුමා ඔහුව අතහැරියේය. "මට උදාර පුද්ගලයෙකු මුණගැසුණෙම්" යැයි පවසා නබ් තුමාගේ උදාරත්වය තමන් දන්නා සියල්ලන්ටම පුවාරය කළ අතර ඉස්ලාමය ද වැළඳ ගත්තේය.

තම මිතුරන්ව රැකඹලා ගැනීම

ගමන් යැමේදි තම දුර්වල සගයන්ට උපකාර කළේය. වරක් ජාබිර් ඉබ්නු අබිදුල්ලාහ් අල් - අන්සාරිව වරක් මගදි දුටුවේය. ඔහු දුකෙන් සිටියේය. ඊට හේතුව විමසු විට "නබි තුමනි, මාගේ ඔටුවා ගමන් කරන්නේ සෙමින් යැයි පැවසීය. එවිට නබි (සල්) තුමා එම ඔටුවා තමාට විකිණිය හැකි දැයි විමසීය. එවිට ජාබීර් "නැත, මා ඔබට එය පරිතනග කරන්නම්" යැයි කිවෙිය. මම ඔබට රන් අවුන්සයක් දෙන්නෙම්, ඔබ මට ඔටුවා දෙන්න යැයි නබි (සල්) තුමා පැවසීය. ඔහු එය ගෙන නබි තුමාට ඔටුවා හාර දුන්නේය. "ඔටුවා මාගේ වූවත්, මදිනාවට යන තෙක් ඔබම ඔටුවා පැද එන්න" යැයි නබි තුමා කිවෙිය.

පසුදින උදැසන ඔහු ඔටුවා පල්ලිය ළඟ තබා ගියේය. මුහමිමද් න්බි (සල්) තුමා පල්ලියට එන විට මෙය දැක "කාගේ ඔටුවා" දැයි විමසූ විට අනුගාමිකයෙකු කිවේ "මෙය ජාබිර්ගේ ඔටුවා" කියාය. පසුව ජාබිර්ව කැඳවා ඔටුවාද ඔහුටම භාරදී රන් අවුන්සයක් ද ලබා දී පිටත් කර හැරියේය.

කුසගින්න දරාගත්තේය

අධික කුසගින්න ඇති වු විට ගලක් බඩේ ගැට ගසා ගැනීම නබි තුමාගේ පුරුද්දකි. කන්දක් සටන අවස්ථාවේදී ෆාතිමා තුමිය නබි තුමා වෙත පැමිණ පාන් පොතු පිරිනැමුවාය. හුසෛන් හා හසන්ට තැනූ පාන් ගෙඩියේ පොතු කොටස ඔබට ගෙනාවෙමි යැයි ඇ කිවිට, "ඔබෙි පියා දින තුනකට පසු ගන්නා පළමු ආහාර වේල මෙය" යැයි නබි තුමා පැවසීය.

සතුරා මිතුරා බවට පත් වීම

වරක් මුස්ලිම්වරුන්ව ෂාතනය කළ ඉබිනු උතාල් නැමැත්තාව පල්ලියේ කණුවක ගැට ගසන ලදි. (කාමරයක තනි කර තැබූ බව සමහර වාර්තාවල කියැවේ) ඔහුව බැලීමට ගිය නබ් තුමා "තමාමා ඔබට කොහොමද,යි" විමසිය. එවිට ඔහු "මා මරාදමන්න, නැතිනම් මුදා හරින්න, නැතිනම් මුදල් අවශෘ නම් කියන්න" යැයි පැවසිය. මෙය ඇසූ නබ් තුමා ඔහු මුදාහරින්න යැයි අණ කළේය. මින් පුදුමයට පත් වූ තමාමා මා ඔබව පිළිකුල් කළෙමි, දැන් ඔබට ආදරය කරමි. ඔබේ මහ වැරදී යැයි කිවෙමි. දැන් එය නිවැරදී යැයි පිළිගනිමි. ඔබ සිටි භුමියට වෛර කළෙමි. දැන් එයට ගෞරව කරමි යැයි පවසා මක්කාවට වන්දනාවට යැමට අවසර ඉල්ලිය. නබ් (සල්) තුමා ද අවසර දුන්නේය. මක්කාවට ගිය මොහු මුහමිමද් නබ් (සල්) තුමාගේ අවසරයකින් තොරව තිරිකු ඇටයක්වත් ලබා නොදෙමි" යැයි කුරෙෂිවරුන්ට කිය. කුරෙෂිවරු පිඩාවට පත් වූහ. නබි තුමාගේ ඉල්ලීම මත තමාමා මක්කාවට තිරිකු ඇට සැපයිය.

තුදෛබ්යා සාම ගිව්සුම

කුරෛෂිවරුන්ගේ යමි අයෙකු ඔහුගේ / ඇයගේ භාරකරුගේ අවසරයකින් තොරව මක්කාවේ සිට මදිනාවට ගොස් මුහමිමද් නබි (සල්) තුමා හා එක් වන්නේ නමි ඔහු / ඇය නැවත කුරෛෂිවරුන්ට භාරදීය යුතුය. එමෙන්ම නබ් තුමා ළඟ සිටින්නෙකුට කුරෙෂිවරුන් වෙත යා යුතු යැයි අවසර ඉල්ලන්නේ නම් ඊට අවසර දීය යුතුයි.

අවාසිදායක වුවද මෙම ගිවිසුමට අත්සන් කිරීමට නබ් තුමා එකඟ විය. මෙයට නබ් තුමාගේ සමහර අනුගාමිකයෝ විරුද්ධ වූහ. මේ අවස්ථාවේදි සුභෛල්ගේ පුත් අබූ ජන්දල් පියාගේ අනුද,නුමකින් තොරව මුස්ලිම්වරුන් වෙත ආවේය. සුභෛල් තම පුතුව තමන් වෙතට භාරදෙන තෙක් ගිවිසුමට අත්සන් කිරීමට ඉඩ නොදෙන බව කුරෙෂිවරුන්ට පැවසීය. මෙහිදි අබූජන්දල්ව ඔහුගේ පියා වෙත හාර කළ නබ් (සල්) තුමා "ඉවසිලිවන්තව, දෙවියන්ට ඔබට නිසැකවම පිහිටවනු ඇත. සමස්ත මුස්ලිම්වරුන් වෙනුවෙන් මෙය දරාගන්න" යැයි නබ් තුමා අබූ ජන්දල්ට පවසා ගිවිසුම අත්සන් කළේය.

හුදෛබියා ගිව්සුම ආරක්ෂා කිරීම

නබ් (සල්) තුමා මදිනාවට යන විට අබු බසිර් ඉබ්නු උසෛද් ඉබිනු හාරිතා අල් - තකෆි නැමැත්තා කුරෛෂිවරුන්ගෙන් පලාවිත් ඉස්ලාමය වැළඳගෙන සිටියේය. මක්කාවේ සිට ඔහුව රැගෙන යාමට පැමිණි පුද්ගලයන්ට නබි තුමා ඔහුව හාර කළේ ගිවිසුම ආරක්ෂා කළ යුතු නිසාය. මේ යන අතරමගදී ඔවුහු කැමට නතර වූහ. මෙහිදී බසිර් ඉන් එක් අයෙකුව ඖතනය කළ අතර අනෙකා මදිනාවට පැනගොස් නබි තුමාට සිදු වු සිදුවිම කිවේය. බසිර් ද මදිනාවට ආ විට "ඔබ යුද්ධයක් ඇති කිරීමට ද යන්නේ" යැයි නබ් තුමා ඇසිය. තමන්ව නැවත වරක් කුරෛෂිවරුන් වෙත හාරදීමට යන බව දැනගත් බසිර් ඉස්ලාමය වැළඳගත් තවත් කුරෛෂිවරු පස්දෙනෙකු සමඟ ජුහෙනා බලා පිටත්ව ගියේය. පසුව මේ පුදේශයම ඉස්ලාමය වැළඳ ගත් කුරෛෂිවරු එන්නට පටන් ගත්හ. එය තුන්දහසකට අධික විය.

කිසිදු ගැටුමකින් තොරව මේ ගිවිසුම හරහා වසර දෙකක කාලය තුළ කුරෛෂිවරු විශාල පුමාණයක් ඉස්ලාමය වැළඳ,ගත්හ.

රාජෳය තුළ රැකවරණය ලබාදීම

මුස්ලිම්වරුන් 15 දෙනෙකු සාතනය කළ යුදෙවිවන් පිරිසක් උමං මාර්ග තුළ තැනූ කුඩාරම් වල සැඟවි සිටියහ. ඔවුන් අත සුළු පුමාණයේ ධනයක් හා ආහාර තිබුණි. මෙහිදි එක් යුදෙවිවෙක් නබ් තුමාගෙන්, "මට හා මගේ පවුලේ අයට රැකවරණය ලබාදිය හැකි දැයි" විමසිය. "ඔවි, ඔබ ආරක්ෂිතයි" යැයි නබ් තුමා පැවසිය. නමුත් අපව වටලැමෙන් වළකින්න යැයි ඉල්ලු ඉල්ලිම නබ් තුමා අහක දෑමිය. දැඩි වටලැම් නිසා පහරදීමක් හෝ කළ නොහැකි තත්ත්වයක සිටි යුදෙවිවන් යටත්විමට කැමැත්ත පළ කළ විට කෛබර් භුමියෙන් ඔවුන්ද ඔවුන්ගේ සම්පත් ද රැගෙන ඉවත්ව යා යුතු බවට නබ් තුමා අණ කළේය.

ඉස්ලාමය වැළඳගත් යුදෙව්වන්

අස්වැන්න නෙළාගත් පසු ඉවත්වි යන්නම් යැයි යුදෙවිවන් ඉල්ලු ඉල්ලිමට නබ් තුමා ඉඩ දුන්නේය. ඔවුන් කළ තවත් ඉල්ලිමක් නම් එම භුමියේම සිටිමට ඉඩ දෙන ලෙසයි. නබ්තුමා කිවූ දෙයක් නම් නබ් තුමා කැමැති තාක් සිටිය හැකි බවත් ඔහු ඉවත්වන්නට කියන්නේ නම් ඉවත්විය යුතු බවත්ය. නබ් තුමා අස්වැන්න නෙළන කාලය ළං වූ විට අබ්දුල්ලාත් ඉබිනු රවාව එති යැවිය. අස්වැන්න ලබාගෙන ඊට සරිලන වටිනාකමකින් භාගයක් හෝ අස්වැන්න ලබාදෙන ලෙස අබ්දුල්ලා පැවසීය. මෙම නිති ගරුක බව ගැන පැතැදුණු යුදෙවිවෝ ඉස්ලාමය වැළඳ ගත්ත.

සමාව දීම

සෙනෙබ් නැමති යුදෙවි කාන්තාව වරක් නබ් තුමාට බැටළු මස් උයා ගෙනවිත් දුන්නාය. නබ් තුමා හා බිස්ර් ඉබිනු බාරා මස් අනුභව කිරීමට පටන්ගත් විට එකවර නබ් තුමා "මස් කැම නවත්වන්න! මෙහි විෂ තවරා ඇති බව මට මේ මාංශ කියන්නේ" යැයි පැවසීය. එම කාන්තාව දෙසට හැරුණූ නබ් තුමා "ඔබ මේ දේ මාගේ ජනයාට කළා නම් මම සමාව නොදෙමි" යැයි කිය. ඇත්තටම ඔහු දෙවියන්ගේ දූතයෙක් බව මම තේරුම් ගතිම්. ඔහු රජෙකු වූවා නම් මා එතැනම මරා දමනු ඇතැයි ඇය පවසා ඉස්ලාමය වැළඳගත්තාය.

සුදු කොඩිය රැගෙන යාම

නබ් තුමා සිරියාවේ පාලකයා වූ බුස්රා රජුට ඉස්ලාමය වැළඳගන්නා ලෙසට ආරාධනා කළේය. මෙම පණිවිඩය රැගෙන පැමිණි පුද්ගලයාව රජුගේ ආරක්ෂක නිලධාරියා විසින් ෂාතනය කරන ලදී. මෙම ෂාතනය නබ් තුමාට ශෝකය ගෙන දුන්නේය. නබ් තුමා තම පිරිස කැඳවා ලුභර් සලාතයෙන් පසු දේශනාවක් පැවැත්විය. දෙවියන්ගේ නාමයෙන් සටන් කරන ලෙසත් දෙවියන් අවිශ්වාස කරන්නන් සමඟ සටන් කරන ලෙසත් දරුවන්, කාන්තාවන්, වයසක අය මරා නොදමන ලෙසත්, ගස් වලට හානි නොකරන ලෙසත් ඉල්ලා සිටියේය.

සුදු කොඩියක් ජෆාර් ඉබිනු අබූ තාලිබ් අතට දී "ඔබට සතුරා මුණ ගැසුණු විට කරුණු තුනක් සඳහා ඔහුට ආරාධනා කරන්න, ඉස්ලාමය පිළිගන්නේ නමි ඔවුන්ව අත්හරින්න. ඔවූනට නිදහසේ සිටිමට ඉඩ ලබා දෙන ලෙස ඉල්ලා සිටින්න. එමෙන්ම ඔවුන්ගේ යුතුකම් භා වගකිමි ආරක්ෂා කරන ලෙස ඉල්ලා සිටින්න" යැයි පැවසිය. ඔවුන් සටන් කිරීමට අකමැති නම් ජිස්යා බද්ද (මුස්ලිම්වරුන් යටතේ සිටින විට ගෙවන බද්ද) ගෙවන ලෙස කියන්න. එසේත් නොකරන්නේ නම් යුද්ධ කරන්න යැයි නබි තුමා පැවසිය.

දෝතීන්ට සමාව දීම

මක්කාවට යාම සඳහා සූදානම් වන ලෙස තම ජනයාට නබි තුමා දැනුම් දූන්නේය. මක්කාවට පැමිණෙන විට මක්කා ජනතාවට දැන්වීම සඳහා හතිබ් ඉබ්නු බල්තාහ්ට ඩිනාර් දහයක මුදලක් සාරා අතටදී එම ලියුම දූන්නේය. සාරා අබුඅමීර් ඉබ්නු සාෆි ඉබ්නු හිෂාම්ගේ සේවිකාව වූවාය. නබි තුමා ඇය මුණ ගැසුණු විට ඔබ මුස්ලිම් දැයි වීමසිය. ඇය "නැතැයි" කිවාය. "ඔබ මේ රටට පැමිණි අයෙක්දැයි" ඇසු විට ඇය "නැත" කිවාය. "ඔබ කුමටද ආවේ" යැයි ඇසු විට "ඔබ මාගේ පවුල වන්න ඔබ මගේ අනුශාසකයාවන්න, මට වස්තු මෙන්ම රැකවරණය ලබා දෙන්න" යැයි ඉල්ලා සිටියාය.

ඇයට වස්තු හා යම් මුදලක් නබ් තුමා ලබා දුන්නේය. මක්කාවට නබ් තුමා පැමිණෙන බව කිම සඳහා හතිබ් සාරාට ලියුම දී පිටත් කර හැටියේය. මේ සිදුවිම ජිබ්ටිල් නැමැති දේවදුතයා නබ් තුමාට කීවේය. ඉමාම් අලි කැඳවා නබ් තුමා "අපගේම අයෙක් අප මක්කාවට පැමිණෙන බව දන්වා කාන්තාවක් පිටත්කර යවා තිබෙනවා" යැයි දැනුවත් කළේය.

ඉමාමි අලි ඇතුළු පිරිස ඇය අත්අඩංගුවට ගත්ත. නමුත් ඇය ළඟ ලියුමක් නොතිබූණි. නමුත් ඉමාමි අලි ඵය විශ්වාස නොකළේ නබ් තුමා ඇය ලියුමක් රැගෙන යනවා යැයි කියා තිබීම නිසාය. ඇය වෙිලය තුළ සහවා තිබූ ලියුම අනෙක් පසට හැරි ඉවතට ගෙන ඉමාමි අලිට දුන්නාය.

පසුව හතිබිට දඬුවමක් ලෙස එම ලියුම ඔහු විසින්ම ජනයා ඉදිරියේ කියවන ලෙස අණ කරන ලදි. මම ඉස්ලාමයට දෝහිකම් නොකළෙම්. යැයි එම ලියුම කියවූ පසු හතිබ් නබ් තුමාට කිවේය. ලියුම ලිවීමට හේතුව කුමක් දැයි නබ් තුමා ඔහුගෙන් ඇයිය. "නබ් තුමනි, මගේ පවුලේ අය සිටිනේනේ මක්කාවේ, නමුත් ඔවුන්ට රැකවරණයක් ලබාදෙන්න ගෝතුයක් නැහැ. මටත් යම් බලයක් තිබේ යැයි පෙන්වීමටයි මෙය කළේ" යැයි පැවසිය. නබ් තුමා ඔහුට සමාව දී අනිත් අයටද මොහුට කාරුණිකවන ලෙස අණ කළේය.

මක්කාවට ඇතුළුවීමට මත්තෙන් (පෙර)

අල් අබ්බාස් මෙසේ පවසයි. සෑම විටකම ගෝබුක කණ්ඩායමක් අප පසුකර යන විට "ඒ කවූද,යි" අබූ සූෆියාන් මගෙන් අසයි. මම එවිට "සලිමි" යැයි කියමි. තව පිරිසක් යන විටද එයම අසයි. එවිට මම "මූසෙනා" යැයි කියමි. තව පිරිසක් යන විට නැවත අසයි. එවිට මම එය නබ් තුමා, මූහාපිරින්වරු හා අන්සාරීවරු යැයි පවසමි. "එම පිරිස ඉක්මවීමට බලය තිබෙන්නේ කාටද,යි" ඔහූ මගෙන් විමසා ඔබේ පදාතියා රාජධානියක් හදන්නේ ද,යි නැවත අසයි. එවිට මම ඔහු රජෙකු නොව දුතයෙකු යැයි පවසමි. මෙසේ සිටින විට සාද් ඉබ්නු ඉබාද් අබූසුෆියාන් පසු කරමින් යනවිට "අද දරුණු පරාජයක් අත්කර දෙන්නෙමු" යැයි පැවසිය. ඒ පිළිබඳව අබූ සුෆියාන් නබ් තුමාට පැමිණිලි කළේය. කාරුණික විය යුතු බව පවසා සාද්ගෙන් එම ධජය ගෙන ඉමාමි අලිට එය ලබාදුන්නේය. ඉමාමි අලිට එය රැගෙන "අද දයාවේ දවසයි, කාන්තාවන්ගේ රැකවරණයේ දිනයයි" යනුවෙන්

අබූ සුෆියාන් කුරෛෂිවරුන්ට උස් හඬින් මුහම්මද් පැමිණෙනවා! ඔබට රැකවරණය අවශ්‍ය නම් අබූ සුෆියාන්ගේ නිවස වෙත එන්න. එසේ නැතිනම් කංඛාව වටා සිටින්න යැයි" කිවේය. ජනතාව උපහාසයෙන් "ඔබේ නිවස අපට ආනාරක්ෂිතයි" යැයි පවසා තම නිවෙස් වලින් ඉවත් වූහ. මුහම්මද් නබ් (සල්) තුමා මක්කාවට ඇතුළු විය.

ඉස්ලාමීය ජයගුතණය

අල්ලාහ්ගේ අණපරිදි මුහම්මද් නබ් (සල්) තුමා මක්කා නගරයට පිවිසියේය. ඔහුගේ සුළු පියා වූ අබූතාලිබ් විසින් ලබාදුන් කුඩාරමක නවාතැන් ගත්තේය. නබ් (සල්) තුමා මක්කා නගරයේ කිසිවෙකුගේ නිවසේ නවාතැන් ගැනීම පුතික්ෂේප කළේය.

නබ් (සල්) තුමා මක්කාවට ඇතුළුවන්නා වූ සියළුම මාර්ගයන් වසා දමන ලෙස තම සහබාවරුන්ට පැවසීය. එය ඔහුගේ සතුරන්ට එල්ල කළ මරු පහරක් විය. එහිදී නබ් (සල්) තුමා පැවසූ දෙයක් නම් අවිගත් සතුරන් ඔවුන්ට පහර දුනහොත් පමණක් පහර දෙන ලෙසය.

මුහම්මද් නබ් (සල්) තුමා තම සභාබ් කෙනෙකු වූ අබූ රුවෙෙහා අල් මන්තාම් අතට ධජයක් ලබා දුන්නේය. එම ධජය රුගෙන එම ධජයේ සෙවණට එනන්න්ගේ ජිවිත හා දේපළ ආරක්ෂා වෙන බව පුකාශ කරන ලෙස දැනුම් දුන්නේය. මෙහි අරමුණ වූයේ ලේ හැලිමකින් තොරව බලය තහවූරු කිරීමයි. මක්කා වැසියෝද ඒ ආකාරයට කටයුතු කළහ.

මක්කාවට ඇතුළු වූ මුහම්මද් නබ් (සල්) තුමා ශුද්ධ වූ නිවස වූ කෘබාවට පැමිණ එය පැදකුණු කළේය. මේ අවස්ථාවේදී කෘඛාවේ හාරකරු ලෙස කටයුතු කළේ උස්මාන් ඉබිනු තල්හාය. ඔහු එහි යතුරු හාරදීම පුතික්ෂේප කළ විට ඉමාම් අලි තුමාගේ මැදිහත්විමෙන් යතුර ලබාගෙන කෘඛාව විවෘත කළේය. ඉන්පසු එහි ඇතුළු වූ නබ් (සල්) තුමා කෘඛාවේ බිත්තියේ ඇඳ තිබූ රුපයන් දෙකක් දුටුවේය. ඒවා මකා දමන ලෙස තම සහභාවරුන්ට පැවසුවේය. සහබාවරු තෙත රෙදි කැබැල්ලකින් එය පිස දැමූහ. පසුව රකාත් දෙකක සලාතයක් ඉටු කළේය.

පසුව නබි (සල්) තුමා කඃබාවේ දොරටුව අසලට පැමිණෙන විට කුරෛෂිවරු බයෙන් තැති ගත්හ. ඒ තමන්ට කුමක් සිදුවන්නට යන්නේද,යි නොදත්කමය. මානුෂිකත්වයෙන් අගතැන්පත් මුහම්මද් නබි (සල්) තුමා ඔවුන්ගෙ බිය පහකර මෙසේ දේශනා කළේය. "අල්ලාහුතආලා අසම සමය, ශේෂ්ඨය... ඔහු තම ගැත්තාට දුන් පොරොන්දුව ඉටු කළේය. එනම් ගැටුමකින් තොරව මක්කාව අත්පත් කරගැනීමය. සෑම යත කියාවක්ම, සෑම ධනයක්ම, ලේ ගැලීම්... අයහපත් කියා... පුතික්ෂේපකිරීම් ආදී සෑම දෙයක්ම මගේ දෙපතුල ළඟ ඇත. අල්ලාභ්ගේ ශුද්ධ භූමීය, ශුද්ධ වූ වන්දනිය ස්ථානය එහි නියම උරුමක්කරුවන්ට... හාරකරුවන්ට.... හිමි වී ඇත. එක් දිනක් තුළ මක්කාව ජය ලැබූවෙක්ම් මම.... දැන් මෙතැන් සිට මක්කාවේ පූජනීයත්වය ඇරගෙනු ඇත. ගස් කැපීම හා සතුන් දඩයම් කිරීම නවතිනු ඇත....."

"ජනයිනි ! ඔබ සියළු දෙනාම ආදම් තා ඔහුගේ පෙළපතෙන් පැවත එන්නන්ය... ඔබලා ජාතිලියාවරුන්ගෙන් පැවත එන්නන් යැයි පුරසාරම් දොඩා පලක් නැත... එවා සියල්ල දැන් පුතික්ෂේපිතය...."

"ජනයිනි ! අපි ඔබව පිරිමි හා ගැහැණුන් ලෙසද, ගුෝත ලෙසද නිර්මාණය කළෙමු..." 01

"එඩාත් යටහත් පහත් ගැන්නා වන්නේ දෙවියන්ට බිය ඇත්තා පමණි, අරාබි කථා කරන්නා ඔහුගේ පරම්පරාවෙන් පැවතෙන්නෙකු නොවේ...."

"කුලරෙෂි වැසියනි! ඔබ සිතන්නේ කුමක්ද? එය මා හට පවසන්න...."

එචිට කුරෙරම්වරු ඔබ අපට යත දෑ පැවසුවේය... "ඔබ අපගේ ශේෂඨ සහෝදරයෙකු වන්නේය... ඔබ අපව පරාජය කළේය..." යනුවෙන් පැවසූත.

මගේ සහෝදර යුසුෆ් නබ් තුමා පැවසූ දෑ ඔබට පවසමි.

"අද ඔබට එරෙහිව කිසිදු පැමිණිල්ලක් ඇත. අල්ලාත් ඔබලාට සමාව දෙත්වා. ඔහු ශේෂ්ඨයාමය." 02

මෙම කුර්ආන් වැකිය පවසා "**ඔබලා සියල්ලන්ම නිදහස්, දැන් පිටව** යන්න යනුවෙන්" පැවසිය.03

01 අල් කුර්ආන් (49):13

02 සූරා යුසුෆ් (12) : 92

03 අල් කුර්ආන් (4) : 58

මේ සිදුවිම ඉස්ලාමය නොවැළඳගත් කාෆිර්වරුන්ට මහත් වදයක් විය.

කඃඖවේ භාරකාරත්වය

නබ් (සල්) තුමා මස්ජිදයේ වාඩි වී සිටින විට ඉමාම් අලි තුමා කඃබාවේ යතුර රැගෙන පැමිණියේය. එවිට අබ්බාස් නැඟි සිට තමන්ට එහි භාරකාරත්වය ලබාදෙන ලෙස ඉල්ලු විට පහත සඳහන් කුර්ආන් වැකිය පහළ විය.

"දෙවියන් එහි නියම හිමකරුවන්ටම ඔවුන්ට අදාළ දේ හිමි විය යුතු බව අණ කළේය..."

ඒ අනුව නබි (සල්) තුමා තම සහාබි වූ ඉමාමි රලිට කඃබාවේ යතුර උස්මාන් ඉබිනු තල්හාටම නැවත භාරදෙන ලෙස පැවසිය. මේ නැවත හාරදීම තල්හා බලාපොරොත්තු නොවූ සිදුවිමක් විය. "අල්! ඔබ මාගෙන් බලහත්කාරයෙන් යතුර ලබාගත්තේය. දැන් කාරුණිකව මා වෙත විය භාර දෙන්නේය" යනුවෙන් කි විට, "බව්, දෙව්යන් වහන්සේ නබි (සල්) තුමාට නියම හිමිකරුවන්ටම බවුන්ට අදාළ දේ හිම්විය යුතු බව අණ කරේය." යනුවෙන් ඉමාමි (අල්) පුකාශ කළේය.

මෙය ඇයු තල්හා ඉස්ලාමය වැළඳගත් අතර ඔහුටම කඃබාවේ හාරකාරත්වය හිමිවිය. "ජාහිලියා සමයේ සඳුදා හා බුහස්පතින්දා දිනවල අපි කඃබතුල්ලාව විවරකර තබන්නෙමු." දිනක් මූහම්දේ නබ් (සල්) තුමා පිරිසත් සමඟ කඃබතුල්ලාවට පැමිණියේය. මෙය එතුමා මදිනාවට යැමට පෙර සිදු වූ සිදුවිමකි. එවිට මම කඃබතුල්ලාවේ දොරවසා එතුමාට බාධා කළෙමි. එවිට නබ් (සල්) තුමා ඉතා කාරුණිකව "උස්මාන්! දිනක් මේ යතුර මා අත තිබෙනු ඇත. ඔබ එය මගේ අතින් ගනු ඇතැයි" පැවසිය. "එවන් දිනයක් වේ නම් එය කුරෙමුවරුන් විනාශ වී ගිය දිනයක් වනු ඇතැයි" මම පැවසුවෙමි. එවිට එතුමා "නැත, ඔවුන් විනාශ නොවනු ඇත, ඔවුන් මට ගෞරව කරනු ඇතැයි" පැවසිය.

ඔහු නැවත කඃබාව කරා පැමිණීමෙන් ඔහු පැවසු දෙය සතුපවන්නට යන්නේ යැයි මට සිතුණි. "උස්මාන්! මා ඔබට පැවසු දෙය මතකද,යි" ඇසු විට "සත්තකින්ම, ඔබ අල්ලාහ්ගේ දූතයා ලෙස පිළිගනිම්" යැයි මම පැවසුවෙමි.

පරම සතුරන්ට සමාව දීම..

මක්කා වැසියන් ඉස්ලාමය වැළඳගත් විට නබ් (සල්) තුමා අල්ලාත් හා රසුල්වරයාට යටත් වී ඒ අනුව ජිවත්විය යුතු බවට (ඛයියත්) පොරොන්දු කරවා ගත්තේය. නමුත් ඉස්ලාමයට හා එතුමාට විරුද්ධව කටයුතු කළ පිරිසක් ද වුහ. හබ්බාර් ඉබ්නු අල් අස්වද් හා ඉක්රිමා ඉබිනු අබූජහල් එවැන්න්න්ය. මොවුහු බහුදේවවාදීහු වූහ. නබි (සල්) තුමා ඛයියත් ගන්නා විස්තරය ද,නගත් ඔවුනු පළා ගියහ. මොවුන් රැකවරණය ලබා ගැනීම සඳහා ඉමාමි අලිගේ සොයුරිය වූ උම්මූ තනිගේ නිවසට ගියත. ඇය ඔවුන්ට රැකවරණය දුන්නාය. මෙය ද,නගත් ඉමාමි අලි මුහුණ ආවරණය කරගත් යකඩ හිස්වැස්මක් දමාගෙන එම නිවස අසලට පැමිණ "ඔබ ආරක්ෂා කරන්නන්ව එළියට දමන්න" යැයි කැගැසිය. එවිට උම්මු හනි නිවසින් එළියට පැමිණියාය. ඇය මොහු ඉමාමි අලි බව නොද ුන මම නබ් (සල්) තුමාගේ දියණියක් වන්නෙමි; ඉමාමි අලිගේ සොයුරියත් වන්නෙමි යැයි පැවසුවාය. "ඔවුන්ව නිවසින් එළියට ද,මන්න" යැයි ඉමාම් අලි නැවත පැවසිය. මම නබි (සල්) තුමාට පැමිණිලි කරමි" යැයි ඇය පැවසුවාය. එවිට ඉමාමි අලි තිස්වැස්ම අයින් කළේය. එවිට ඇය "මම ඔබ ගැන නබ් (සල්) තුමාට පැමිණිලි කරමි යැයි පැවසු විට "සත්තකින්ම, ඔහු ඉහළ තැනිතලාවෙි සිටිනවා, ඔබ ගොස් පැමිණිලි කරන්න" යැයි පැවසීය.

ඇය නබ් (සල්) තුමා වෙත පැමිණ සිදු වු සිදුවීම පැවසුවාය.

"උම්මු හනි අපි ඔබට සාදරයෙන් පිළිගන්නෙමු! ඔබ ඔවුන්ට කෙසේ රැකවරණය ලබා දුන්නේ ද ඒ හා සමාන වු රැකවරණයක් අපි ලබාදෙන්නෙමු" යැයි පැවසීය. මේ සිදුවීමෙන් පසු හබ්බාර් ඉස්ලාමය වැළඳ ගත්තේය. පසුව ඉබිනු අබි සාරා, උස්මාන් වැන්නන් ඉස්ලාමය වැළඳගත් අතර කුමයෙන් සැඟවි සිටි පිරිස් එළියට පැමිණ ඉස්ලාමය වැළඳගත් අතර නබ් (සල්) තුමා ඔවුනට සමාව දුන්නේය.

උමෛර් ඉබිනු වහාබි අල් ජුමාහි ඉස්ලාමය වැළඳගත් අතර ඔහුට නබි (සල්) තුමාගේ හිස්වැස්ම ද (තලප්පාව) හිමි වි තිබුණි. මොහුව සෆ්වාන් නැමැත්තා අල්ලාගත් විට,

"සෆ්වාන් මතක තබාගන්න! දෙවියන් ඔබට දඬුවම් දෙනු ඇත. මට නබි (සල්) තුමාගේ රැකවරණය හිමි විය" යනුවෙන් පැවසූවිට සෆ්වාන් "නුඹෙන් මට වැඩක් නැත, ඔය කතා වලින් මට වැඩක් නැත" යැයි පැවසීය. ඔහුව සනසනු අටියෙන් උමෛර් "සෆ්වාන්! ඔබගේ ගෞරවය ඔහුගේ ගෞරවයයි! ඔබගේ ධනය ඔහුගේ ධනයයි! යනුවෙන් පැවසූ විට සෆ්වාන් "මම ඔහුට බියවෙමි" යැයි කිය. "ඔබ සිතන ආකාරයට වඩා ඔහු උතුම් හා ගෞරවණිය අයෙකු වන්නේය" යනුවෙන් පවසා මුහම්දේ නබි (සල්) තුමා උමෛර්ට පිටිනැමූ තලප්පාව පෙන්වීය. මුහම්දේ නබි (සල්) තුමා ගැන පැහැදුණූ සෆ්වාන් නබි (සල්) තුමා වෙත පැමිණ උමෛර් පැවසූ දැකි විට නබි (සල්) තුමා ඒවා සතන යැයි පැවසීය. එවිට සෆ්වාන් තමන්ට ධර්මය පිළිගැනීමට මාස දෙකක කාලයක් ඉල්ලු විට එයට නබි (සල්) තුමා "ඔබට මාස හතරක කාලයක් තිබේ" යැයි පැවසීය.

කාතකයන්ට සමාව දීම

මුනම්මද් නබ් (සල්) තුමා කඃබාව අසළ ඇවිදින විට වතුමාව හාතනය කිරීම සඳහා ෆඩල්ලාන් ඉබිනු උමෛර් ඉබිනු අල් මූලාවි සුදානම්ව නබ් (සල්) තුමා අසළට පැමිණියේය. වවිට නබ් (සල්) තුමා "ෆඩල්ලාත්" යැයි ඇමතිය. ඔබ කුමක් ගැන කල්පනා කරන්නේ දැයි ඇයිය. වවිට ඔහු මම "දෙවියන් ගැන සිතම්" යැයි පැවසීය. වවිට සිනාසුණු නබ් (සල්) තුමා "දෙවියන්ගෙන් සමාව ඉල්ලන්න" යැයි පවසා ෆඩල්ලාත්ගේ පපුව මත අත තැබිය. ඔහුගේ සිත සන්සුන් විය. මෙය අත්විඳි ෆඩල්ලාහ් පැවසූ දෙය නම් සතප වශයෙන්ම නබි (සල්) තුමා දෙවියන්ගේ නිර්මාණයක් බවයි.

නබි (සල්) තුමාගේ යහගුණාංග හා ජනයාට සැලකු ආකාරය අනුව ජනයා ඉස්ලාමය වැළඳගත්හ.

මුතම්මද් නබ් (සල්) තුමාගේ ඉගැන්වීම අත්තැරීම

මක්කා ජයගුහණයෙන් පසු නබි (සල්) තුමා ඉස්ලාමි ආගම පුචාරය කිරීම සඳහා තම සහබාවරුන් පිටත් කර හැරියේය. එහිදි කලිද් ඉබිනු අල් - වලිද් ජූදෛමා ගෝතිකයන් වෙත පැමිණියේය. ඔහු හා ඔහුගේ සහායකයාට ජූදෛමාවරු අල් - ගුමෛක හිදි පහරදිමට සැරසි "චිලීද්, අපි මුස්ලිම්චරුන් චෙන්නෙමු, අපි දෙවියන්ට හෝ නබි (සල්) තුමාට වීරුද්ධ නොවන්නෙමු. නමුත් අප ජාතිලියා යුගයේදී කළ වැරදි වලට දඬුවම් දෙන්නට එන්නේ යැයි සිතුවෙමු යැයි පැවසූහ. නමුත් කාලිද් සමහර පිරිස සාතනය කළ අතර සමහර පිරිස අත්අඩංගුවට ගත්තේය." 04

සිදුවු වරද නිවැරදි කිරීම

කාලිද් අතින් සිදු වූ වරද නබි (සල්) තුමාට දැන ගන්නට ලැබුණි. ඉන් කම්පාවට පත් වූ නබි (සල්) තුමා, "දෙවියනි, කාලිද් අතින් සිදු වූ වරද නිවැරදි කිරීමට ඉඩ ලබාදෙන්න, මොහු තෙවරක්ම මේ වරද සිදු කළේ යැයි" පවසා සිදු වූ වරද නිවැරදි කිරීම සඳහා ඉමාම් අලිට රන් ටිකක් ලබා දී පිටත් කර හැරියේය. නබි (සල්) තුමා පැවරු කාර්යය ඉෂ්ට කළ ඉමාම් අලි නැවත නබි (සල්) තුමා වෙත පැමිණ එහි දී සිදු වූ දෑ කිවේය.

"නබි (සල්) තුමනි! සැම ලේ බිදුවකටම වන්දි ගෙවිවෙමි. සැම දේපළ හානියකටම වන්දි ගෙවිවෙමි. ඔවුන්ගේ අවශපතා ඉටුකර දුන්නෙමි. නබි (සල්) තුමනි ඔවුහු ඔබට ස්තුති කළහ" යැයි පැවසීය.

⁰⁴ ආලම් අල් - වරා පිටු අංක 112

වවිට නබ් (සල්) තුමා "ඔවුහු මට ස්තුති කළහ. දෙවියන් ඔබට ස්තුති කළේය" යැයි පැවසිය. එමෙන්ම, "අල්! මට පසු නැවත රසුල්වරයෙක් පැමිණෙන්නෙ නැත. මාගේ ජනතාවට නිවැරදි මඟපෙන්විය හැක්කේ ඔබට පමණයි. ඔබට ආදරය නොකරන්නේ ඔබේ මාර්ගයේ නොයන්නන්ට අවසාන දිනයේදී තීරණය ලැබෙනු ඇතැයි පැවසීය. 05

4

"අරමුණෙති උදාරාත්වය, සරල අර්ථය, විස්මිත පුතිඵල අත් කර දුන් නූතන උදාර පුරුෂයා මුතම්මද් පමණකි."

> නිස්යොරිඩ්ලා තුර්කි පැරිස් 1854, වෙළුම || පිටුව 276

මුහම්මද් නබ් (සල්) තුමාගේ සමාජ පුතිපත්තීන්

මූහම්මද් නබ් (සල්) තුමා මදිනා නගරයට යෑමද විවිධ ගුෝතික කණ්ඩායම් හමුවටද, ජනතාව සමඟ කථා කිරීමටද, යහමග පෙන්වාදීමටද, ආගමික වතාවත් කිරීමට පෙළඹවීමටද, රෝගින් මුණ ගැසීමටද, අවමංගලපයට සහභාගිවීමද, සහය අවශප අය සඳහා සහය ලබාදීම ආදී කටයුතු වල නිරන්තරව යෙදුණේය.

නබ් (සල්) තුමා කාන්තාවන්ට ආගමික වතාවත් කිරීම සඳහා උමිමූ වරාකා නැමති කාන්තාවගේ නිවස සූදානම් කර දුන් අතර ඇය ඵ් සඳහා නායකත්වය ගෙන කටයුතු කළාය. නබ් (සල්) තුමා මදිනා නගරයේ මූස්ලිම් දේවස්ථාන 50 ක් පමණ නිර්මාණය කළේය. එමෙන්ම අරාබිකරයේ සංචාරක ජිවිතයක් ගත කරමින් සිටි ජනයාට මදිනාවේ නවාතැන් ලබා දුන්නේය. ඔවුහුද ඉස්ලාමය වැළඳ ගත්හ. අන්සාරීවරු (මදිනා වැසියන්) ඔවුන්ව සාදරයෙන් පිළිගත්හ.

මදිනාවේ ජන ඝනත්වය කුමයෙන් වැඩි විය. ඔවුහු තැනිතලා බිම්වල වගා කිරීමට පටන් ගත්හ. ඒ සඳහා බදු ගෙවීමට අවශෘ වූයේ නැත. ඉතිහාසඥයන්ට අනුව කන්දක් සටනින් පසු මුස්ලිම්වරුන්ගේ ජනගහනය දෙගුණ වුයේ මේ අවධියේ බව පැවසේ.

නබි (සල්) තුමා මූහාපිරින්වරුන්ට හා අන්සාරීවරුන්ට තමන්ට අයත් බල පුදේශවල සාමය පවත්වා ගෙනයාමට කටයුතු සංවිධානය කළේය. එමෙන්ම නිවාස නොමැති ජනයා සඳහා මුස්ලිම් දේවස්ථාන වල නවාතැන් දුන්නේය. විවාහවීමේදී හා ජිව්කාව පවත්වාගෙන යාම සඳහා ජනයාට උපකාර කළේය. මදීනාවේ පැවති මෙම යහපාලන සමාජ කුමය අරාබි මහද්වීපයේ වෙන කිසිම නගරයක හෝ ලෝකයේ වෙනත් කොතැනක හෝ නොපැවතුණි. සිසර් වැන්නන්ගේ පාලනයේදී පාලකයා හා ජනයා අතර දුරස්ථබව වැඩි විය. අධික බදු බර, දැඩි දඬුවම්, පාලකයා සතුව පැවති අධික වස්තු සම්හාරය, දුප්පත්කම, වැඩවසම් කුමය, නොපිළිගැනීම් ආදීය පැවතුණි.

නමුත් මදිනාවේ පැවති පාලනකුමය ලෝකයටම ආදර්ශමත් විය. ඉතිහාසඥයින්ගේ වාර්තා අනුව නබ් (සල්) තුමාගේ කාලයේ මදිනා නගරයේ වැරදි කියාවන් සිදුවූයේ ඉතා කලාතුරකින් බව පැවසේය. නායකත්වය ආදර්ශමත් වූ නිසා ජනයාව බලහත්කාරයෙන් පාලනය කිරීමක් හෝ දැඩි නිති පැනවීමක් අවශු නොවීය. **සකාත් 0**6 හා **පිස්යා 07** වැනි බදු දෑ සමාජ උන්නතිය සඳහා යොදාගන්නා ලදි. අරාජිකත්වය සම්බන්ධයෙන් හෝ සාමය බිඳ වැටීම සම්බන්ධ කිසිඳු පැමිණිල්ලක් මදිනාවෙන් වාර්තා නොවීය.

⁰⁶ සකාත් යනු තමන්ගේ වාර්ෂික ආදායමෙන් කොටසක් ලබාදීමයි.

⁰⁷ ජිස්යා යනු ඉස්ලාම රාජය තුළ සිටින ඉස්ලාමී නොවන අය ගෙවන බද

ආණ්ඩුකරණය

ඉස්ලාමිය පාලන කුමය සියළුදෙනාටම සමිපත් බෙදියන, ජාතින් අතර සහජිවනය, සංවර්ධනය තත්ත්වය ඇති කරන්නක් වේ. එම පාලන කුමය තුළ පාප කියාවන් එනම් සොරකම්, මිනිමැරුම්, ස්තුි දූෂණ, අනාවාරයන් වැනි දැ සිදු නොවේ. ඊට හේතුව ඔවුන් තුළ දෙවියන්ට ඇති බිය ගැති බවය. එමෙන්ම තමන් සතු දැ අන් අය හා බෙදා ගත්න. ඉමාම් අලි හා ඔහුගේ පවුලේ අයගේ ජිවිත මිට නිදසුන් සපයයි.

කිසිඳු පැකිලිමකින් තොරව ධනවත්හු දුප්පතුන්ට අවශ්‍ය ආහාර හා අනෙකුත් උපකාර ලබාදෙති. මෙසේ කිරීම නබි (සල්) තුමාගේ බලකිරීමක් මත සිදු වන්නක් නොව ආදර්ශය මත සිදුවන්නකි. අල් කුර්ආනය මෙසේ පවසයි.

"ජනයා සඳහා යැවූ විශිෂ්ටම ජාතිය ඔබ වන්නේය." 08

මෙවන් තත්ත්වයක් තුළ මෙම නව යුගය පිළිබඳව ජනතාව තුළ ඇති වූ පුසාදය ඉස්ලාමය වනප්ත වන්ට හේතු විය. එමෙන්ම නබ් (සල්) තුමා අනුගමනය කළ සමාජ - ආර්ථික පුතිපත්ති මේ සඳහා විශාල පිටුබලයක් විය. "කවුරුන් තෝ දුප්පත්කමින් මීය යන්නේ ද මම එ සඳහා වගකීම ගනිම්" යනුවෙන් නබ් (සල්) තුමා පැවසීමෙන් පාලන කාලය තුළ දුප්පත්කමක් තිබුණේ ද,යි ඔබට සිතිය හැකිද?

ආචාරධාරම්කභාවය

මුහම්මද් නබ් (සල්) තුමා තමන් විසින්ම අළුත්වැඩියා කළ පාවහන් පැළඳ, අණ්ඩ දැමු ඇඳුම් ඇඳ, තම ඔටුවාගෙන් කිරි අවශෘතාව සපුරාගත්, තම පවුලට ආදරය සැලකු උදාර පුරුෂයෙකි. වතුමා දුප්පතුන්ට ආදරය කළේය. ඔවුන් සමඟ සම අසුන් ගත්තේය. ලෙඩ දුක් බැලීමට ගියේය. රජෙකුසේ පාලකයෙකු ලෙස නොව සාමානෘ මිනිසෙකු මෙන් ජනයා අතර පෙනි සිටියේය.

08 අල් කුර් ආන් (3) : 110

එතුමාට කවුරුන් හෝ ආරාධනා කරයි නම් එම ආරාධනාව පිළිගෙන ඒ සඳහා සහභාගි වන්නේය. එම ලැබෙන ආභාරය කටුක වුවද එය සතුටින් පිළිගන්නේය. ඔහුගෙන් යමක් බලාපොරොත්තුවෙන් පැමිණෙන්නාව හිස් අතින් නොයවන්නේය.

නබ් (සල්) තුමාගේ සේවකයෙකු, "මම එතුමා ළඟ වසර දහයක් සේවය කර ඇත්තෙමි. ඔහු කිසි දිනෙක මාගේ කාර්යයන් කිරීමට අතපසු වුවද ඒ ගැන පුශ්න කළේ නැත." යනුවෙන් පවසයි. "යමෙකු එතුමාට යම් කාර්යයක් සඳහා කථා කළ විට ඔහු ලබාදෙන්නාවූ පිළිතුර නම් ඔබේ කාර්යය මම කරදෙන්නෙම්" යන්නයි.

ජුරෙයිර් ඉබිනු අබ්දුල්ලාහ් මෙසේ පවසයි. එනම් "මම ඉස්ලාමය වැළඳගත් විට නබ් (සල්) තුමා මා හට කිසිදු බාධකයක් නොද,මිමේය. ඔහු මා දුටු විට සිනාසුණේය, විහිළු කළේය, ඔහුගේ මිතුරන් සමඟ මිතුශිලිව කටයුතු කළේය, දරුවන් සුරතල් කළේය, තම සේවකයන්ට සැලකුවෙය" ඔහු ඇත්තෙන්ම උදාර පුද්ගලයෙකි.

තමන් විසින්ම තම ඔටුවා පැදගෙන ගිය අතර අධික ලෙස කුසගින්න මතුවේ නම් ගලක් ගෙන බඩේ ගැට ගසා ගත්තේය. ඔහුට මුණ ගැසෙන්නට සලාම් කිවේය. (සාමය හා ශාන්තිය උදාවේවා යන්නය.) සිකුරාදා දිනවලදී ජනයාට දේශනා සිදු කළ අතර අවශෘ අවස්ථා වලදී විශේෂ දේශනා සිදු කළද එය ජනයාට වදයක් බවට පත් නොකළේය. ඔහුව පුතිකෂේප කරමින් හිරිහැර කළ ජනයා වෙනුවෙන් නිවැරදි මඟ පෙන්වන ලෙස දෙවියන්ගෙන් පාර්ථනා කළේය. ඔවුන්ට සමාව දුන්නේය. සතුතුවශයෙන් ඔහු දයාවේ පුතිමූර්තියක් වන්නේය.

කාරුණිකබව

දිනක් නබි (සල්) තුමාව එක් ගෝතික වැසියෙකු ඔටුවාගේ පිටින් තදින් ඇද ද,මිය. එය කෙතරම්දයත් එම පුද්ගලයාගේ ඇඟිලි සලකුණු නබ් (සල්) තුමාගේ උරතිසේ සටහන් වී තිබුණි. නමුත් මූවින් නොබැන සිනාමූසු මුහුණින් නබ් (සල්) තුමා එය දරා ගත්තේය.

ඉවසීමේ ගුණය

සමහර පිරිස් එතුමාගේ මුහුණට කෙළ ගැසූහ, ඔටුවන්ගේ බොකු බඩවැල් ඔහු හිස මත දැමූහ, එතුමා ගමන් කරන මාර්ගවල කටු ඇතිරුත, ගල් වලින් පහර දුන්හ, ඔහුගේ බාප්පා හදාගත් දියණිය, හදාගත් මිණිබ්රියන්ව ඝාතනය කළහ. එතුමාව වංචාකරු, මායාකරු, පුරසාරම් දොඩන්නෙකු ලෙස හංවඩු ගැසුහ. "මා තරම් දුක් ගැහැට හා අවමානයට පාතු වූ තවත් නබ් කෙනෙකු නැතැයි" එතුමා වරක් පුකාශ කළේය.

මෙතුමා මක්කා ජයගුහණයෙන් පසු රැස්ව සිටි මක්කා වැසියන්ගෙන්, "මා ඔබට කුමක් කරන්නට යන්නේ දැයි ඔබ සිතන්නේද?" යනුවෙන් ඇසූ විට ඔවුහු "ඔබ මහා කාරුණිකයෙක්, උතුම් සහෝදරයෙක්, උතුම් පූතුයෙක් "යැයි පැවසුහ. එවිට නබ් (සල්) තුමා "යූසුෆ් නබ් තුමා පැවසු දේම මම ඔබට පවසන්නෙම්! ඔබලා නිදහස්, ඔබලා පිටව යන්න" යනුවෙන් පැවසිය. මෙහිදී වඩා කෲර කිුයාවන් සිදු කළ අබු සුෆියාන්ට හා ඔහුගේ බ්රිඳටද සමාව හිමිවිය.

සමාව දීම

නබ් (සල්) තුමාගේ හදාගත් දියණියක වූ සෛනබ්ගේ මරණයට හේතු වූ හබ්බාර් ඉබ්නු අස්වද්, නබ් (සල්) තුමා වැරදිකරුවන්ට පවා සමාව දෙන බව දැනගත්තේය. එතුමා ඉදිරියට පැමිණ තමා කළ වැරදි වලට සමාව ඉල්ලිය. බැගැපත් විය. අල්ලාහ්ගේ දූතයා ඔහුට සමාව දුන්නේය.

එමෙන්ම නබ් (සල්) තුමාගේ ඛාප්පා වූ හමිසාව ඝාතනය කළ හා මරණයට පත් වූ හමිසාගේ අක්මාව සපා කැ තින්ද්ට පවා නබ් (සල්) තුමා සමාව දුන්නේය. එමෙන්ම නබ් (සල්) තුමා ගැන උපහාසාත්මක කවි ලියු අබ්දුල්ලාහ් ඉබ්නු අල් - සූබරිටද සමාව දුන්නේය. ඔහු ඉස්ලාමය වැළඳ,ගත් පසු පහත සඳ,හන් කවිය ලිවිවේය.

අයදිම් කමා කළ වැරදිවලට... නොද,න මා ගියෙම් නොමඟ.... කළ මැන කමා මට හා මාපියන්ට.... කළ මැන කමා... කළ මැන කමා... පමා වූවෙම් මා... පමා වූවෙම්... වැටතේ මට .... වැටතේ මට... යහදර්ශණය ඔබේ.... ඒ මඟ එමි මා ද ඔබ හා ..... දුනයාණෙනි....

එමෙන්ම විෂ සහිත බැටළු මස් ලබාදුන් යුදෙවි කාන්තාවකටද නබි (සල්) තුමා සමාව දී පිටත්කර හැටියේය.

තහගශීලි බව

"අල්ලානුතආලා මට යහගුණ කියා දුන්නේය. මම ඒවා අලිට කියා දුනිම්. තහගශිලිත්වය හා කාරුණිකත්වය මට කියා දුන්නේය. අල්ලානුතආලා ලෝබකම (මසුරුකම) පිළිකුල් කළේය. මි පැණි මත විනාකිරි වැටීමෙන් එහි ගුණය වෙනස් වන්නාක් මෙන් යහගුණමත ඉහත කි ලෝබකම ආදි අයහපත් දැ එක් වූ විට සිදුවන්නේ ද ඉහත කි දැමය.

ඉමාම් අල් - සාදික් නබ් (සල්) පැවසූ බව මෙසේ කියයි. අල් -පිරානා පුදේශයේදී වරක් නබ් (සල්) තුමා යුද්ධයෙන් ඉතිරි වූ වස්තුන් බෙදමින් සිටියේය. තමන් සතුව තිබූ සියළුම දෑ බෙදා දුන්නද ඉන් තෘප්තිමත් නොවූ ඔවුනු එතුමාට කරදර කළහ.

ජාබිර් ඉබිනු අබිදුල්ලාහ් අල් - අන්සාරි නබි (සල්) තුමා ගැන මෙසේ පවයයි. "එතුමා කිසිවෙකු යමක් ඉල්ලු විට නැතයැයි කිසි දිනක කිවේ නැත. ඔබ ඉල්ලන දැ ඔහු ළඟ නොමැති නම් එම දැ ලැබුණු වහාම ලබාදෙන බව පවසන්නේය." තමන් වෙත උපකාර පතා එන පුද්ගලයා එම උපකාරය ලද විට මතු කරන සිනහවට එතුමා පිය කරන්නේය.

ඉමාමි ජාෆර් අල් සාදික් මෙසේ කිය. එනම් දිනක් කුඩා දරුවෙකු පැමිණ නබි (සල්) තුමාගෙන් යමක් දෙන ලෙස පැවසිය. එවිට එතුමා ඔබට කුමක් අවශන වන්නේ දැයි ඇසිය. "මට ඔබේ කමිසය ලබා දෙන්න" යැයි ඒ දරුවා කිය. එතුමා වහාම හැඳ සිටි කමිසය ගලවා දුන්නේය. 09

යුදෙව්වන් සමඟ

නබි (සල්) තුමා වරක් යුදෙවිවන්ගෙන් යම්කිසි මුදලක් ලබාගෙන තිබුණි. එය ඉල්ලා ඔහු පැමිණියේය. එවිට නබි (සල්) තුමා ළඟ එම මුදල් නොතිබුණේය. නබ් තුමා දහවල, සවස, රාතු, මධනම රාතු, පසුදින උදේ සලාත් ඉටු කළේය. "මම දෙවියන් පිළිගනිම්, ඔබ දූතයා බව පිළිගනිම්, මට ඔබේ මුදල් අවැසි නැත, මගේ ධනයෙන් හටි අඬක්, දෙවියන්ගේ මාර්ගයේ පරිතනග කරම්" යැයි පැවසිය.

පරෝපකාරය හා ආගන්තුක සත්කාරය

නබ් (සල්) තුමා තම සහබාවරුන් දින තුනකට වඩා නොද,ක්කේ නම් ඔවුන් ගැන විමසන්නේය. ඔවුන් නගරයෙන් පිට සිටින්නේ නම් ඔවුන් වෙනුවෙන් දුආ කරන්නේය. ඔවුන් නැවත පැමිණිවිට ඔවුන්ව ගොස් මුණ ගැසෙන්නේය. ඔවුන් අසනිපව සිටින්නේ නම් ඔවුන්ව ගොස් බැලිය. ඇවිදීමට අපහසු අය සිටි නම් ඵතුමාගේ ඔටුවා පිටෙි ඔවුන්ව රුගෙන යන්නේය.

දිනක් නබ් (සල්) තුමා තම සභාබාවරුන් සමඟ ගමනක් යමින් සිටියේය. ඔවුහු ආහාර ගැනීම සඳහා එක් තැනක නතර වුහ. එතුමාගේ සහබාවරුන් කැම පිසිමට, වතුර ගෙන ඒමට ආදි වශයෙන් විවිධ කාර්යයන් බෙදාගත් විට නබ් (සල්) තුමා දර ගෙන ඒමේ වගකීම භාරගත් විට ඊට සහබාවරු අකමැති වුහ. එවිට නබ් (සල්) තුමා "අල්ලාහුතආලා තම දූතයා විශේෂ සැලකිලි ලැබීම පිළිකුල්

⁰⁹ බිහාර් අල් - අන්වර්. වෙළුම 16, පරිච්පේදය 9 - 271. හදීස් 90

කරන්නේය." යනුවෙන් පැවසිය. තම ඔටුවා පවා අන් අයට සුදානම් කිරීමට ඉඩ නොදී තමන්ම සුදානම් කළේය.

වමෙන්ම යම් කෙනෙකු වතුමා සමඟ කතා කරන්නේ නම් වම පුද්ගලයා මුහුණ හරවන තුරු මුහුණ නොහරවන්නේය. කෙනෙකුට අතට අත දුන් විට වම පුද්ගලයා අත අත්හරිනතුරු වම අත අත් නොහරින්නේය. සියළු දෙනාම සමඟ සම අසුන්ගන්නේය. තම මිතුරන්ට ආදරයෙන් අමතන්නේය. සියල්ලන්ටම ගෞරව කළේය.

සල්මාන් අල් ෆාරීස් දිනක් නබි (සල්) තුමාගේ නිවසට පැමිණි විට තමන් හාන්සි වි සිටි පුළුන් කොට්ටය පිරිනැමුවේය. සියළුම මුස්ලිම්වරුන්ගේ තත්ත්වය මෙය බව පැවසිය.

නබ් (සල්) තුමා ආගමික වතාවත් කරමින් සිටින විට කිසිවෙකු උදවි බලාපොරොත්තුවෙන් පැමිණියේ නම් එම වතාවත් ඉක්මනින් සිදු කර එම පුද්ගලයාට උපකාර කරන්නේය. මදිනාවේ නබ් (සල්) තුමා සිටින විට ඔහුව උදැසනම මුණ ගැසීමට පැමිණෙන අය වතුර කළයක් අල්ලන්නේය. ඒවා කෙතරම් සිතල වුවද එය නොතකන්නේය. වරක් කුඩා දරුවෙකුට නම් තැබිම සඳහා නබ් (සල්) තුමා වෙත පිරිසක් පැමිණියන. නබ් (සල්) තුමා දරුවාව තම ඔඩොක්කුවේ (ඇකයේ) තබා කණට ළංකර අදාන් (බාංගු) කිවේය. එම දරුවා මුතුා කරන්නට පටන් ගත්තේය. එම දරුවාගේ දෙමාපියන් කලබල වී දරුවාව එසවීමට උත්සාහ කිරීමේදී නබ් (සල්) තුමා දරුවාගේ අවශනතාවය අවසන් වන තෙක් සිටින ලෙස පවා පසුව දරුවාව දී වතුමාම වතුමාගේ ඇඳුම් සෝදා ගත්තේය.

අන් අය සතුටු කිරීම

ඵතුමා තමන් වෙත පැමිණෙන්නන්ව සතුටු සිතින් යවන්නේය. ඵක ගෝතුක වැසියෙකු නබ් (සල්) තුමා වෙත පැමිණ යමක් ඉල්ලිය. නබ් (සල්) තුමා ඵය ලබාදී "ඔබට සතුටු දැයි" ඇයිය. "නැත. මට තෘප්තිමත් නැතැයි" ඵම පුද්ගලයා පැවසිය. ඵවිට ඒ අසල සිටි සභාබාවරුන්ට කේන්ති ගියේය. "සත්තකින්ම ඔබට, ඔබේ පවලට, ඔබේ ගෝතුයට යහපතක්ම වේවා'' යැයි පැතිය. එව්ට නබි (සල්) තුමා මේ අදහස ඔබේ ජනයා තුළ පතුරන්නැයි පැවසීය.

ජීවත්වීම සඳහා ඉපැයීම

ඉමාමි ජවිෆර් අල් - සාදික් මෙසේ පවසයි. එක් කාන්තාවක් තම සැමියාට මුහම්මද් නබ් (සල්) තුමාගෙන් ගොස් යමක් ඉල්ලන ලෙස පවසා ඔහුව පිටත් කළාය. ඔහුද නබ් (සල්) තුමා වෙත පැමිණියේය. "අපෙන් උපකාර පතන්නට අපි උපකාර කරන්නෙමු. ස්වාධීනව නැඟි සිටින්නන්ට අල්ලාහ් උපකාර කරන්නේය" යනුවෙන් පැවසීය. මේ සිදුවීම එම පුද්ගලයා තම බ්රිඳට කිවේය. නැවත එම කාන්තාව එම පුද්ගලයාාව නබ් (සල්) තුමා වෙත පිටත් කර හැරියේය. තෙවරක්ම මේ සිදුවීම සිදුවීය. පසුව එම පුද්ගලයා නබ් (සල්) තුමාගෙන් පොරවක් ගෙන දර කපන්නට පිටත්ව ගියේය. දර කපා විකුණා ඒ ලැබුණු මුදලින් ආහාර මිලට ගෙන නිවසට ගියේය. අනිත් දිනයේ පෙරදිනට වඩා විශාල ලාහයක් ලැබුවේය. ඉන් පසු ඔහු තමාටම කියා පොරවක් මිලට ගත්තේය. ඉන් පසු ඔහු ඔටුවන් දෙදෙනෙකු මිලට ගත්තේය. කුමයෙන් ඔහු ධනවත් ව්ය. ඉන් පසු නබ් (සල්) තුමා වෙත සතුටු සිතින් පැමිණියේය. "ස්වාධීනව නැඟි සිටි විට අල්ලාහ් උපකාර කළ ආකාරය" නබ් තුමා ඔහුට පැහැදිලි කර දන්නේය.

සතුරන් මිතුරන් කරගැනීම

බනු සලිම් ගෝතිකයෙකු නබි (සල්) තුමා වෙත ඉතාමත් දැඩි පරුෂ වචනයෙන් බැණ වදිමින් සිටියේය. සහබාවරුන්ට මෙය ඉවසිය නොහැකි විය. නබි (සල්) තුමා ඉවසිමෙන් එය දරා සිට එම පුද්ගලයාට "පරුෂ වචනයෙන් බැණ වැදීම අරාබිවරුන්ගේ සම්පුදායක්, ඔවුන් අපේ ස්ථානයටම පැමිණ අපිට බැණ වදිති. අපි ඒවා ඉවසන්නෙමු" යැයි පැවසු විට එම පුද්ගලයා තමන් කළ කාර්යය ගැන ලැප්ජාවත්, පසුතැව්ල්ලත් ඇති විය. ඔහු නබි (සල්) තුමාගෙන් සමාව අයැද ඉස්ලාමයද වැළඳ ගත්තේය. පසුව තම ගෝතිකයන්ව ඉස්ලාමී ආගම

වැළඳුගැනීමට ආරාධනා කළේය.

සතාවන්තයෙකු ඔව

අල් අල්නාස් නැමැත්තා අබූ ජහල්ව බද්ර් යුධ අවස්ථාවේදි මුණ ගැසුණේය. "මෙම ස්ථානයේ සිටින්නේ අප දෙදෙනා පමණි, අපගේ සංවාදය කිසිවෙකුට නොඇසේ. කරුණාකර මට පවසන්න. මුහමිමද් පවසන දැ "සතුනද අසතුන ද කියා ඇසු විට සතුන වශයෙන්ම මුහමිමද් සතුනවන්තයෙක්, ඔහු කිසිදිනෙක බොරු කියන්නේ නැතැයි" අබූ ජහ්ල් පැවසීය.

තර්කියුලීස් අධිරාජනයා වරක් අබූ සුෆියාන් ගෙන් (ඉස්ලාමයේ පරම විරෝධියෙකි) "නබි (සල්) තුමා කිසිදිනෙක බොරු කියන්නේ නැද්ද,යි ඇසූ විට අබූ සුෆියාන් "නැත, කිසිදිනෙක නැතැයි" පැවසීය.

කාරුණිකබව

මුහම්මද් නබි (සල්) තුමාගේ එක් බිරිඳක් මෙසේ පවසයි. දිනක් මුහම්මද් නබි (සල්) තුමාට එක් යුදෙවිවෙක් පැමිණ "මරණය අත් වේවා" යැයි පැවසිය. තව යුදෙවිවෙක් ද එයම පැවසීය. මෙය මට දරාගත නොහැකි වී මා ඔවුන් හට "නුඹලාට මරණය හා විනාශය අත්වේවා යැයි කිවෙමි. එවිට නබි (සල්) තුමා එවන් සැරපරුෂ වදන් භාවිතා නොකරන ලෙස මට පවසා සිටියේය.

ඥාතීන්ට සැලකීම

මියාමා නම් වූ ඔහුගේ ඳොති සහෝදරියක් නබ් (සල්) තුමා හමුවීමට පැමිණිවිට එතුමා තම කබාය බිම අතුරා එහි වාඩි කෙරෙව්වේය. ඇය පිටත්ව යනවිට මුදල් ද දී පිටත්කර හැරියේය. තව දීනක් එක් කාන්තාවක් නබ් (සල්) තුමා හමුවට පැමිණි විට නබ් (සල්) තුමා ඉහත කි ආකාරයටම කටයුතු කළේය. එක් සහබ් කෙනෙකු "'ඇය කවුදැයි" තව සහාබි කෙනෙකුගෙන් විමසිය. එවිට ඔහු ඇය නබි (සල්) තුමිට කුඩා කළ උපකාර කළ තැනැත්තියක් බව පැවසිය. ඥාති සහෝදරයන්ට ද මේ ආකාරයට ගෞරව කළේය.

තමන් කුඩා කළ හදාවඩාගත් තවිබියා නැමැත්තිය මරණයට පත් වු බව ආරංචි වූ විට ඒ සඳහා අවශ් කටයුතු සම්පාදනය කළේය. තම බ්රිඳ වූ කදීජාගේ යෙහෙළියන්ට අවශ් උදවි උපකාර කළේය.

එතුමා යමිකිසි පිටිසක් සිටින ස්ථානයකට යන්නේ නම් ඉඩ ඇති තැනක් බලා වාඩි වන්නේය. බිම වාඩි වී කැම කන්නේය. "මම අල්ලාහ්ගේ වනලෙක්මි, මා ජිවත් විය යුත්තේද එසේම" යැයි වරක් පුකාශ කළේය.

නිතතමානී ඔව

ඉමාමි අල් සාදික් මෙසේ පවසයි. මුහමිමද් නබ් (සල්) තුමා සැදැල නොමැතිව බූරුවා හෝ ඔටුවා පිට ගමන් කරන්නේය. තම වැඩ කටයුතු තම අතින්ම කරන්නේය. සියල්ලන් සමඟ එක්ව කැම කන්නේය. ඔහු තම සේවකයාව පවා තම ඔටුවා පිටේ රැගෙන යන්නේය. තම බූරුවාට පවා තදින් පහර නොදෙන්නේය.

ගෘතයේ කටයුතු කිරීම

තම නිවසේදී බ්රිඳට උපකාර කරන්නේය. ආහාර පිසිම සඳහා අවශෘ කටයුතු සම්පාදනය කරන්නේය. බැටළුවාගේ කිරී දොවන්නේය. ඉරුණු ඇඳුම් වලට ඔහුම අණ්ඩ දමන්නේය. පාවහන් ඉරී ඇත්නම් ඔහුම මසන්නේය. තම බැටළුවන්ට, ඔටුවන්ට තම අභින්ම කැම කවන්නේය. දුප්පතුන්ට උපකාර කරන්නේය. සතෘවාදී, විශ්වාසවන්ත, පුද්ගලයෙක් ලෙස සමාජයේ මෙන්ම ගෘහයේද කටයුතු කළේය.

ව්ශ්වාසවන්තයෙකි

තමන්ට ලබාදෙන්නා වූ ඕනෑම දෙයක් වගකිමෙන් යුතුව ලබාදීමට එතුමා කටයුතු කරන්නේය. කුරෙෂිවරු මෙතුමාගේ ධර්මයට එදිරිවුව ද එතුමාව විශ්වාස කළහ. නබි (සල්) තුමා මක්කාවේ සිට මදිනාවට පිටත්ව යාමේදී තමන්ව විශ්වාස කර ජනයා ඔහු වෙත ලබාදුන් දෑ ඉමාම් අලිට හාරදී පිටත්වුණේය. නබිත්වය ලැබීමට පෙර ක:බතුල්ලාව පතිසංස්කරණය කිරීමෙන් පසු එහි තිබූ කළුගල තබන්නේ කවුද යන්න සම්බන්ධයෙන් පශ්නයක් මතු විය. එය අරාබි ගෝතුකයන් අතර ගැටුමක් දක්වා වර්ධනය වන්නට විය. නමුත් මුහම්මද් නබ් (සල්) තුමා කෙරෙහි ඔවුන් තිබූ අවල විශ්වාසය නිසා මුහම්මද් නබ් (සල්) තුමාට තිරණයක් ලබාදෙන ලෙස ඉල්ලා සිටියහ. එතුමා විශාල රෙදී කැබැල්ලක් ගෙන එය මත කළු ගල තබා සියළුම ගෝතුක නායකයන්ට ඵය ඔසවන ලෙස පවසා නියමිත ස්ථානයේ නබ් (සල්) තුමා ගල තැන්පත් කළේය.

"මම ඉස්ලාමය වැළඳ ගැනීමට පෙර, දිනක් තණ භුමියේ නබ් (සල්) තුමා සිටිනු දුටිමි. වර්ෂාවක පෙර නිමිත්තක් තිබෙනු දුටිමි. මාගේ බැටළුවන් තණ කමින් සිටියේය. වැස්සට බිය වූ මම ටික වේලාවකින් එන බව කියා නබ් (සල්) තුමාට එහි සිටින ලෙස දන්වා නිවසට ගියෙමි. පසුදින එනවිටද නබ් (සල්) තුමා එම ස්ථානයේම සිටියේය. එතුමා සතන වශයෙන්ම විශ්වාසවන්තයෙකි.

නොවෙනස්වන ගතිගුණ ඇත්තෙකි.

මුහම්මද් නබ් (සල්) තුමා මදීනාවට පැමිණීමෙන් පසු ජිවත් වූයේ මැටියෙන් නිම වූ කුඩා නිවසකය. දස දෙනෙකුට පවා එම නිවස තුළ සිටිමට අපහසුය. එතරම් කුඩාය. (මුහම්මද් නබ් (සල්) තුමා වෆාත් වූ අවස්ථාවේදී පවා දස දෙනෙකුට වඩා එකවර නිවසට ඇතුල්විය නොහැකි විය) මදීනා නගරය පාලනය කළ ඉන් විශාල ආදායමක් ලැබුවද ඒවා තම පෞද්ගලික සුබ විහරණය සඳහා යොදා නොගත් බවට ඉහත කී කරුණ කදිම සාක්ෂියකි. ඉවසිලිවන්ත, මහා කාරුණික සතඅවාදි, විශ්වාසවන්ත, මිතුශිලි, ආදරණිය, ගෞරවාන්විත වරිත ලක්ෂණයන් එතුමාගේ කිසි දිනක වෙනස් නොවීය. "කවූරුන් හෝ ඔබට ගෞරව කරයි නම් ඔබද ඔහුට ගෞරව කරන්න" යැයි නබි (සල්) තුමා පැවසුවේය. පිහිට පතා එන්නන්ට පිහිට වූයේය. "ඔබෙන් යමෙකු යමක් ඉල්ලු විට ඔහුට සැහිමකට පත්විය හැකි පිළිතුරක් ලබාදෙන්න" යනුවෙන් නබි (සල්) තුමා පැවසුවෙිය.

අසමසමවූවෙකි

මුහම්මද් නබි (සල්) තුමාගේ ජනපුියත්වය, යහගුණ. නිහතමානි බව, ආගන්තුක සත්කාරය, දුරදර්ශි රාජන පුතිපත්ති ආදිය සලකා බලන විට එතුමාට පෙර හෝ පසු ඉතිහාසය තුළ එවැන්නෙක් පහළ වී නොමැත. ඉමාමි අලිට අනුව ලෝකයේ බිහිවූ ඉතාමත් ආදර්ශමත් වරිතය මුහම්මද් නබි (සල්) තුමා පමණි.

5

"සදූපදේශයන් ලොවට පැතිරවීම සඳහාම මම පැමිණියෙමි."

මුහම්මද් නබ් (සල්) තුමා

මුතම්මද් නබ් (කල්) තුමා ගැන පුකාශිත අදහස්

තනි පුද්ගලයෙකු විසින් ඉදිරිපත් කළ දැ එම ඉගැන්වීම් අතිශයින් විශිෂ්ටය. දැනුම සාගරයකි, ඉදිරිපත් කළ වදන් උදාරය. ඒවා සදාකාලිකය. බිලියන එකභමාරකට වඩා වැඩි මුස්ලිම් ජනගහනයක් නිර්මාණය වූයේ කෙසේද? මේ උදාරත්වයේ මහිමයෙන් නොවෙිද?

අයැදීම

දිනක් මුහමිමද් නබි (සල්) තුමා තම සහභාවරුන්ගෙන් "ඔබේ සතුරන්ගෙන් ආරක්ෂාවීමට හා දෙවියන්ගේ රැකවරණය ලබාගත හැකි අවියක් පෙන්වන්න දැයි" ඇසිය. අපට "එය පෙන්වන්න යැයි" සහභාවරු පැවසූහ. "දීවා රෑ ඔබේ දෙවියන් අයදින්න. එය ඔබ සුරකින ආයුඛයක් වනු ඇතැයි" 10 නබ් (සල්) තුමා පැවසිය. තවදුරටත් "එය විශ්වාසයේ කුළුණු, විශ්වාසවන්තයාගේ අවියද, මෙලොව හා පරලොවෙහි එළියද වන්නේ" 11 යැයි පැවසිය. එමෙන්ම "ඔබ කරන්නා වූ වන්දනයෙහි සාරයද අයැදීම බව" 12 නබ් (සල්) තුමා පවසයි. මෙලොව අයැදීමේදී "පුද්ගලයෙකුගේ පාපයන් කමා කෙරෙන බවත් එසේ නැතිනම් ඔහුගේ අවශනතා ඉටුවන බවත් එසේත් නැතිනම් එම අවශනතා අනාගතයේදී ඉටුවන බවත්" 13 නබ් (සල්) තුමා පැවසිය.

කුටුම්බ (පවුල්) බැඳීම

ඉමාමි ජවිෆර් අල් - සදිත් මෙසේ පවසයි. එනම් දිනක් මුහමිමද් නබ් (සල්) තුමා හමුවිමට පැමිණ, "නබ් (සල්) තුමනි, මා ගෞරව කළ යුත්තේ කාටදැයි විමසිය. එවිට නබ් (සල්) තුමා "තම මචට" යැයි කීය. තෙවරක්ම මේ පැනය එ පුද්ගලයා ඇයු විට "මච" යැයි පිළිතුරු දුන් නබ් (සල්) තුමා සිව්වැනි අවස්ථාවේදී "පියා" යැයි පිළිතුරු දුන්නේය. 14

දිනක් එක් පුද්ගලයෙකු නබි (සල්) තුමන් වෙත පැමිණ "මා කිසිදිනක මගේ දරුවා සිපගෙන නැතැයි කීය. ඔහු එම ස්ථානයෙන් ගිය පසු නබි (සල්) තුමා කී දෙය නම් මට අනුව ඔහුට හිම් විය යුත්තේ නිරය බවයි යන්නය." 15

දිනක් එක් පුද්ගලයෙකු තම පිරිමි දරුවන් දෙදෙනාගේ එක් අයෙකු පමණක් සිපගන්නා දුටු නබි තුමා එලෙස දරුවන්ට අසමානව සැලකීම කෙතරම් වැරදිද, කියා විමසිය. එවිට එම පුද්ගලයා නබි (සල්) තුමනි, "පියෙකුට දරුවන්ගෙන බලාපොරොත්තු විය තැකි දෑ මොනවාදැයි වීමසීය." එවිට නබි (සල්) තුමා "ඔබේ නම කියා ඔබව නොඇමතිම, ඔබව

¹⁰ බිහාරී අල් - අන්වාර්, වෙළුම 90, පිටුව 291. හදිස් 14

¹¹ අල් - මහාප් අල් බයිඩා වෙළුම 2 පිටුව 284

¹² අල් - මහාප් අල් බයිඩා වෙළුම 2 පිටුව 284

¹³ අල් - මහාප් අල් බයිඩා වෙළුම 2 පිටුව 284

¹⁴ අල් - කාෆි, වෙළුම 2, පිටුව 159 නව වන හදීසය. දෙමාපියන්ට ගරු කිරීම

¹⁵ උද්දන් අල් - දා පිටුව 91

ඉදිරියෙන් ගමන් නොකිරීම, ඔබට පෙර වාඩි නොවීම" වැනි දේවල් යැයි පැවසිය. නැවත ඵම පුද්ගලයා "මා දරුවාට ඉටු කළ යුතු දෑ මොනචාදැයි" ඇසු විට "ඔහුට හොඳ නමක් ලබාදෙන්න, හොඳ අධනපනයක් මෙන්ම ජීවත් වීම සඳහා යහ මාර්ගයන් දෙන්න යැයි" 16 නබ් (සල්) තුමා පැවසිය.

යතපත් ආචාරධර්ම

මුහම්මද් නබ් (සල්) තුමා, "දෙවියන් වහන්සේ කි පරිදි ආචාර ධාර්මිකව ජීවත්වන්නා දෙවියන්ට සමීප වන්නේ යැයි"17 පැවසිය. තවද, "නැවත ඔබ නැගිටුවන දිනයේදී ඔබේ යහපත් ආචාරධර්මයන් සහිත තැටිය බර්න් යුතු වනු ඇත"18 (පවි - පින් තරාදියෙහි) "එමෙන්ම වඩා ආචාර ධාර්මිකව ජීවත් වූ තැනැත්තා යළි නැගිටුවන දිනයේදී මා අසළ වාඩි වී සිටිනු ඇත"19 යනුවෙන් නබ් (සල්) තුමා පැවසිය.

එමෙන්ම දෙවියන් යහපත් ගුණ ඇත්තාට ආදරය කරන බවත් අයහපත් ගුණ ඇත්තාට නිරයේ ගින්න හිමිවන බවත් නබි (සල්) තුමා පැවසිය. "එක් කාන්තාවක් දීවා රැ වන්දනයේ නිරත වූවාය. ඇය දිනක් අසනිප වූවාය. නමුත් ඒ ගැන අසල්වැසියෝ නොදත්හ. ඇයට නිරය හිමිවන්නේ යැයි" නබි (සල්) තුමා පැවසිය. ඊට හේතුව ඈ අසල්වැසියන් සමහ සුනදව කටයුතු නොකිරීමයි.

"ඔබ යම් කෙනෙක්ව මුණ ගැසුණු විට සලාමය (සාමය පතන්න) මෙන්ම අතට අත දෙන්න. ඔබෙන් වරදක් වූවා නම් සමාව ඉල්ලන්න." මෙය යහගුණයක් යැයි නබි (සල්) තුමා පැවසිය. එමෙන්ම නිරතුරුව සිනාමුසු මුහුණින් සිටින්න යැයි පැවසිය.

අස්වද් ඉබිනු අස්රවි මෙසේ පවසයි. දිනක් මට අවවාද කරන්න යැයි නබි (සල්) තුමාට පැවසු විට "ඔබේ දැත හා දිව නරක දැ වලින් ඇත

¹⁶ උද්දන් අල් - දා පිටුව 91

¹⁷ බිහාර අල් - අන්වාර් වෙළුම 68, පරිචිපේදය 92 පිටුව 338, හදිස් 36

¹⁸ බිහාර අල් - අන්වාර් වෙළුම 68, පරිච්ජේදය 92 පිටුව 374, හදිස් 02

¹⁹ බිතාර් අල් - අන්වාර් වෙළුම 68, පරිච්පේදය 92 පිටුව 385, තදීස් 26

කර තබන්න" 20 යැයි මට උපදෙස් දුන්නේය.

වඩා උසස් ආචාර ධර්ම නම් ඔබව පිළිකුල් කරන්නාව ඔබ පිළිකුල් නොකිරීම, ඔබව වැරදි කරු යැයි පැවසුවද ඔබ තරහ නොගැනීම, සමාව දීම, සමාව අයැදීම, දෙමාපියන්ට ගරු කිරීම, මිනිසුන්ට අගෞරව නොකිරීම, නිරතුරුව සිනාමුසු මුහුණින් සිටීම යැයි මුනම්මද් නබ් (සල්) තුමා පැවසිය.

දයාව

දිනක් මූහම්මද් නබ් (සල්) තුමා තම සමීපතමයින්ගෙන් මෙසේ විමසිය. එනම් "පුබලතම ශූරයා කවුරුන් දැයි" යන්නය. එයට "ඔවුහූ වඩාත් බලවත් පුද්ගලයා" යැයි පැවසූහ. එයට නබි (සල්) තුමා ලෙසතාන් යම් පුද්ගලයෙකුගේ හදවතට ඇතුළු වී ලේ කෝප කරමින් තරහ ඇති කරන විට දෙවියන්ව මතක් කරන හා දයාවෙන් එම තරහ පරාජය කරන්නා "පුබලතම ශූරයා" වන්නේ යැයි පැවසීය. 21

ඵමෙන්ම "ඔබ අතුරින් මා වඩාත්ම කැමති පුද්ගලයා වන්නේ ඉවසිලිවන්ත, යත මාර්ගයේ සිටින, එමෙන්ම තම තරතව පාලනය කරන්නාටය"22 යනුවෙන් නබි (සල්) තුමා පැවසිය.

තවද තරහව නිසා ඇති වන වසසනය දයාව මගින්ද, අනෙකුත් වසසනය ඉවසිම මගින් පහවෙනු ඇතැයි නබි (සල්) තුමා පැවසිය. දිනක් එක් තරුණයෙක් නබි (සල්) තුමා වෙත පැමිණ විවාහයෙන් තොර ලිංගික සංසර්ගයක යෙදීමට අවසර ඉල්ලිය. එවිට නබි (සල්) තුමා ඔබේ මව, සහෝදරියන්, නැන්දාවරුන් සමඟ කවුරුන් හෝ ලිංගික සංසර්ගයක යෙදෙනවාට ඔබ කැමති දැයි නබි (සල්) තුමා ඇසු විට "නැත" යැයි තරුණයා කිය. "සියළුම මිනිසුන්ගේ තැඟීම එසේ යැයි" පවසා ඔතුගේ පවී සමා කරන ලෙස දෙවීයන්ගෙන් ඇයදීය. 23

²⁰ බ්තාර අල් - අන්වාර වෙළුම 74. පරිවිපේදය 07 පිටුව 168, හදීස් 05

²¹ කුආ් අල් - උකුල් - පිටුව 33

²² අල් කාෆි - වෙළුම 02, පිටුව 240 හදිස් 35

²³ මුන්තහා අල් - අමල් අල් කුමිම් වෙළුම 01 පිටුව 68

දෙව්යන් පිළිබඳ බිය භක්තිය

මුහම්මද් නබ් (සල්) තුමා "දෙවියන් පිළිබඳ බිය හක්තිය ඇත්තා සතුරන්ගේ භුමියේ පවා සුරක්ෂිත බවද මිනිසුන් අතරින් දෙවියන්ට වඩා සම්පවන්නාද වේ" යැයි පවසයි.

දෙවියන් පිළිබඳ තිබූ බිය භක්තිය නිසා නබි (සල්) තුමා නිරන්තරව වන්දනයේ යෙදුණේය. එය කෙතරමි ද යත් යටි පතුල් පැලි ලේ ගලන තෙක්ද මුහුණ කහ පැහැ ගැන්වෙන තෙක් වන්දනා කළේය. ඔබට ස්වර්ගය ලැබීමට නම් කළ යුතු වන්නේ "අල්ලාහ් කෙරෙහි බිය බැති බවින් කටයුතු කිරීම" යනුවෙන් නබි (සල්) තුමා පවසන්නේය.

දෙව්යන් පිළිබඳ බිය භක්තිය

මුහම්මද් නබි (සල්) තුමා "කිසිඳු බාධාවකින් තොරව ස්වර්ගයට ඇතුළු වන්නේ අනෙකාට සමාව දිය හැක්කන්ය." "එමෙන්ම මෙලොවෙනි මෛතී ගුණයෙන් යුක්තව සිටි තැනැත්තාට ස්වර්ගය රෛතිය දක්වනු ඇත." යනුවෙන් පැවසීය. 24

මුහම්මද් නබ් (සල්) තුමන් තම මුණුබූරන් වන අල් හසන් හා අල් හුසෛන් සිප ගන්නා අයුරු දුටු එක් අයෙක් නබ් තුමන් වෙත පැමිණ තමන් කිසි දිනෙක තම දරුවන් දස දෙනා සිප ගෙන නැතැයි පැවසිය. "දරුවන්ට කරුණාව දැක්වීමට අපොහොසත් වීම ගැන ඔහුට නබ් (සල්) තුමා දොස් කීවේය. එමෙන්ම ඔබ අපගේ කෙනෙකු නොවන්නේ යැයි පැවසීය." 25

එමෙන්ම "අනාථ දරුවන්ට යමෙක් සලකයි නම් ඔහු නබි (සල් භුමාගේ මැදගිල්ල හා දබරැගිල්ල අතර ඇති පරතරයෙන් ස්වර්ගයේදී නබි (සල්) භුමා සමග සිටින්නේ යැයි එභුමා පවසයි." 26

²⁴ බිහාර් අල් - අන්වර්, වෙළුම 74, පරිවිපේදය 7, පිටුව 167, හදිස් 04

²⁵ මනාතිබි අල් - අබි තාලිබි වෙළුම 03, පිටුව 384

²⁶ තෆ්සිර් නූර් අල් - තලයින් වෙළුම 05 පිටුව 597 හදිස් 33

"කවුරුන් වරදට සමාව දෙන්නේ ද, ඔහු මෙලොවෙ දී මෙන්ම ඵලොවේදී ද ගෞරවයට පාතු වන්නේ" යැයි නබි (සල්) තුමා පැවසිය. අල් කුර්ආනයේදී "**සමාව පුදානය කරන්නන් හට අල්ලාත් සම්මාන** පුදන්නේය."27 යනුවෙන් සඳහන් වේ.

මහන්සි වී ඉපැයීම

"තම ශක්තියෙන් නිතිගරුකකම උපයා ආහාර ගන්නා පුද්ගලයාට කිසි දීනෙක දඬුවම් නොදෙන බවත්" විදුලි වේගයෙන් සිරාතුල් මුස්තකිම් පාලම (ස්වර්ගය හා නිරය අතර තිබෙන සිතින් කෙන්දක් වැනි පාලම) තරණය කරන බවත් 28 මුහම්මද් නබි (සල්) තුමා පැවසිය.

අතංකාරත්වයට තරවටු කිරීම

අරාබිවරුන් මානාධික බවෙන් සිටින ජාතියක්ය. **මානාධිකයින්**ට නැවත නැතිටුවන දිනයේ දඬුවම් ලැබෙන බවත් නිරයේ ගින්නට ඔවුන් ඇඳ දැමෙන බවත් නබ් (කල්) තුමා පැවසීය. 29

නබි (සල්) තුමා මක්කා ජය ලද අවස්ථාවේදී කළ පුකාශයක් නමි "ඔබ සියළු දෙනා ආදමිගෙන් මවන ලද්දේය. ආදමි දුවිල්ලෙන් මවන ලද්දේය. එනිසා මානාධික නොවන්න යන්නයි."

දිනක් නබ් (සල්) තුමා අසළට දුප්පත් පුද්ගලයෙකු පැමිණි විට ධනවත් පුද්ගලයෙකු ඔහුව ඉවතට තල්ලු කළේය. එවිට නබ් (සල්) තුමා ධනවතාගෙන් මෙසේ විමසුවේය. එනම් දුප්පත්කම ඔබට එන්නේ යැයි බිය වුණාද යන්නය. එයට එම ධනවතා දුන් පිළිතුර වූයේ "නැත" එම දුප්පතාට මාගේ ධනයෙන් අඩක් යනු ඇතැයි බියවූවෙමි යන්නය. එවිට දුප්පතා පැවසු දෙය නම් නබ් (සල්) තුමනි "ඔහුගේ මානාධිකබව මට

²⁷ ජාමි අල් - අක්බර් පිටුව 139

²⁸ ජාම් අල් - අක්බර් පිටුව 139

²⁹ අල් මහාජා - අල් - බයාදා වෙළුම 06, පිටුව 215

පැමිණෙතැයි බිය වුණෙම්" යැයි 30 පැවසීය.

උපදේශනය

ඉමාම් ජවිෆර් අල් - සාදික් මෙසේ පවසයි. නබ් (සල්) තුමා අලි (රල්)ට "කිසිදිනෙක විවෘත නොවන පුද්ගලයෙකුට උපදේශනය නොකරන්න. ඔහු ගන්නා තිරණ සිමාසහිතය, එමෙන්ම ආඥානයන්ට උපදේශනය නොකරන්න, එය ඔබේ අරමුණ නිෂ්ඵල කරයි. තණ්හාධිකයන්ටද උපදේශනය නොකරන්න යැයි ද උපදේශනය කළ යුත්තේ දැනිමක් තිබෙන පුද්ගලයින්ට බව පහදා දුන්නේය."

අඥානවන්තයින්

නබි (සල්) තුමා වරක් තම සභාබාවරුන්ගෙන් "ඉබාගාතේ යන්නන්" යැයි ඔබ සිතන්නේ කුමක් දැයි ඇසූ විට ඔවුහූ "ධනය නැත්තන්" යැයි පිළිතුරු දුන්හ. "නැත" තම බනයෙන් කොටසක් පරිතනග නොකරන්නන් ඉබාගාතේ යන්නන් ලෙස සැලකේ. මොවුන් මේ බනය යහපත් විදිහට භාවිතා නොකරන්නේ නම් දෙවියන් එම බනය ඔහුගේ සතුරන් අතින්ම විනාශ කරන්නේය. 31

අඥාන බව දෙවියන්ගෙන් දුරස්ය... ජනයාගෙන් දුරස්ය... ස්වර්ගයෙන් දුරස්ය.... නමුත් නිරයට ඉතා සම්පය.

පොරොන්දු ඉෂ්ට කිරීම

"කවරෙකු තම පොරොන්දු ඉටු නොකරයිද ඔහුට දෙවියන් පිළිබඳ විශ්වාසවයක් නොමැති බව" මුහම්මද් නබ් (සල්) තුමා පවසයි.

ඉමාම් ජවිෆර් අල් - සාදික් මෙසේ වාර්තා කරයි.

30 උද්දා අල් - ඩායිඉ පිටුව 114

31 බිහාර් අල් - අන්වාර්, වෙළුම 74, පරිච්පේදය 07. පිටුව 173

දිනක් නබි (සල්) තුමාව අල් - සක්ථා නමැති ස්ථානයේදී මුණ ගැසිමට එන බව පුද්ගලයෙක් පැවසිය. හිරු රශ්මිය අධික වන්නට විය. සෙවණකට විත් සිටින ලෙස සහබාවරු ඉල්ලිම් කළහ. එවිට නබි (සල්) තුමා "මම ඔහුට මෙම ස්ථානයේ සිටින බව පොරොන්දු වූවෙමි. මට එය කඩ කළ නොහැකි යැයි පැවසිය.

ඉවසීම

මුහම්මද් නබි (සල්) "යම් පිහිටක් ලැබෙන්නේ ඉවසිම තිබෙන්නේ නම්ය. යම් සහනයක් ලැබෙන්නේ ගැටළුව නිරාකරණය වන්නේ නමිය. යමක් පහසු වන්නේ නම් අසිරුතාව මඟ හැරෙන්නේ නම්ය" යනුවෙන් පවසයි.

කරදරයන්ති වේලාව (කඩතුරාව) ඉවසීම බවද දෙවියන් තම ගැත්තාට අවශෘ දැ ලබා දෙන්නේ ඔතුගේ ඉවසීමේ ස්වභාවය මත බවද විශ්වාසයේ එක් අංගයක් ඉවසීම බවද නබි (සල්) තුමා පුකාශ කරයි.

දුන්දීම

අයෙකුගේ සාධාරණත්වය වෙනුවෙන් කථා කිරීම, ලේ හැලිමක් වැළැක්වීමට මැදිහත්වීම ආදිය දිව මඟින් ඉටු කරන දානයන්ය. එමෙන්ම තම ධනයෙන් කොටසක් දුප්පතුන්ට දිම ද එමෙන්ම තමන් සමඟ වෛරයෙන් සිටින්නෙකුට වුවද දන් දීම උතුම් දන්දීම වන්නේ යැයි මුහම්මද් නබි (සල්) තුමා පුකාශ කරයි.

බොරු කීම

බොරුව විනාශය කරා ඔබව කැඳවා යන්නේය. එය ඔබට නිරයේ ගින්නට දමනු ඇත. බොරුව මඟින් ඔබේ යහගුණාංග සියල්ල මැකි යනු ඇත. බොරුව විශ්වාසය බිඳ දමයි. එය ජනයාට තාවකාලිකව සතුටක් ගෙන දුන්නද ඔබට දිගු කාලින විනාශයක් අත්කර දෙනු ඇතැයි නබ් (සල්) තුමා පැවසිය.

ද්වේශසතගත බව

"අබූ දර්. ද්වේශසහගතව කථා කිරීමෙන් වළකින්න. එය අනාවාරයේ හැසිරීමට වඩා දරුණු කටයුත්තක් වන්නේය. මන්දයත්, අනාචාරයේ හැසිරුණු පුද්ගලයා දෙවියන්ගෙන් සමාව ඉල්ලු විට දෙවියන් සමාව දෙනු ඇත. ද්වේශ සහගතව කථා කළවිට දෙවියන්ට පෙර එයට ලක් වූ පුද්ගලයා සමාව දිය යුතුය. මෙනිසා මෙය බරපතල වරදක් වන්නේය."

යුක්තිය

ඔබ යුක්තිගරුක විය යුතුය. ඔබ අකමැති දේ අන් අය ලවා නොකරවන්න. මන්ද ඔවුන්ද එයට අකමැති වනු ඇත. වැරදි ආකාරයෙන් කටයුතු නොකරන්න. එය ඔබව අඳුරට හෙළනු ඇත. ආනරක්ෂිතව සිටින මුස්ලිම් නොවන්නන්ව ෂාතනය නොකරන්න. එසේ නොවුණුහොත් ඔබට ස්වර්ගය තහනම් වනු ඇත. සියළුම දෙනාට යුක්තිය නිවැරදිව ඉෂ්ට කළ යුතු බව නබි (සල්) තුමා පුකාශ කළේය.

වදන් මිණි මුතු

අනෙකාට ආදරය නොකිරීම, තැගි දීම, විශ්වාසය රැකීම, නිති ගරුක වීම, දන්දීම, නියමිත වේලාවට සලාත් ඉටු කිරීම, ආදිය නොකරන්නේ නම් එම පුදේශයට නියභය හා විනාශය අත් වෙනු ඇතැයි ද එමෙන්ම කුර්ආනය පාරායනය නොවෙයි නම් යහ පාලනයක් නොතිබේ නම් විනාශයම අත් වෙනු ඇතැයි මුහම්මද් නබ් (සල්) තුමාට පිබ්රිල් (අලෛයි) (දූතයා) පැවසීය.

"මම ඔබට වඩා පහත් අය කවුරුන්ද යි පවසන්න" ද යි නබි (සල්) තුමා දූතයාගෙන් විමසිය. "පවසන්න" යැයි කි විට "අනුන්ව පිළිකුල් කරන පුද්ගලයා" නමුත් මොහුව අනෙක් අයද පිළිකුල් කරති.

අන් අයට උදවි නොකරන, තනිවම කැම කන, අයද පහත් බව

නබි තුමා පැවසීය. ඔහු නබි (සල්) තුමාගෙන් ඔබේ ජනයා කවුන්ද,යි විමසූ විට තම තාරුණය විනයානුකුලව දෙවියන්ට අනුව ගත කරන දෙවියන්ගේ පුසාදය පමණක් බලාපොරොත්තුවෙන් කටයුතු කරන අය යැයි නබි (සල්) තුමා පැවසීය.

නබ් (සල්) තුමා අබූ අයුගබ් කාලිද් ඉබ්නු යෙසද්ට උපදේශයන් පහක් දුන්නේය. එනම්, තමන් සතුව ඇති දෑ අන් අයට දෙන ලෙසත්, කෑදර නොවන ලෙසත්, සලාතය නිවැරදි වේලාවට ඉෂ්ට කරන ලෙසත්, අශෝතන කියාවන්ගෙන් වැළකී සිටින ලෙසත්, ආදරය කරන්නා වූ සමාන ආදරයක් තම සොයුරාට ද පිරිනමන ලෙසත් ඵතුමා පුකාශ කළේය.

අබූදර් මෙසේ පවසයි, නබි (සල්) තුමා මට උපදේශයන් හතක් කළේය. මට වඩා පහළින් සිටින්නන් මිස ඉහළින් සිටින්නන් නොබලන ලෙසත්, දිළින්දන්ට ආදරය කරන ලෙසත්, ඇත්ත තිත්ත වුවද කතා කරන ලෙසත්, ගිවිසුම් ආරක්ෂා කරන ලෙසත්, දෙවියන් කරා යන ගමනේදී මතුවන බාධා ඉවතලන ලෙසත් මට පුකාශ කළේය. මේවා සතුපයෙන්ම ස්වර්ගයේ මැණික්ය.

6

"මුතම්මද්ගේ ධර්මය සාමය හා සන්තෘෂ්ටිය පදනම් කරගෙන නිර්මාණය වී තිබේ. වත්මන් ලෝකයේ මතුව ඇති සංකීර්ණ ගැටළු විසඳීමට අවශා වන්නේ මුතම්මද වැන්නන්ය."

සර් ජෝර්ප් බර්නාඩි ෂෝ

බටතිර චින්තකයින්ගේ දැක්මට අනුව මුතම්මද් නබි (සල්) තුමා කවරෙක්ද?

මිලියන ගණනකගේ හදවත් තුළ ලැගුම්ගත් ඒ ශේෂ්ඨ ජිවිතය. සතඅවශයෙන්ම ශේෂ්ඨය. කඩුවෙන් ඉස්ලාමය පුචාරය වූවා යන මතය මම පසෙකින් තබමි. සරල ජිවන කුමය, කැපවීම, වීරත්වය, නායකත්වය, දෙවියන් කෙරේ අවල විශ්වාසය, දූත මෙහෙවර ආදිය දෙස බලන විට මෙවා කඩුවෙන් කළ නොහැකි බව පෙනි යයි. ඇත්තෙන්ම ඔහු ශේෂ්ඨය...

මහත්මා ගාන්ධි "තරුණ ඉන්දියානුවා" නමැති සඟරාව 1924 දී ලියු සටහනකි. "විශිෂ්ට පුතිසංස්කරණ වාදියෙකු ලෙස මුහම්මද අවිවාදයෙන් නම් කළ හැකිය. ලේ හැලීම් නවතා සාමය රැගෙන ආවේය. සරල දිවි පෙවෙතක් හඳුන්වා දුන්නේය. පුබල පෞරුෂත්වය තුළින් තම අරමුණු ළඟා කර ගත්තේය."

පුසිද්ධ රුසියානු ලේඛක ලියෝ තෝල්ස්තෝයි

"මගේ පළමු තෝරා ගැනීම මුතම්මද් (කි.ව 570-630) මන්දයත් එවන් බලපෑම් සහගත පුද්ගලයෙක් මා දැක නැත. සමහරුන් මෙතුමාව පුශ්න කළද ලෞකික හා අධනාත්මික ජීවිතය ජයගත් එකම පුද්ගලයා මොහු විය යුතුය. ජේයුස් වහන්සේ හා ශාන්ත පාවුළු ද බලපෑම් සහගත වුවද තනි පුද්ගලයෙක් වශයෙන් ඔහු ගොඩනැගු දෑ සුවිශේෂය."

මයිකල් වච්.තාර්ටි "සියය: ඉතිහාසයේ බලපෑම් සහගත පුද්ගලයින්" නිවියෝක්, 1987

"සතන වශයෙන්ම මුහම්මද්ගේ ධරමය අත්කරගෙන ඇති ඉහළ ස්ථානය දැක මම පුදුම වෙමි. එම ධරමය සරවකාලීනය. මම මේ විශිෂ්ඨ පුද්ගලයාගේ ජීවිත ඉතිහාසය හැදෑරුවෙමි. මානවයා ගලවා ගැනීමට පැමිණි ගැලවුම්කරුවෙකු ලෙස හැඳින්වීම උචිත යැයි මම සිතමි. ඔහු ගැටුම් නිරාකරණය කළ ආකාරයෙන් සාමය හා සතුට ඇති විය. මුහම්මද්ගේ අවල විශ්වාසය යුරෝපයට නව ඇරඹුමක් ලබාදීමට යොදා ගත හැකිය."

සර් ජෝර්ප් බර්නාඩ් ෂෝ "සැබෑ ඉස්ලාමය" වෙළුම 61, අංකය 8. 1936

"ඉස්ලාමය සාථාත්මක හා තාරකික නිරුත්ති සතිත ඓතිහාසික දහමකි. එති තිබෙන්නාවු නඵායාත්මක සංකීරුණත්වය, අල් කුරආනය, මුහම්මද් නබිගේ ඉගැන්වීම් තුළ මනුෂ්ඵයාට අවශ්ඵ දෑ අඩංගු වී තිබේ. එය පුදුම සහගතය."

පි.ඩබි.ආර්නෝල්ඩ් "ඉස්ලාම් ආගමික දේශණ" ලන්ඩන් 1913

"මුහම්මද් ඇත්තෙන්ම සරල පුද්ගලයෙකි. කෑම බීම, ඇඳුම්, ජීවිතය ඉතා සරල විය. රට ඉඳි හා චතුර ආහාරය කරගත්තේය. අණ්ඩ දැමු ඇඳුම් ඇන්දේය. රළු ආහාර ගත්තේය. මධ්නම රාතියේ අවදිවී දෙවියන්ට යාඥට කළේය.

ඇත්තෙන්ම ඔහු ශේෂඨ උදාර පුරුෂයෙකි."

බුතානය දාර්ශණික තෝමස් කාලයිල් "වීරයෝ, වීරවන්දනාව හා වීර ඉතිහාසය" 1840

"අල් කුර්ආනය අතිවිශිෂ්ට මානවවාදී ලියවිල්ලකි. මුහම්මද්ගේ ජීවිතය කැඩපතක් බඳුය. එමෙන්ම බුදුදහමේ හා කිතු දහමේ නොමැති ලක්ෂණය වන ඉස්ලාම් බර්මයේ විකාශනය ඉතිහාසය අධපයනය කරන විට පෙනීයයි."

ස්කොට්ලන්ත පාවිනවාදී දාර්ශනික රෝනාල්ඩ් ඵ්. නිකොල්සන්

"මම සිතුවෙමි. වසර හතලිහක් සතනය සෙව්වෙමි. මට එය ඉස්ලාමයෙන් හමුවිය. ඉරිදා දිනවල පමණක් කරන වන්දනාවෙන් දෙව්යන් හමුවිය නොහැකිය. දෙව්යන්ව ජීව්තයට සම්බන්ධ කරගත යුතුය. අන්ධකාරයෙන් ගිලී තිබූ මගේ ජීව්තයට ආලෝකය ලබාදුන්නේ ඉස්ලාමයයි. එම ශේෂ්ඨ මුතම්මද්ගේ ජීවන මාර්ගයයි."

ලෝඩ් හැඩිලි

الإستراتيجيات العامة لمؤسسة عصر الظهور

- الحرص على ضمان استقلالية المؤسسة وعدم انضوانها تحت أي تيار سياسي أو حزبي
  تحاشياً من المحسوبية أو الدخول في استقطابات المرجعيات الدينية.
- مد جسور التعاون مع كافة الجهات والفعاليات واللجان التي تشاطرها في نفس النشاط
  والتطلعات وذلك في اطار القواسم المشتركة ونقاط الإلتقاء.
- الإبتعاد عن الصدام والتجريح والإثارات البغيضة وتجنب الإساءة للأديان وتكريس مبدأ
  التسامح الذي دعا إليه الإسلام.
  - التركيز على الشريط الإسلامي كوسيلة فعالة ومؤثرة ومناسبة للعمالة الوافدة.
- عدم الترويج لأي شخصيات دينية أو تيارات سياسية أو اقتحام دهاليز السياسة على أن
  يكون جل إهتمام المؤسسة منصب في إتجاء أهدافها الإجتماعية و التبليفية.

اللغات المتوفرة،

الإنجليزية - الأندونيسية - الفلبينية - البنغالية - التاميلية - السنهالية - الهندية الأوردوية .

مزنحز؟

مؤسسة إجتماعية تبليغية ترتكز نشاطاتها في دعوة الجاليات الأجنبية الى الإسلام وفق مدرسة اهل البيت (ع) في إطار منظومة دعوية حضارية وضمن نظام مؤسسي متقن.

لماذا هذا الإسم (مؤسسة عصر الظهور)؟

لم يقع الإختيار على هذا الإسم من باب حتمية ظهور الإمام المهدي أرواحنا فداد في هذا العصر فإن للد. عز وجل البداء والأمر كله، فلربما تقتضي مشيئة اللد. عز وجل أن يتأخر ظهوره في زمن لاحق لزماننا، ولكن جاءت هذه التسمية من باب الرجاء والتمني والترقب لظهوره الشريف في هذا العصر بعد تراكم علامات الظهور وتسارع وتيرة الأحداث الدالة و (اللد. العالم) على قرب ظهوره المبارك الأمر الذي يشحذ هممنا ويفجر طاقاتنا لنشر الثقافة الاسلامية المستقاة من أهل بيت العصمة (ع).

لاذاهدهالمؤسسة؟

جاءت فكرة إنشاء هذه المؤسسة بعد الشعور بوجود فجوة واسعة لم تردم في مجال تعريف الجاليات الأجنبية بالإسلام وفق مذهب أهل البيت (ع) وتحسس واقع الدعوة الخجول في اوساطنا الإجتماعية والدينية إشربروز حالة من التراخي في اتجاد حركة ترجمة وطباعة الكتب والإصدارات المنوعة باللغات الأجنبية فضلا عن تقييد حركة الدعوة في مجالات محددة وضيقة لا تنسجم مع حجم التحديات والتطلعات.

أهداف المؤسسة:

- ١ تعريف الجاليات الأجنبية بالإسلام وفق مدرسة أهل البيت (ع).
- ٢ تنمية الحس الدعوي والتبليفي لدى العوائل الكويتية وتشجيعهم على دعوة العمالة
  الوافدة إلى الإسلام.
- ٣-تعريف أرباب الأسر بحقوق وواجبات الخادم وتعزيز القيم الإنسانية والأخلاقية بين الخادم والمخدوم.
  - ٤ الحد من مشكلات العمالة الوافدة الناتجة عن الجهل بالعادات والتقاليد الكويتية.
    - ٥ تقوية إيمان الشرائح المستضعفة ودرء الشبهات العقائدية عنهم.